

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3033/2018. (II. 13.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	188
3034/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	196
3035/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	201
3036/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	206
3037/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	211
3038/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	216
3039/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	221
3040/2018. (II. 13.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	226
3041/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	229
3042/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	233
3043/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	236
3044/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	241
3045/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	245
3046/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	249
3047/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	252
3048/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	255
3049/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	258
3050/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	262
3051/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	265
3052/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	268
3053/2018. (II. 13.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	272
Helyreigazítás		275

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3033/2018. (II. 13.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.32.052/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Strausz Éva ügyvéd, 2400 Dunaújváros, Építők útja 7.) eljáró indítványozó (ENERGOTT Fejlesztő és Vagyonkezelő Korlátolt Felelősségű Társaság) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.32.052/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal 4034/2015. számú határozatával visszavonta az engedélyes Kft. (a továbbiakban: Engedélyes) távhőtermelői és távhőszolgáltatói működési engedélyét, egyidejűleg egy másik gazdasági társaságot jelölve ki a távhőtermelés és távhőszolgáltatás ellátására Szegeden, a kijelölt engedélyes rendes eljárásban kiadandó engedélyeinek jogerőre emelkedéséig terjedő időszakra. Az indítványozó, mint az Engedélyes tekintetében tulajdonrészrel rendelkező gazdasági társaság a hatóság határozatának bírósági felülvizsgálata iránt nyújtott be keresetet; annak jogszabálysértő voltára tekintettel, kérve a határozat hatályon kívül helyezését és a hatóság új eljárás lefolytatására kötelezését. Az indítványozó a perben hivatkozott arra, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 15. § (1) bekezdése alapján „[...]az adott ügyben ügyfélnek minősül, miután a támadott határozat felperes jogát (üzletrészre vonatkozó tulajdonjogát) közvetlenül érinti”.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a támadott ítéletében a keresetet – az indítványozó perindítási jogosultságának hiányára alapítottan – elutasította. A támadott ítélet rögzítette, hogy a fellebbezés lehetőségét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban Pp.) 340. § (1)–(2) bekezdései kizárják.
- [5] Az indítványozó a döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panaszában, illetve indítványa kiegészítésében részletesen kifejtette a bíróság által felülvizsgálni kért, általa jogsértőnek tartott határozattal összefüggésben szerinte feltárható törvénysértéseket, a hatóság által tett, szerinte megalapozatlan, nem bizonyított megállapításokat, illetve az azzal kapcsolatos kifogásait, hogy a hatóság az eljárása során a tényállás tisztázása körében nem az Engedélyessel, hanem az abban többségi tulajdonos helyi önkormányzattal tartott kapcsolatot, tőle kért véleményeket, álláspontokat; majd az ezek alapján az Engedélyes tekintetében megfogalmazott megállapításokkal kapcsolatban az Engedélyes számára nem biztosított véleményezési, észrevételezési lehetőséget, meg-

sértve ezzel annak ügyféli jogait. Mindezek álláspontja szerint megalapozzák a fegyveregyenlőség elvének, illetve a hatóság pártatlanságának megsértését, vagyis a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga sérelmének megállapítását [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] is. A határozatnak – az Engedélyes kisebbségi tulajdonosaként – az indítványozóval, illetve a szintén az indítványozó gazdasági érdekeltségébe tartozó másik gazdasági társasággal összefüggésben tett, az indítványozó által megalapozatlannak tartott megállapításai, mint a hatóság döntésében lényeges indokok, az indítványozó szerint megalapozzák [meg kellett volna alapozniuk] a hatósági eljárás tekintetében az ügyfélkénti elismerését is. Álláspontja szerint azáltal, hogy az eljáró bíróság az általa relevanciaként kezelt ügyféli minőségét a támadott döntésben ennek ellenére nem tartotta megállapíthatónak, sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. A támadott bírósági döntésnek a kereshetőségi jogát kizáró rendelkezése ellehetlenítette a hatósági döntés érdemével szembeni; a fellebbezést kizáró rendelkezése pedig a kereshetőségi jogával kapcsolatos bírósági döntéssel szembeni jogorvoslatot. Mindezek az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikke (7) bekezdésében rögzített jogorvoslatához való joga sérelmét is okozták.

II.

[6] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

[7] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Ennek keretében az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.

[8] 1.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) a)–f) pont] eleget tesz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül adta postára, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései], az indítvány továbbá tartalmaz a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott döntése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjai].

[9] 1.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § szerinti feltételeket.

[10] 1.3 Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.

[11] Az indítványozónak nem áll rendelkezésre további jogorvoslati lehetőség, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott döntésével szemben további (rendes) jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.

- [12] 1.4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt befogadta, mivel úgy ítélte meg, hogy az Abtv. 29. §-ára figyelemmel a jelen ügy kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vizsgálandó, hogy nem jelenti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az a jogértelmezés, amely alapján nem tekintendő jogosultnak a hatósági határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló per megindítására az a természetes vagy jogi személy, aki abban a gazdasági társaságban, amelyre nézve a hatóság döntése rendelkezést tartalmaz, és amely a hatósági eljárásban nevesített ügyfél, (kisebbségi) tulajdonrészrel rendelkezik. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság szükségesnek látta továbbá megvizsgálni, hogy a jelen ügy kapcsán a bírói döntésben megjelenő fenti jogértelmezés, illetve ebből adódóan az indítványozó keresetének a keresetőségi jog hiányára tekintettel történő elutasítása, tekintettel a meghozott döntéssel szembeni fellebbezés kizártságára is, jelentheti-e az indítványozó jogorvoslathoz való jogának a bírói döntésből fakadó sérelmét. Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadása és érdemi vizsgálata mellett döntött.
- [13] 1.5. Az érdemi vizsgálat során ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelme körében előadott érvelései, állításai egyrészt nem alkotmányossági, hanem törvényességi kifogásokat tartalmaznak, másrészt pedig nem az indítványozó, hanem az Engedélyes eljárási helyzetével, lehetőségeivel kapcsolatosak. Az indítványozó érvelése valójában legfeljebb az Engedélyesnek a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga tekintetében lehetne értelmezhető, azonban az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panasz akkor nyújtható be, ha a sérelmezett (bírói) döntés – legalábbis az indítványozó érvelése alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. A jelen ügyben azonban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó által előadott érvelés, és saját Alaptörvényben biztosított joga között alkotmányjogilag is értelmezhető összefüggés a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tekintetében nem volt megállapítható. Erre tekintettel érdemi elbírálásra az indítványnak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító eleme tekintetében – mivel nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában foglalt feltételnek – nem volt lehetőség.

IV.

- [14] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [15] Az Alkotmánybíróság a becsatolt iratokból az alkotmányjogi panasz alapját képező hatósági és bírósági eljárások tekintetében az alábbiakat állapította meg.
- [16] A hatóság a felülvizsgálni kért határozata indokolásában részletesen kifejtette, hogy az Engedélyes távhőtermelői és távhőszolgáltatói működési engedélyét milyen indokok, illetve törvényi rendelkezések alapján vonta vissza, továbbá, hogy a kialakult helyzettel kapcsolatban beszerzett, az Engedélyes gazdasági társaságban egyébként többségi tulajdonos helyi önkormányzat állásfoglalásait milyen szempontok alapján értékelte, illetve vette figyelembe. Mindezek, továbbá törvényben foglalt felhatalmazás, illetve döntési kötelezettség alapján egy, a hatáskörébe és illetékességébe tartozó, az Engedélyes működési engedélyeit érintő (azokat visszavonó és új engedélyest kijelölő) határozatot hozott. Ezen határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélete indokolásában számot adott arról, hogy az indítványozó ügyfélkénti elismerhetősége, és ezáltal keresetőségi joga hiányát megállapító döntését a jogszabályok milyen értelmezésére alapította, függetlenül egyébként attól, hogy – az ítéletben foglaltak szerint – az indítványozó az eljárásban nem igazolta a szerinte az ügyféli minőségét megalapozó, az Engedélyes gazdasági társaság kisebbségi üzletrészére vonatkozó tulajdonjogának fennállását.
- [17] Az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntés vonatkozásában elsőként az indítványozónak a jogorvoslathoz való joga sérelmével kapcsolatos panaszelemét vizsgálta. A támadott döntés alapjául szolgáló per közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult. A keresetet az indítványozó keresetőségi jogának hiánya okán elutasító döntésében a bíróság megállapította, hogy azzal szemben a Pp. 340. § (1)–(2) bekezdései a fellebbezés lehetőségét kizárják. Az indítványozó jogi álláspontja szerint azonban ezen rendelkezések alkalmazására csak abban az esetben kerülhetett volna sor, ha a keresetét a bíróság érdemben elbírálta volna. Ennek hiányában viszont – nézete szerint – a bíróság döntésével szemben a fellebbezés lehetőségének kizárása valójában alapjogi sérelmet, a jogorvoslathoz való joga sérelmét okozta.
- [18] A Pp. 340. § (1) bekezdése alapján főszabályként a közigazgatási perben hozott ítélettel szemben nincs helye fellebbezésnek, a (2) bekezdésben foglaltak szerint erre csak akkor van kivételesen lehetőség, ha a közigazgatási pert olyan elsőfokú határozat bírósági felülvizsgálata iránt indították, amely ellen közigazgatási úton nincs

helye fellebbezésnek és e határozatot a bíróság törvény alapján megváltoztathatja [ezzel a feltétellel kapcsolatban lásd még: Pp. 339. § (2) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a hatóság a felülvizsgálni kért határozata indokolásában megjelölte azokat a törvényi rendelkezéseket, amelyek kizárják a határozata bíróság általi megváltoztatását. Erre tekintettel megállapítható volt, hogy a bíróság a jelen ügyben a hatályos jogszabályok alapján reformatórius jogkörrel nem, csak kasszációs jogkörrel rendelkezett, ezért a Pp. 340. § (2) bekezdésében foglalt együttes követelmények közül a határozat bíróság általi megváltoztathatóságának követelménye nem volt megállapítható. A kereshetőségi jog hiánya pedig – a kereset tartalmától, érveitől függetlenül – a kereset egészének elutasítását vonja maga után, ami – habár az indítványozó lényegében ezt kifogásolja – a Pp. szabályai alapján közigazgatási perben meghozott, fellebbezéssel nem támadható ítélet esetén sem tekinthető önálló jogorvoslattal támadható döntésnek. A bíróság támadott ítélete tehát egyfokú hatósági eljárás eredményeként keletkezett, a bíróság által meg nem változtatható hatósági határozat bírósági felülvizsgálatára irányuló perben meghozott [a keresetet elutasító] döntés volt; erre tekintettel nem foghatott helyt az indítványozó azzal kapcsolatos érvelése, hogy az általa kifogásolt ítélet nem értékelhető a Pp. 340. § (2) bekezdésében meghatározott döntésként. Mivel pedig a közigazgatási perekre vonatkozó eljárási szabályok ilyen esetben a fentebb kifejtettek szerint kizárják a hatósági határozat bírósági felülvizsgálata tárgyában született döntéssel szembeni fellebbezés lehetőségét, megállapítható volt, hogy az eljáró bíróság a Pp. kógens szabályait alkalmazta. Az eljárási szabályok bíróság általi megfelelő (és legfőképpen kötelező) alkalmazása önmagában nem idézheti elő a bírói döntés alaptörvény-ellenességének az Abtv. 27. §-a alapján indult eljárásban történő megállapítását; az indítványozó pedig az alkalmazott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét nem állította. Mivel az Alkotmánybíróság sem látott okot arra, hogy a Pp. 340. §-a említett rendelkezéseinek vizsgálatára a jelen ügy kapcsán az Abtv. 28. §-ának alkalmazásával áttérjen, a kifejtettek tekintettel az indítványt az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító eleme tekintetében elutasította.

- [19] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítványozó által állított sérelme tekintetében az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [20] A bíróság a támadott ítéletében rögzítette, hogy a Pp. 327. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási per indítására az ügyfél [Pp. 327. § (1) bekezdés a) pont], továbbá a kifejezetten rá vonatkozó rendelkezés tekintetében az eljárás egyéb résztvevője [Pp. 327. § (1) bekezdés b) pont] jogosult. Döntése indokolásában kifejtette, hogy a felülvizsgálni kért határozat az indítványozóra nézve rendelkezést nem tartalmaz [ezért nem lehetett a Pp. 327. § (1) bekezdés b) pontja alapján jogosult a per megindítására]. Megállapította, hogy az indítványozónak a Ket. 15. §-a szerinti ügyféli minőségére való hivatkozása sem megalapozott. A döntésben foglaltak szerint az indítványozó a Pp. 327. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt, a Ket. 15. § (1) bekezdés szerinti ügyféli minőségét arra alapította, hogy a támadott határozattal érintett gazdasági társaságban üzletrészre vonatkozó tulajdonjoggal rendelkezik, így a határozat nyilvánvalóan jogos érdekét érinti. Ezzel összefüggésben a bíróság kifejtette, hogy az indítványozó egyfelől a kisebbségi üzletrészre vonatkozó tulajdonjoga fennállását semmilyen módon nem igazolta, másfelől pedig „[...] még a kisebbségi üzletrész tulajdonjogának fennállása esetén sem áll fenn olyan közvetlen érintettség, illetve jogi érdek, ami a perindítást felperes számára lehetővé tenné”, mivel arra – fogalmaz a támadott döntés indokolása – a határozat rendelkező részével érintett, a közigazgatási eljárásban nevesített módon ügyfélként szereplő gazdasági társaság [lett volna] jogosult. A bírósági döntésben foglaltak szerint az indítványozó, „[...] mint kisebbségi tulajdonos a gazdasági társaságokra vonatkozó jogszabályok alapján érvényesítheti a tulajdonrészével kapcsolatos jogosultságokat, ennek megfelelően élhet a kisebbségi tulajdonosként őt megillető jogokkal. A jogérvényesítés lehetőségei szempontjából meg kell különböztetni a perindítás lehetőségét konstituáló tényállási elemeket, illetve az egy gazdasági társaságon belüli jogviszonyok alapján igénybe vehető – többek között a kisebbségi tulajdonosok érdekeit védő jogintézményeket.”
- [21] A bíróság álláspontja szerint arra nincsen lehetőség, hogy egy hatósági eljárásban ügyfélként nevesített gazdasági társaság valamennyi tulajdonosa – ami a bíróság által példaként hozott részvénytársasági forma esetén a részvényesek nagy számára tekintettel akár több ezres nagyságrendet is jelenthet – a hatósági ügyben érintett jogos érdekére hivatkozással a Ket. szerinti ügyfélként egyenként, külön-külön keresettel támadja meg a hatósági határozatot. A bíróság jogi álláspontja szerint erre [az ügyfélként elismert] gazdasági társaság képviselői szerveinek van jogosultsága, míg a társaság (kisebbségi) tulajdonosai a tulajdonosi jogukat a társasági jog rendelkezései szerint érvényesíthetik; így van lehetőségük elérni, hogy a gazdasági társaság adott esetben az ő érdekeiket is képviselje a közigazgatási perben (illetve, hogy egyáltalán kezdeményezze azt). Mindezekre tekintettel állapította meg a bíróság, hogy az indítványozó perindítási jogosultsága nem nyert igazolást, ezért a határozat jogszabálysértő voltát állító keresetet e vonatkozásban érdemben már nem vizsgálta.

- [22] Az Alkotmánybíróság szerint a jelen ügy kapcsán az abban foglalt jogértelmezés az alábbiak szerint nem okozta a bírói döntés alaptörvény-ellenességét.
- [23] A hatóság eljárásának, illetve az annak eredményeként végül meghozott döntésnek a távhőszolgáltatás adott területen történő biztosítása, az Engedélyes működése, illetve az ezt lehetővé tevő engedélyei – végső soron pedig éppen a szolgáltatás biztosíthatóságára tekintettel azok visszavonása – képezte a tárgyát. A távhőtermelői és távhőszolgáltatói működés nem az indítványozó, hanem az Engedélyes joga volt; a hatósági döntés nem az indítványozó, hanem az Engedélyes jogát vonta meg. Kétségtelen, hogy egy adott – engedélyköteles – gazdasági tevékenység folytatása, illetve annak akár kényszerű beszüntetése közvetetten az érintett gazdasági társaságban tulajdonrészrel rendelkező magán-, vagy jogi személyekre is kihatással van. Ugyanakkor ezen tulajdonosok tekintetében fontos hangsúlyozni, hogy a gazdasági társaság megalakításával és az ehhez való anyagi hozzájárulással egy tőlük különálló, a jövőben a saját nevében gazdálkodó jogi személy létrehozatalára szereztek jogosultságot, és vállaltak egyszersmind kötelezettséget. Ez a jogi személy a továbbiakban az általuk választott cégformának megfelelő döntési mechanizmusok és képviselőlet alapján folytat a saját nevében és kockázatára gazdálkodó tevékenységet; a társaságot megillető jogok érvényesítése, illetve a társaságot ért esetleges jogsérelmek reparálása érdekében is ekként jogosult fellépni. A tulajdonosok a cég tevékenységéből adott esetben ugyan saját bevételre is szert tehetnek amennyiben a társaság nyereségesen működik, azonban ez a – elsősorban a társaság működésének gazdaságossága függvényében, esetlegesen beteljesülő – várakozás sem alapozza meg, hogy a társaság jogait, kötelezettségeit érintő lépéseket a cég, illetve annak a jegyzésére jogosult képviselőlete helyett megtegyék. Ahogyan a társaság kötelezettségeiért az egyes tulajdonosok felelőssége is csak mögöttes (és adott esetben a vagyoni hozzájárulás mértékére korlátozott), úgy a nyereség realizálására, vagy az egyes konkrét gazdálkodási cselekmények, esetleg magának a gazdálkodási tevékenység körének befolyásolására is csak áttételesen, a gazdasági társaságokra vonatkozó jogszabályi előírások megtartásával, közvetetten van lehetőségük.
- [24] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint, tekintettel az egyes gazdasági társaságok gazdálkodása és a tulajdonosok ezzel kapcsolatos joggyakorlása közötti áttételes, mögöttes kapcsolatra, nem tekinthető alaptörvény-ellenesnek az a bírói jogértelmezés, amely a konkrét gazdasági társaságok esetében azok tulajdonosait nem ismeri el a társaságot érintő közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatának kezdeményezésére jogosultként. A társasági jogi szabályok, valamint az egyes eljárási törvények rendelkezései meghatározzák, hogy a cég nevében ki jogosult másokkal szemben, illetve a bíróság előtt fellépni. Az engedélyköteles gazdasági tevékenység folytatására az a gazdasági társaság jogosult, amely az engedélyt kiadó hatósági határozat rendelkező részében az engedély jogosultjaként van feltüntetve. Ahogyan az engedély kiadásáról szóló hatósági döntés sem közvetlenül érinti az egyes engedélyes gazdasági társaságok tulajdonosait, úgy az ezen engedélyt esetlegesen visszavonó hatósági határozatok sem közvetlenül rájuk nézve tartalmaznak rendelkezéseket. Ezért az ilyen hatósági döntésekkel szembeni esetleges fellépés kapcsán is irányadóak a cég képviselőletével kapcsolatban fentebb kifejtettek; a gazdasági társaságban tulajdonrészrel rendelkező (magán-, vagy jogi) személyek – a társasági jog szabályainak megtartásával – elsősorban a gazdasági társaság képviselője, vagy képviselői szerve számára jogosultak (és képesek) konkrét lépések kezdeményezésére. Ily módon a társaságot érintő hatósági és adott esetben bírósági döntések, valamint az egyes tulajdonosok relációjában csak közvetett kapcsolat állapítható meg.
- [25] Önmagában az, hogy a jelen ügyben a bíróság ezen közvetett kapcsolat alapján, a gazdasági társaságokra és a tulajdonosi joggyakorlásra vonatkozó társasági jogi szabályokra utalással az Engedélyes hatósági engedélyivel kapcsolatos határozat bírósági felülvizsgálata kapcsán az Engedélyes egyik (jelen esetben a kisebbségi) tulajdonosa tekintetében a Ket. szerinti ügyféli minőséget nem tartotta megállapíthatónak, nem eredményezi ezen bírói jogértelmezés alaptörvény-ellenességét. Az eljáró bíróság azon megállapítása, amely rámutat, hogy a gazdasági társaságok egyes tulajdonosai tekintetében a céget érintő hatósági határozat megtámadására való önálló perindítási jogosultság elismerése adott esetben a hatósági határozatok végrehajthatatlanságát, lényegében a közigazgatás egyes (rész)területeinek a lebénulását eredményezhetné, az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságokra nézve kötelező értelmezési szabály megfelelő alkalmazásának tekinthető.
- [26] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy – tekintettel a társasági jog és a gazdasági élet működésének sajátosságaira –, könnyen előfordulhat, hogy egy adott gazdasági társaság tulajdonostársai közötti bizalom megbomlására, az együttműködésre való szándék, vagy képesség hiányára tekintettel (vagy akár pusztán a gazdasági környezet megváltozása okán), valamely meghatározott gazdasági tevékenység további folytatása, esetleg magának a gazdasági társaságnak a további működése, ellehetetlenül. Ez akár abban az esetben is megtörténhet,

ha egyes tulajdonostársak szándéka (gazdasági megfontolása) a tevékenység, a működés folytatására irányul. Az ellehetetlenülés még könnyebben előfordulhat, ha a társaság engedélyköteles tevékenységet folytat, hiszen ebben az esetben az engedély kiadásához (fenntartásához) szükséges feltételek megtartásának elmaradása – akár még a tulajdonosok ezzel ellentétes, egybehangzó szándéka ellenére is – a tevékenység (kényszerű) beszüntetéséhez, sőt akár a társaság megszűnéséhez is vezethet. Azokban az esetekben, amikor a társaság fennmaradása, vagy az adott tevékenység folytatása külső, objektív körülmények, vagy a tulajdonosok közötti együttműködési készség hiánya okán a társasági jognak a tulajdonosi jogok gyakorlására vonatkozó szabályai alkalmazásával sem biztosítható, a tulajdonosok egymással, vagy a (esetleg megszűnő) céggel szemben immár mellérendelt pozícióban, a magánjogi szabályok szerint jogosultak fellépni. Ez azonban jellemzően elszámolási jellegű jogviták lefolytatását jelentheti, ami egyfelől a jelen eljárásnak nem tárgya, másfelől az ilyen jogviták alapvetően nem eredményezik egy, a társaságot korábban megillető hatósági engedélyt visszavonó hatósági döntés megváltoztatását.

- [27] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel az indítványt az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állító részében is elutasította.
- [28] Az Alkotmánybíróság a döntést az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) és (4) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva hozta meg.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró különvéleménye

- [29] Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és annak indokaival sem az alábbiak miatt.
- [30] Az Alkotmánybíróság tanácsa két kérdés kapcsán látta érdemben elbírálhatónak a panasz-indítványban foglaltakat:
- [31] A határozat értelmében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vet fel a keresetösségi jog hiányával kapcsolatos ítéleti álláspont, valamint a panaszos jogorvoslathoz való jogát sérti a támadott bírói döntés a fellebbezési jog kizártsága miatt.
- [32] Előjáróban szükséges arra utalni, hogy nem kétséges a kapcsolat a bírósághoz fordulás és a jogorvoslathoz való jog között, ugyanakkor a két alapjog nem azonos. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem jelenti szükségképpen a bírósághoz fordulás jogának biztosítását, azaz nem feltétlenül kell biztosítani a bírói utat, mivel a jogorvoslat joga, annak immanens tartalma megvalósulhat adott esetben a közigazgatási eljárás keretei között is. A jogorvoslat szükségképpeni eleme annak hatékonysága, ez következik az Alkotmánybíróság több évtizedes – az Alaptörvény változatlan szabályozására tekintettel továbbra is irányadó – gyakorlatából és a nemzetközi egyezmények (különös tekintettel az Emberi Jogok Európai Egyezménye 13. cikkére) által felállított követelményekből egyaránt [3150/2017. (VI. 14.) AB határozat, Indokolás [14]].
- [33] 1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes – avagy az alapjog tartalmát jobban kifejező „kiegyensúlyozott” – bírósági eljárásból való jog az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatában „[...] olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” [elsőként: 6/1986. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 85., legutóbb: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [16]]. A testület az alapjogot abszolút jellegűnek minősítette, ugyanakkor abból számos részjogosítványt, egyebek között a bírósághoz fordulás jogát is kibontotta [17/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [103]–[109]]. Ahogy arra a testület 2/2017. (II. 10.) AB határozatában rámutatott,

- „[a] tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és a pártatlanság kiválmá, továbbá az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelménye” (Indokolás [50]).
- [34] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a bírósághoz fordulás lehetőségét tekintette az alapjog lényegi tartalmának [38/2012. (IX. 14.) AB határozat], amelyben az Alaptörvényben elismert alapjogok érvényre juttatásának garanciáját látta [3/2013. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [76]]. Ugyanakkor vitathatatlan megállapítás az is, hogy mindenki a saját jogát érvényesítheti csupán a független és pártatlan bíróság előtt [38/2006. (IX. 20.) AB határozat, ABH 2006, 489, 492.].
- [35] A jelen eljárásban a panaszos arra hivatkozott, hogy a keresetőségi jogának hiányát megállapító ítélet részben a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközött arra tekintettel, hogy a bíróság helytelenül értelmezte a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatásról szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 15. §-ában foglalt ügyféli fogalmat.
- [36] A panasszal támadott bírói ítélet azt igazolta vissza, hogy a megelőző közigazgatási eljárásban a hatóság törvényesen járt el akkor, amikor nem tekintette a panaszost a Ket. 15. §-a szerinti ügyfélnek. A bíróság nem találta elfogadhatónak a panaszos perbeli legitimáltságát a közigazgatási per megindítására.
- [37] Mivel a hatósági határozat az Engedélyes, önálló jogi entitás működési engedélyének visszavonásáról rendelkezett, ezért az abban foglalt korlátozás csupán közvetetten, a szolgáltatóban fennálló tulajdoni arányának megfelelően érintette a panaszost. De a társasági tulajdonrész nem tette a vitatott hatósági határozat jogszerűségének kérdését „saját” jogává, amelyet saját, egyedüli döntése, a jogi személy szolgáltató nélkül peresíthetett volna.
- [38] Álláspontom szerint, a kérelem akkor felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai szerinti határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadályá, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [39] A jogi képviselővel eljáró panaszostól az indokolási kötelezettség körében elvárható annak az alkotmányossági összefüggésnek a megjelenítése, amelyet a támadott bírói döntés és a sérelmezett alapjog között vélt felfedezni. Az indokolási kötelezettség elmulasztása esetén pedig a panaszselem érdemi elbírálására nincs lehetőség, a hiányosság a panasz visszautasításához kell, hogy vezessen.
- [40] A jelen esetben az alkotmányjogi panaszban nem volt olyan érdemnek minősíthető, alkotmányosan is értékelhető indokolás, amely kapcsolatot teremtett volna a támadott bírói döntés és a panaszos által megjelölt XXVIII. cikk (1) bekezdése, közelebbről a bírósághoz fordulás joga között. A Ket. 15. § (1) bekezdésének törvényi szabálya és annak bírói alkalmazása önmagában nem lép túl a törvényességi kontroll keretein, amelynek felülvizsgálatára azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [41] 2. A panaszos vitatta az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogának sérelmét is. A jogsérelmét ebben a körben arra vezette vissza, hogy a bírói ítélet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 339. § (1) bekezdése és 340. §-a alapján az ítélet elleni fellebbezési jogát kizárta.
- [42] Az Alkotmánybíróság immár közel három évtizedes gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz való jog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége [elsőként: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; legutóbb: 30/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [86]]. A jogorvoslat másik fogalmi eleme a kifogásolhatóság, vagyis az, hogy a sérelem igazolása nélkül arra bárki hivatkozhat. Az orvoslásra azonban a döntés hibás volta, törvénysértő jellegének megállapítása esetén kell sort keríteni [elsőként: 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 110.].
- [43] Ahogyan az Alkotmány, úgy az Alaptörvény sem sorolja fel a jogorvoslat eszközeit és nem állapítja meg fórumrendszerét. Ebből következőleg a különböző eljárásokra vonatkozó törvényi szabályozások határozzák meg a jogorvoslati formák lehetőségeit, a jogorvoslatot elbíráló fórumokat, valamint azt, hogy milyen szintű és hány

fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet {elsőként: 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; legutóbb: 30/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [86]}.

- [44] Nem kétséges, hogy a jelen esetben a bíróság támadott ítélete törvényes volt: a kereshetőségi jog hiánya – lévén az igényérvényesítés akadályja – olyan anyagi természetű kérdés, amelyben a bíróságnak érdemben, ítélettel kellett állást foglalnia. A Pp. XX. fejezetében kitűnő hivatkozott rendelkezések a közigazgatási perek eljárási sajátosságait rögzítették, amely sajátosságok az egyes közigazgatási eljárások jogorvoslati fórumrendszerére is kiterjedtek.
- [45] Ebben a jogi környezetben kell utalni arra, hogy a közigazgatás jog alá rendeltségének érvényesítése, a közigazgatási határozatok törvényessége körében a bírósági felülvizsgálat lehetősége önmagában jogorvoslati lehetőséget jelent. Így a jelen esetben is jogorvoslati fórumként járt el a bíróság azon hatósági eljárás kapcsán, amelyben a panaszos önállóan, „saját” jogán nem válhatott ügyfélle. Emellett a Pp. által intézményesített eljárási rendben a rendes jogorvoslat kizárása nem jelentette egyben a jogorvoslás teljes kiüresítését. A rendkívüli jogorvoslat, vagyis a felülvizsgálati eljárás keretében az esetleges helytelen bírói jogértelmezés, törvénytértés továbbra is orvoslást nyerhetett (volna).
- [46] Az Abtv. 29. §-a értelmében „[a]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”.
- [47] A kifejtettek alapján és figyelemmel az Abtv. 29. §-ára is meggyőződésem, hogy a panasz ebben az összefüggésben nem vetett fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve nem utalt olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésre sem, amely szükségessé tette volna az érdemi elbírálást: a panaszos nem saját jogát kívánta a bíróság előtt érvényesíteni, ugyanakkor a bírósági ítélet törvényességét megkérdőjelezhetette volna a Kúria előtt.
- [48] Ezért a tanácsnak ezt az indítványi elemet is vissza kellett volna utasítania.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/355/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3034/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.32.086/2016/5. számú ítélete, valamint a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.32.086/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó másodlagosan – az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmének megalapozatlansága esetére – kérte a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a perben felperes) által üzemeltett vendéglátó egységben az állami adóhatóság ellenőrei – fedett ellenőrzés keretében – megállapították, hogy a helyszínen elhelyezett Goliath Li típusú automata szerencsejáték folytatására alkalmas.
- [3] Az állami adóhatóság a 989666/2014. számú – 2015. április 16-án kelt – határozatával szerencsejátékban való részvételt biztosító közvetítői tevékenység miatt 500 000 forint bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata használata esetén az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt szerencsejáték fogalom mindhárom eleme: a tétfizetés, a nyereségre való jogosultság és a véletlen egyaránt jelen van.
- [4] Az adóhatóság határozatában utalt arra is, hogy az automata egy kft. (a továbbiakban: üzemeltető kft.) tulajdonában és üzemeltetésében áll, amelyet az indítványozóval kötött megállapodás szerint 2013. szeptember 24-én helyeztek el a vendéglátó egységben. Az adóhatóság határozata szerint az indítványozót – mint a vendéglátó egység üzemeltetőjét – felelősség terheli azért, hogy közvetítői tevékenységével biztosította az automatának az állami adóhatóság engedélye nélküli üzemeltetését és szerencsejátékban való részvételt biztosított. Ezzel a tevékenységével megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdésében foglaltakat.
- [5] Az indítványozó az adóhatóság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel elutasított.
- [6] A bíróság megállapította, hogy az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt együttes feltételek (tét, nyereségre való jogosultság, véletlen) fennállását az automata működési mechanizmusával kapcsolatban nyomon lehet követni, így „vitathatatlanul szerencsejátéknak minősül”.
- [7] A bíróság utalt az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltakra is, amelynek értelmében pénznyerő automatának minősül a tétfizetés fejében játék céljára alkalmas mechanikusan vagy elektronikusan vezérelt berendezés, ha a nyereségen a játékos bármely formában vagyoni értékű nyereségre válhat jogosulttá. E rendelkezés második mondata szerint az állami adóhatóság dönt abban a kérdésben, hogy valamely berendezés pénznyerő automatának minősül-e.
- [8] A bíróság megállapította, hogy a pénznyerő automata hivatkozott fogalom-meghatározása magában hordozza az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték minősítés törvényi konjunktív fogalmi elemeit. Ehhez mérten az állami adóhatóság a határozatában megállapított tények alapján helytállóan minősítette az automatát az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében definiált pénznyerő automatának.
- [9] A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdése alapján nem folytatható belföldön vagy külföldön szervezett szerencsejátékban történő részvételre Magyarországon értékesítési szervező, közvetítői tevé-

kenység, ha a szerencsejáték szervezésére az állami adóhatóság nem adott engedélyt. A bíróság álláspontja szerint az adóhatóság a helyszíni ellenőrzés során feltárta, hogy az indítványozó – mint a vendéglátóipari egység üzemeltetője – biztosította az automata elhelyezéséhez szükséges területet, és az automata tulajdonosával kötött megállapodás alapján az üzemeltetéssel összefüggésben elszámolási kötelezettséggel tartozott. A bíróság kiemelte azt is, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdésének megsértésével összefüggésben nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó tevékenységét jövedelemszerzés nélkül folytatta.

- [10] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.32.086/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [11] Az indítványozó másodlagosan kérte az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az Szjtv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [12] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett pénznyerő automata üzemeltetője 1999-ben kezdte el a Goliath Li elnevezésű automaták forgalmazását és üzemeltetését. A berendezés működésének a lényege, hogy a vásárló pénzermét dob a gépbe, elfordított egy kart, a gép pedig az adagolón keresztül egy golyót ad ki. A golyó színe alapján a vásárló egy termékhez jut.
- [13] Az üzemeltető kft. 1999. november 30-án állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletet ellátó hatóságtól (a továbbiakban szerencsejáték felügyelet, illetve állami adóhatóság) a berendezés üzemeltetésével kapcsolatban. A szerencsejáték felügyelet 2000. január 4-én kelt válaszában arról tájékoztatta az üzemeltetőt, hogy az automata nem tartozik az Szjtv. hatálya alá, amennyiben csak árut, terméket tartalmazó kapszulát ad ki a vásárló részére. A hatóság rendszeres ellenőrzése során jogszabálysértés megállapítására egyetlen esetben sem került sor. Az üzemeltető a 2006-ban lefolytatott ellenőrzéseket követően ismételt állásfoglalást kért. A hatóság állásfoglalásában megállapította, hogy „[a]z ellenőrzés alkalmával a munkatársak próbajátékot végeztek, melynek során megbizonyosodtak az árukiadó automata működési sajátosságairól. Az ellenőrzés tapasztalatai alapján megállapítást nyert, hogy a berendezés nem minősíthető sem pénznyerő automatának, sem játék automatának”.
- [14] Az indítványozó utalt arra, hogy az Szjtv. a Goliath Li típusú automaták üzemeltetésének megkezdése óta számtalanszor módosult, azonban a szerencsejáték fogalma [Szjtv. 1. § (1) bekezdés] nem változott. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet 2013. március 26-án tájékoztatót tett közzé „Tájékoztató a hatóságunk által fellett egyes berendezések, illetve »zsákbamacska« típusú játékok üzemeltetéséről” címmel. A közzétett tájékoztató szerint a hatóság megváltoztatta a Goliath Li típusú berendezések működésének megítélését. Az indítványozó utalt arra, hogy a szerencsejáték felügyelet 2013. május 30-án értesítette az üzemeltető kft.-t, hogy a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltaknak megfelelően „biztosítsa a berendezés jogszabályban foglaltaknak való megfelelését.”
- [15] Az indítványozó előadta azt is, hogy a szerencsejáték felügyelet a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltakat 2013. március 28-án kiegészítette a következőkkel: „Amennyiben a berendezés használója, vagy egy szervezett tevékenységben részt vevő személy előre tudja, hogy az általa befizetett pénzösszegért cserébe milyen garantált dolgot kap, szerencsejáték nem valósul meg, mivel ezekben az esetekben a véletlen, mint az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték fogalmi elem hiányzik, ilyen esetekben termékértékesítés valósul meg”.
- [16] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ennek a tájékoztatásnak megfelelően az üzemeltető kft. megváltoztatta a berendezés működését, és az automata olyan átlátszó külső borítást kapott, melyen keresztül a soron következő golyó színét és ezáltal a megvásárolható terméket be lehet azonosítani. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet az üzemeltetővel és a vele szerződésben álló, vendéglátó egységet működtető szervezetekkel és egyéni vállalkozókkal szemben összesen 62 000 000 forint bírságot szabott ki.
- [17] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében meghozott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával és a felkészülési idő hiányával összefüggésben. Az adott ügyben ugyanis a hatóság úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó meg sem változtatta a jogszabályt. Az indítványozó megítélése szerint, ha a jogalkotó nem

változtatja meg a jogszabályt, akkor a jogalkalmazó állami szerv sem nyilváníthat valamely korábban jogszerűnek minősített magatartást jogellenessé. A jogalkalmazó szervek jogértelmezési korlátaival összefüggésben hivatkozott a 2/2016. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is.

- [18] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is. Hivatkozással a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban foglaltakra, előadta, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”. Az adott ügyben azonban az állam – a szerencsejáték felügyelet döntése folytán – teljesen kizárja a Goliath Li automaták működtetésének a lehetőségét. Ezzel az ilyen berendezés üzemeltetésével vagy az üzemeltetésben való részvétellel foglalkozó gazdasági szereplők ilyen tevékenységét ellehetetlenítette. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által *Vékony kontra Magyarország* ügyben meghozott ítéletben foglaltakra is.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés folytán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert a hatóság – a jogszabályok megváltozása nélkül – egy korábban jogszerűnek tartott tevékenységet jogellenesnek minősített. A tisztességes eljárás követelményét sérti az, ha a jogkövető személy jogismérete és az állami szerv ezt alátámasztó magatartása hosszú évekig azonos alapokon nyugszik, majd anélkül, hogy a jogi környezet vagy a személy jogkövető magatartása megváltozna, az állami szerv szankcionálni kezdi a személy magatartását.
- [20] 1.5. Az indítványozó álláspontja szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az indítványozó megítélése szerint ugyanis szerencsejáték ügyekben az Szjtv. által biztosított bírósági eljárás formális, mert ha az adóhatóság egy berendezésről megállapítja, hogy az pénznyerő automata, nincs olyan állami szerv, amely azt érdemben felülbírálná. Érvéle szerint „annak megállapítása, hogy egy berendezés megfelel-e a pénznyerő automata törvényi kritériumainak (van-e tétfizetés, játék céljára alkalmas-e, beszélhetünk-e nyereményről, fennáll-e véletlenszerűség), korántsem objektív ismerveken, hanem az eljáró hatóság nagyfokú mérlegelésén múlik”. Összességében az indítványozó meglátása szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltaknak az a következménye, hogy „az adóhatóság döntése megkérdőjelezhetetlen”.
- [21] 1.6. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát eredetileg jogi képviselő útján nyújtotta be. A jogi képviselet igazolására szolgáló meghatalmazás ugyanakkor nem felelt meg a törvényi feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság felhívta a jogi képviselőt – az indítványozó egyidejű értesítése mellett – a hiányok pótlására. A jogi képviselő a hiánypótlásnak nem tett eleget.
- [22] Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrend 27. § (1)–(2) és (5) bekezdésének megfelelő alkalmazásával az adott eljárásban az indítványozó személyes eljárását vélelmezte, és a benyújtott alkotmányjogi panaszt az alábbiak szerint vizsgálta.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bek.] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] eleget tesz.
- [25] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította: „az Alkotmánybíróság gyakor-

lata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást. {26/2013 (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]}

- [27] Az adott esetben megállapítható, hogy az indítványozó felelősségét az állami adóhatóság azért állapította meg, mert az általa üzemeltetett vendéglátó egységben biztosította a pénznyerő automata üzemeltetéséhez szükséges feltételeket. Ezáltal az Szjtv. 2. § (7) bekezdésébe ütközően szerencsejátékban való részvételt tett lehetővé. Az indítványozó az állami adóhatóság jogerős határozata ellen előterjesztett keresetlevélben kifejezett hivatkozott arra, hogy közvetítői tevékenységet nem valósíthatott meg, mert a pénznyerő automaták működtetésével összefüggésben a részéről jövedelemszerzésre nem került sor. Az alkotmányjogi panaszban hivatkozott alaptörvény-ellenesség lehetősége a vállalkozás szabadságával összefüggésben ezért nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a pénznyerő automaták üzemeltetőjének vonatkozásában merülhet fel. A közvetítői tevékenység miatti felelősség kérdése – amely a megelőző peres eljárásban a jogvita tárgyát képezte – a vállalkozás szabadságával nem áll alkotmányjogi összefüggésben.
- [28] Az alkotmányjogi összefüggés hiánya az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának akadály.
- [29] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét lényegében azért állította, mert az állami adóhatóság a 2013. március 26-án és 28-án közzétett tájékoztató dokumentumokban úgy változtatta meg az Szjtv. 1. §-nak értelmezését, hogy ennek következtében a korábban szerencsejátéknak nem minősülő tevékenységek is szerencsejátéknak minősülnek. Ebből következően az általa üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata a tájékoztató dokumentumban foglalt jogértelmezés folytán pénznyerő automatának minősül, amelynek üzemeltetésére azonban az állami adóhatóság nem adott hatósági engedélyt. Azzal, hogy az indítványozó biztosította a pénznyerő automata elhelyezését és működtetését, szerencsejáték szervezéshez lehetőséget biztosító közvetítői tevékenységet valósított meg, és ezzel megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdését.
- [30] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a vendéglátó egységben elhelyezett automata üzemeltetését a hatóság folyamatosan ellenőrizte, és azt jogszerűnek találta. Az állami adóhatóság a jogszabályi környezet megváltozása nélkül egy, a korábitól teljesen eltérő jogértelmezést alakított ki, amelynek következtében a korábban jogellenesnek nem minősített tevékenysége jogellenessé vált. Az állami adóhatóság tehát úgy várt el a korábitól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó az irányadó jogszabályt megváltoztatta volna.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján a következőket hangsúlyozza.
- [32] Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva – a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem az állami adóhatóság jogértelmezését, és nem az adóhatóság által kibocsátott tájékoztató dokumentumok tartalmát vizsgálta, hanem azt, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak megalapozzák-e a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozó kifejtett érveit azok tartalma alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben vizsgálta az alábbiak szerint.
- [34] Az adott ügyben megállapítható: a bíróság ítéletében egyértelműen indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során részletesen áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését – amely összhangban áll az állami adóható-

- ság jogértelmezésével –, és az indítványozó perbeli érveire is figyelemmel részletesen megindokolta az Szjtv. 2. § (7) bekezdése szerinti felelősség fennállását.
- [35] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [36] A kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem merült fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételye, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozná.
- [37] 4. Az indítványozó az Szjtv. 26. § (1) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és (7) bekezdésével összefüggésben állította, mert álláspontja szerint az Szjtv. e rendelkezése kizárja, hogy a bíróság felülmérlegelje az adóhatóság határozatát.
- [38] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten azt hangsúlyozza, hogy a bíróság ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és ahhoz mérten – önálló mérlegelési jogkörben – hozta meg döntését.
- [39] Az indítványozó által felhozott érvek ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, sem a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben.
- [40] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/224/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3035/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.30.723/2016/4. számú ítélete, valamint a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján – Tóth Balázs Gergely Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Tóth Balázs Gergely, 1056 Budapest, Fővám tér 2–3., IV. emelet 4.) – alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.30.723/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó másodlagosan – az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmének megalapozatlansága esetére – kérte a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a perben felperes) által üzemeltett vendéglátó egységben az állami adóhatóság ellenőrei megállapították, hogy a helyszínen elhelyezett Goliath Li típusú automata szerencsejáték folytatására alkalmas.
- [3] Az állami adóhatóság a 10537/6/2014. számú – 2015. április 24-én kelt – határozatával szerencsejátékban való részvételt biztosító közvetítői tevékenység miatt 500 000 forint bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata használata esetén az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt szerencsejáték fogalom mindhárom eleme: a tétfizetés, a nyereményre való jogosultság és a véletlen egyaránt jelen van. Az ellenőrök a próbajáték során 100 forintot helyeztek az automatába. A bedobott összeg tétfizetésnek minősül, mivel annak és a cserébe kapható áru kereskedelmi forgalomban szokásos értéke között feltűnő különbség van. A felhasználó emellett a berendezés használata során vagyoni értékű nyereményre válhat jogosulttá, mert a bedobott összeghez képest nagyobb értékű terméket szerezhethet. A véletlen szerepét vizsgálva a hatóság megállapította, hogy a használó a játék kimenetelét (a berendezésben elhelyezett színes golyók leesésének sorrendjét) nem tudja befolyásolni.
- [4] Az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben ezért olyan automata működött, amelyen az ellenőrök próbajáték során tétet tettek fel, játékjogot szereztek, a játék kimenetelét nem tudták befolyásolni, a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függött, valamint fennállt a nyeremény elérésének lehetősége, így az automata – az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt meghatározás alapján – pénznyerő automatának minősül.
- [5] Az adóhatóság határozata szerint az indítványozót – mint a vendéglátó egység üzemeltetőjét – felelősség terheli azért, hogy közvetítői tevékenységével lehetővé tette az automatának az állami adóhatóság engedélye nélküli üzemeltetését és szerencsejátékban való részvételt biztosított. Ezzel a tevékenységével megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdésében foglaltakat.
- [6] Az indítványozó az adóhatóság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel elutasított.
- [7] A bíróság – figyelemmel a Kúria közzétett eseti döntésére (KGD 2013.115) is – megállapította, hogy a keresettel támadott adóhatósági határozat nem sérti sem az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében, sem az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [8] A bíróság utalt arra, hogy az Szjtv. 26. § (1) bekezdése értelmében pénznyerő automatának minősül a tétfizetés fejében játék céljára alkalmas mechanikusan vagy elektronikusan vezérelt berendezés, ha a nyereség esetén

a játékos bármely formában vagyoni értékű nyereményre válhat jogosulttá. A rendelkezés második mondata szerint az állami adóhatóság dönt abban a kérdésben, hogy valamely berendezés pénznyerő automatának minősül-e.

- [9] A bíróság megállapította, hogy a pénznyerő automata hivatkozott fogalom-meghatározása magában hordozza az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték minősítés törvényi konjunktív fogalmi elemeit. Ehhez mérten az állami adóhatóság a határozatában megállapított tények alapján helytállóan minősítette az automatát az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében definiált pénznyerő automatának.
- [10] A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdése alapján nem folytatható belföldön vagy külföldön szervezett szerencsejátékban történő részvételre Magyarországon értékesítési szervező, közvetítői tevékenység, ha a szerencsejáték szervezésére az állami adóhatóság nem adott engedélyt. A bíróság álláspontja szerint az adóhatóság a helyszíni ellenőrzés során feltárta, hogy az indítványozó – mint a vendéglátóipari egység üzemeltetője – biztosította az automata működtetéséhez szükséges feltételeket. A bíróság kiemelte azt is: „[a]z a körülmény, hogy a perbeli berendezéssel összefüggésben szerencsejáték szervezői tevékenység miatt [az üzemeltető kft.] korábban már szankcionálásra került, a közvetítő Szjtv-ben nevesített önálló felelőssége okán nem bír jelentőséggel, ezért erre, valamint az Alaptörvény 28. cikkében rögzített gazdaságos cél érvényesülésére, a saját »távoli« szerepére, valamint a jogalkotó feltételezett céljára hivatkozással [az indítványozó] nem mentesülhetett a vele szemben közvetítői tevékenység folytatása miatt jogszerűen kiszabott bírság alól.”
- [11] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.30.723/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [12] Az indítványozó másodlagosan kérte az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az Szjtv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [13] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett pénznyerő automatát üzemeltető kft. 1999-ben kezdte el a Goliath Li elnevezésű automaták forgalmazását és üzemeltetését. A berendezés működésének a lényege, hogy a vásárló pénzért dob a gépbe, elfordít egy kart, a gép pedig az adagolón keresztül egy golyót ad ki. A golyó színe alapján a vásárló egy termékhez jut.
- [14] Az üzemeltető kft. 1999. november 30-án állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletet ellátó hatóságtól (a továbbiakban szerencsejáték felügyelet, illetve állami adóhatóság) a berendezés üzemeltetésével kapcsolatban. A szerencsejáték felügyelet 2000. január 4-én kelt válaszában arról tájékoztatta az üzemeltetőt, hogy az automata nem tartozik az Szjtv. hatálya alá, amennyiben csak árut, terméket tartalmazó kapszulát ad ki a vásárló részére. Az üzemeltető kft. – egy hatósági ellenőrzést követően – a 2006-ban ismételen állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletről. A hatóság állásfoglalásában megállapította, hogy „[a]z ellenőrzés alkalmával a munkatársak próbajátékot végeztek, melynek során megbizonyosodtak az árukiadó automata működési sajátosságairól. Az ellenőrzés tapasztalatai alapján megállapítást nyert, hogy a berendezés nem minősíthető sem pénznyerő automatának, sem játék automatának”.
- [15] Az indítványozó utalt arra, hogy az Szjtv. a Goliath Li típusú automaták üzemeltetésének megkezdése óta számtalanszor módosult, azonban a szerencsejáték fogalma [Szjtv. 1. § (1) bekezdés] nem változott. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet 2013. március 26-án tájékoztatót tett közzé „Tájékoztató a hatóságunk által fellelt egyes berendezések, illetve »zsákbamacska« típusú játékok üzemeltetéséről” címmel. A közzétett tájékoztató szerint a hatóság megváltoztatta a Goliath Li típusú berendezések működésének megítélését. Az indítványozó utalt arra, hogy a szerencsejáték felügyelet 2013. május 30-án értesítette az üzemeltető kft.-t, hogy a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltaknak megfelelően „biztosítsa a berendezés jogszabályban foglaltaknak való megfelelését”.
- [16] Az indítványozó előadta azt is, hogy a szerencsejáték felügyelet a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltakat 2013. március 28-án kiegészítette a következőkkel: „Amennyiben a berendezés használója, vagy egy szervezett tevékenységben részt vevő személy előre tudja, hogy az általa befizetett pénzösszegért cserébe milyen garantált dolgot kap, szerencsejáték nem valósul meg, mivel ezekben az esetekben a véletlen, mint az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték fogalmi elem hiányzik, ilyen esetekben termékértékesítés valósul meg”.

- [17] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ennek a tájékoztatásnak megfelelően az üzemeltető kft. megváltoztatta a berendezés működését, és az automata olyan átlátszó külső borítást kapott, melyen keresztül a soron következő golyó színét és ezáltal a megvásárolható terméket be lehet azonosítani. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet az üzemeltető kft.-vel és a vele szerződésben álló, vendéglátó egységet működtető szervezetekkel és egyéni vállalkozókkal szemben összesen 62 000 000 forint bírságot szabott ki.
- [18] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében meghozott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával és a felkészülési idő hiányával összefüggésben. Az adott ügyben ugyanis a hatóság úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó meg sem változtatta a jogszabályt. Az indítványozó megítélése szerint, ha a jogalkotó nem változtatja meg a jogszabályt, akkor a jogalkalmazó állami szerv sem nyilváníthat valamely korábban jogszerűnek minősített magatartást jogellenessé. A jogalkalmazó szervek jogértelmezési korlátaival összefüggésben hivatkozott a 2/2016. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is. Hivatkozással a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban foglaltakra, előadta, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”. Az adott ügyben azonban az állam – a szerencsejáték felügyelet döntése folytán – teljesen kizárja a Goliath Li automaták működtetésének a lehetőségét. Ezzel az ilyen berendezés üzemeltetésével vagy az üzemeltetésben való részvétellel foglalkozó gazdasági szereplők ilyen tevékenységét ellehetetlenítette. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által meghozott Vékony kontra Magyarország ügyben meghozott ítéletben foglaltakra is.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés folytán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert a hatóság – a jogszabályok megváltozása nélkül – egy korábban jogszerűnek tartott tevékenységet jogellenesnek minősített. A tisztességes eljárás követelményét sérti az, ha a jogkövető személy jogismereite és az állami szerv ezt alátámasztó magatartása hosszú évekig azonos alapokon nyugszik, majd anélkül, hogy a jogi környezet vagy a személy jogkövető magatartása megváltozna, az állami szerv szankcionálni kezdi a személy magatartását.
- [21] 1.5. Az indítványozó álláspontja szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata sérti a tisztességes bírói eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az indítványozó megítélése szerint ugyanis szerencsejáték ügyekben az Szjtv. által biztosított bírói eljárás formális, mert ha az adóhatóság egy berendezésről megállapítja, hogy az pénznyerő automata, nincs olyan állami szerv, amely azt érdemben felülbírálna. Érvelése szerint „annak megállapítása, hogy egy berendezés megfelel-e a pénznyerő automata törvényi kritériumainak (van-e tétfizetés, játék céljára alkalmas-e, beszélhetünk-e nyereményről, fennáll-e véletlenszerűség), korántsem objektív ismerveken, hanem az eljáró hatóság nagyfokú mérlegelésén múlik”. Összességében az indítványozó meglátása szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltaknak az a következménye, hogy „az adóhatóság döntése megkérdőjelezhetetlen”.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 26–27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, In-

dokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [25] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította: „[...] az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {26/2013 (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]}.
- [26] Az adott esetben megállapítható, hogy az indítványozó felelősségét az állami adóhatóság azért állapította meg, mert az általa üzemeltetett vendéglátó egységben biztosította a pénznyerő automata üzemeltetéséhez szükséges feltételeket. Ezáltal az Szjtv. 2. § (7) bekezdésébe ütközően szerencsejátékban való részvételt tett lehetővé. Az indítványozó az állami adóhatóság jogerős határozata ellen előterjesztett keresetlevélben kifejezetten hivatkozott arra, hogy az adóhatóság által vizsgált „berendezéshez nincs köze”, az automatát nem ő üzemeltette.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezért hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenesség a vállalkozás szabadságával összefüggésben nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a pénznyerő automata üzemeltetőjének vonatkozásában merülhet fel. A pénznyerő automatakat ugyanis nem az indítványozó, hanem az üzemeltető kft. működtette. A közvetítői tevékenység miatti felelősség kérdése – amely a megelőző peres eljárásban a jogvita tárgyát képezte – a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmával nem áll összefüggésben. Az indítványozó ezzel kapcsolatban előadott indokai alapján ezért nem vizsgálható érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenessége, és nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.
- [28] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét lényegében azért állította, mert az állami adóhatóság a 2013. március 26-án és 28-án közzétett tájékoztató dokumentumokban úgy változtatta meg az Szjtv. 1. §-nak értelmezését, hogy ennek következtében a korábban szerencsejátéknak nem minősülő tevékenységek is szerencsejátéknak minősülnek. Ebből következően az általa üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata a tájékoztató dokumentumban foglalt jogértelmezés folytán pénznyerő automatának minősül, amelynek üzemeltetésére azonban az állami adóhatóság nem adott hatósági engedélyt. Azzal, hogy az indítványozó biztosította a pénznyerő automata elhelyezését és működtetését, szerencsejáték szervezéshez lehetőséget biztosító közvetítői tevékenységet valósított meg, és ezzel megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdését.
- [29] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett automata üzemeltetését a hatóság folyamatosan ellenőrizte, és azt jogszerűnek találta. Az állami adóhatóság a jogszabályi környezet megváltozása nélkül egy, a korábitól teljesen eltérő jogértelmezést alakított ki, amelynek következtében a korábban jogellenesnek nem minősített tevékenysége jogellenessé vált. Az állami adóhatóság tehát úgy várt el a korábitól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó az irányadó jogszabályt megváltoztatta volna.
- [30] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján a következőket hangsúlyozza.
- [31] Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva – a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem az állami adóhatóság jogértelmezését, és nem az adóhatóság által kibocsátott tájékoztató dokumentumok tartalmát vizsgálta, hanem azt, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak megalapozzák-e a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.

- [32] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadott érveit tartalma alapján vizsgálta, és azokat – mivel a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét állították – nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte.
- [33] Ehhez mérten az adott ügyben megállapítható: a bíróság ítéletében egyértelműen indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során részletesen áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és az indítványozó perbeli érveire is figyelemmel részletesen megindokolta az Szjtv. 2. § (7) bekezdése szerinti felelősség fennállását.
- [34] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [35] A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal összefüggésben sem merült fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételessége, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozná.
- [36] 4. Az indítványozó az Szjtv. 26. § (1) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és (7) bekezdésével összefüggésben állította, mert álláspontja szerint az Szjtv. e rendelkezése kizárja, hogy a bíróság felülmérlegelje az adóhatóság határozatát.
- [37] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten azt hangsúlyozza, hogy a bíróság ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és ahhoz mérten – önálló mérlegelési jogkörben – hozta meg döntését.
- [38] Az indítványozó által felhozott érvek ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben.
- [39] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [40] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem döntött az indítványozónak az Abtv. 61. § (1) bekezdésére alapított kérelme tárgyában.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/270/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3036/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.31.757/2016/3. számú ítélete, valamint a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján – Tóth Balázs Gergely Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Tóth Balázs Gergely, 1056 Budapest, Fővám tér 2–3., IV. emelet 4.) – alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.31.757/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó másodlagosan – az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmének megalapozatlansága esetére – kérte a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a perben felperes) által üzemeltett vendéglátó egységben az állami adóhatóság ellenőrei megállapították, hogy a helyszínen elhelyezett Goliath Li típusú automata szerencsejáték folytatására alkalmas.
- [3] Az állami adóhatóság a 10843/6/2014. számú – 2015. április 15-én kelt – határozatával szerencsejátékban való részvételt biztosító közvetítői tevékenység miatt 500 000 forint bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben fellelt automata használata esetén az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt szerencsejáték fogalom mindhárom eleme: a tétfizetés, a nyereségre való jogosultság és a véletlen egyaránt jelen van. Az automatába bedobott 100 forinttal ugyanis tétfizetésre kerül sor, mivel a berendezésbe helyezett összeg és a golyó színe alapján kapható áru kereskedelmi forgalomban szokásos értéke között feltűnő értékkülönbség van. A felhasználó pedig a berendezés használata során vagyoni értékű nyereségre válhat jogosulttá, hiszen a bedobott 100 forinthez képest a terméklistán szereplő nagyobb értékű termékek ára több ezer forint. A határozatban foglaltak szerint a berendezés működésére kétségtelenül jellemző véletlenszerűségnek az egyéni pénzbehelyezéshez képest időben elnyújtott érvényesülése jelentkezik. A használó ugyanis a 100 forint behelyezésekor egy még nem látható golyóért helyez pénzt az automatába.
- [4] Az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben ezért olyan automata működött, amelyen az ellenőrök próbajáték során tétet tettek fel, játékjogot szereztek, a játék kimenetelét nem tudták befolyásolni, a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függött, valamint fennállt a nyereség elérésének lehetősége, így az automata – az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt meghatározás alapján – pénznyerő automatának minősül.
- [5] Az adóhatóság határozata szerint az indítványozót – mint a vendéglátó egység üzemeltetőjét – felelősség terheli azért, hogy közvetítői tevékenységével biztosította az automatának az állami adóhatóság engedélye nélküli üzemeltetését és szerencsejátékban való részvételt biztosított. Ezzel a tevékenységével megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdésében foglaltakat.
- [6] Az indítványozó az adóhatóság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel elutasított.
- [7] A bíróság – utalva a Kúria közzétett eseti döntésére (KGD 2013.115) is – megállapította, hogy a keresettel támadott adóhatósági határozat nem sérti sem az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében, sem az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltakat.

- [8] A bíróság utalt arra, hogy az Szjtv. 26. § (1) bekezdése értelmében pénznyerő automatának minősül a tétfizetés fejében játék céljára alkalmas mechanikusan vagy elektronikusan vezérelt berendezés, ha a nyeres esetén a játékos bármely formában vagyoni értékű nyereségre válhat jogosulttá. A rendelkezés második mondata szerint az állami adóhatóság dönt abban a kérdésben, hogy valamely berendezés pénznyerő automatának minősül-e.
- [9] A bíróság megállapította, hogy a pénznyerő automata hivatkozott fogalom-meghatározása magában hordozza az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték minősítés törvényi konjunktív fogalmi elemeit. Ehhez mérten az állami adóhatóság a határozatában megállapított tények alapján helytállóan minősítette az automatát az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében definiált pénznyerő automatának.
- [10] A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdése alapján nem folytatható belföldön vagy külföldön szervezett szerencsejátékban történő részvételre Magyarországon értékesítési szervező, közvetítői tevékenység, ha a szerencsejáték szervezésére az állami adóhatóság nem adott engedélyt. A bíróság álláspontja szerint az adóhatóság a helyszíni ellenőrzés során feltárta, hogy az indítványozó – mint a vendéglátóipari egység üzemeltetője – biztosította az automata működtetéséhez szükséges feltételeket. A bíróság kiemelte azt is: nincs jelentősége annak, hogy a perbeli berendezést üzemeltető kft. szerencsejáték szervezői tevékenység miatt korábban már szankcionálásra került. Az Szjtv. ugyanis a közvetítőt önálló felelőssége okán nevesíti. Erre, valamint az Alaptörvény 28. cikkében rögzített gazdaságos cél érvényesülésére, a saját „távoli” szerepére, valamint a jogalkotó feltételezett céljára hivatkozással az indítványozó nem mentesülhetett a vele szemben közvetítői tevékenység folytatása miatt jogszerűen kiszabott bírság alól.
- [11] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.31.757/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [12] Az indítványozó másodlagosan kérte az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az Szjtv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [13] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett pénznyerő automatát üzemeltető kft. 1999-ben kezdte el a Goliath Li elnevezésű automaták forgalmazását és üzemeltetését. A berendezés működésének a lényege, hogy a vásárló pénzmért dob a gépbe, elfordít egy kart, a gép pedig az adagolón keresztül egy golyót ad ki. A golyó színe alapján a vásárló egy termékhez jut.
- [14] Az üzemeltető kft. 1999. november 30-án állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletet ellátó hatóságtól (a továbbiakban szerencsejáték felügyelet, illetve állami adóhatóság) a berendezés üzemeltetésével kapcsolatban. A szerencsejáték felügyelet 2000. január 4-én kelt válaszában arról tájékoztatta az üzemeltetőt, hogy az automata nem tartozik az Szjtv. hatálya alá, amennyiben csak árut, terméket tartalmazó kapszulát ad ki a vásárló részére. Az üzemeltető kft. – egy hatósági ellenőrzést követően – a 2006-ban ismételten állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletről. A hatóság állásfoglalásában megállapította, hogy „[a]z ellenőrzés alkalmával a munkatársak próbajátékot végeztek, melynek során megbizonyosodtak az árukiadó automata működési sajátosságairól. Az ellenőrzés tapasztalatai alapján megállapítást nyert, hogy a berendezés nem minősíthető sem pénznyerő automatának, sem játék automatának”.
- [15] Az indítványozó utalt arra, hogy az Szjtv. a Goliath Li típusú automaták üzemeltetésének megkezdése óta számtalanszor módosult, azonban a szerencsejáték fogalma [Szjtv. 1. § (1) bekezdés] nem változott. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet 2013. március 26-án tájékoztatót tett közzé „Tájékoztató a hatóságunk által fellelt egyes berendezések, illetve »zsákbamacska« típusú játékok üzemeltetéséről” címmel. A közzétett tájékoztató szerint a hatóság megváltoztatta a Goliath Li típusú berendezések működésének megítélését. Az indítványozó utalt arra, hogy a szerencsejáték felügyelet 2013. május 30-án értesítette az üzemeltető kft.-t, hogy a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltaknak megfelelően „biztosítsa a berendezés jogszabályban foglaltaknak való megfelelését”.
- [16] Az indítványozó előadta azt is, hogy a szerencsejáték felügyelet a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltakat 2013. március 28-án kiegészítette a következőkkel: „Amennyiben a berendezés használója, vagy egy szervezett tevékenységben részt vevő személy előre tudja, hogy az általa befizetett pénzüsszegért cserébe milyen garantált dolgot kap, szerencsejáték nem valósul meg, mivel ezekben az esetekben

- a véletlen, mint az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték fogalmi elem hiányzik, ilyen esetekben termékértékesítés valósul meg”.
- [17] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ennek a tájékoztatásnak megfelelően az üzemeltető kft. megváltoztatta a berendezés működését, és az automata olyan átlátszó külső borítást kapott, melyen keresztül a soron következő golyó színét és ezáltal a megvásárolható terméket be lehet azonosítani. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet az üzemeltető kft.-vel és a vele szerződésben álló, vendéglátó egységet működtető szervezetekkel és egyéni vállalkozókkal szemben összesen 62 000 000 forint bírságot szabott ki.
- [18] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében meghozott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával és a felkészülési idő hiányával összefüggésben. Az adott ügyben ugyanis a hatóság úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó meg sem változtatta a jogszabályt. Az indítványozó megítélése szerint, ha a jogalkotó nem változtatja meg a jogszabályt, akkor a jogalkalmazó állami szerv sem nyilváníthat valamely korábban jogszerűnek minősített magatartást jogellenessé. A jogalkalmazó szervek jogértelmezési korlátaival összefüggésben hivatkozott a 2/2016. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is. Hivatkozással a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban foglaltakra, előadta, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”. Az adott ügyben azonban az állam – a szerencsejáték felügyelet döntése folytán – teljesen kizárja a Goliath Li automaták működtetésének a lehetőségét. Ezzel az ilyen berendezés üzemeltetésével vagy az üzemeltetésben való részvétellel foglalkozó gazdasági szereplők ilyen tevékenységét ellehetetlenítette. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által *Vékony kontra Magyarország* ügyben meghozott ítéletben foglaltakra is.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés folytán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert a hatóság – a jogszabályok megváltozása nélkül – egy korábban jogszerűnek tartott tevékenységet jogellenesnek minősített. A tisztességes eljárás követelményét sérti az, ha a jogkövető személy jogismerte és az állami szerv ezt alátámasztó magatartása hosszú évekig azonos alapokon nyugszik, majd anélkül, hogy a jogi környezet vagy a személy jogkövető magatartása megváltozna, az állami szerv szankcionálni kezdi a személy magatartását.
- [21] 1.5. Az indítványozó álláspontja szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az indítványozó megítélése szerint ugyanis szerencsejáték ügyekben az Szjtv. által biztosított bírósági eljárás formális, mert ha az adóhatóság egy berendezésről megállapítja, hogy az pénznyerő automata, nincs olyan állami szerv, amely azt érdemben felülbírálná. Érvelése szerint „annak megállapítása, hogy egy berendezés megfelel-e a pénznyerő automata törvényi kritériumainak (van-e tétfizetés, játék céljára alkalmas-e, beszélhetünk-e nyereményről, fennáll-e véletlenszerűség), korántsem objektív ismérveken, hanem az eljáró hatóság nagyfokú mérlegelésén múlik”. Összességében az indítványozó meglátása szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltaknak az a következménye, hogy „az adóhatóság döntése megkérdőjelezhetetlen”.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 26–27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat,

Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [25] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította: „[...] az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {26/2013 (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]}.
- [26] Az adott esetben megállapítható, hogy az indítványozó felelősségét az állami adóhatóság azért állapította meg, mert az általa üzemeltetett vendéglátó egységben biztosította a pénznyerő automata üzemeltetéséhez szükséges feltételeket. Ezáltal az Szjtv. 2. § (7) bekezdésébe ütközően szerencsejátékban való részvételt tett lehetővé.
- [27] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenesség a vállalkozás szabadságával összefüggésben nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a pénznyerő automaták üzemeltetőjének vonatkozásában merülhet fel. A pénznyerő automatákat ugyanis nem az indítványozó, hanem az üzemeltető kft. működtette. A közvetítői tevékenység miatti felelősség kérdése – amely a megelőző peres eljárásban a jogvita tárgyát képezte – a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmával nem áll összefüggésben. Az indítványozó ezzel kapcsolatban előadott indokai alapján ezért nem vizsgálható érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenessége, és nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.
- [28] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét lényegében azért állította, mert az állami adóhatóság a 2013. március 26-án és 28-án közzétett tájékoztató dokumentumokban úgy változtatta meg az Szjtv. 1. §-nak értelmezését, hogy ennek következtében a korábban szerencsejátéknak nem minősülő tevékenységek is szerencsejátéknak minősülnek. Ebből következően az általa üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata a tájékoztató dokumentumban foglalt jogértelmezés folytán pénznyerő automatának minősül, amelynek üzemeltetésére azonban az állami adóhatóság nem adott hatósági engedélyt. Azzal, hogy az indítványozó biztosította a pénznyerő automata elhelyezését és működtetését, szerencsejáték szervezéshez lehetőséget biztosító közvetítői tevékenységet valósított meg, és ezzel megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdését.
- [29] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett automata üzemeltetését a hatóság folyamatosan ellenőrizte, és azt jogszerűnek találta. Az állami adóhatóság a jogszabályi környezet megváltozása nélkül egy, a korábbtól teljesen eltérő jogértelmezést alakított ki, amelynek következtében a korábban jogellenesnek nem minősített tevékenysége jogellenessé vált. Az állami adóhatóság tehát úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó az irányadó jogszabályt megváltoztatta volna.
- [30] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján a következőket hangsúlyozza.
- [31] Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva – a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem az állami adóhatóság jogértelmezését, és nem az adóhatóság által kibocsátott tájékoztató dokumentumok tartalmát vizsgálta, hanem azt, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak megalapozzák-e a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadott érveit tartalma alapján vizsgálta, és azokat – mivel a támadott bírói döntés alaptörvény-

ellenességét állították – nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte.

- [33] Ehhez mérten az adott ügyben megállapítható: a bíróság ítéletében egyértelműen indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során részletesen áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és az indítványozó perbeli érveire is figyelemmel részletesen megindokolta az Szjtv. 2. § (7) bekezdése szerinti felelősség fennállását.
- [34] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [35] A kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben sem merült fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kéte-lye, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozná.
- [36] 4. Az indítványozó az Szjtv. 26. § (1) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és (7) bekezdésével összefüggésben állította, mert álláspontja szerint az Szjtv. e rendelkezése kizárja, hogy a bíróság felülmérlegelje az adóhatóság határozatát.
- [37] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten azt hangsúlyozza, hogy a bíróság ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és ahhoz mérten – önálló mérlegelési jogkörben – hozta meg döntését.
- [38] Az indítványozó által felhozott érvek ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben.
- [39] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [40] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem döntött az indítványozónak az Abtv. 61. § (1) bekezdésére alapított kérelme tárgyában.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/271/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3037/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.34.461/2015/7. számú ítélete, valamint a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján – Tóth Balázs Gergely Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Tóth Balázs Gergely, 1056 Budapest, Fővám tér 2–3., IV. emelet 4.) – alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.34.461/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó másodlagosan – az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmének megalapozatlansága esetére – kérte a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a perben felperes) által üzemeltett vendéglátó egységben az állami adóhatóság ellenőrei megállapították, hogy a helyszínen elhelyezett Goliath Li típusú automata szerencsejáték folytatására alkalmas.
- [3] Az állami adóhatóság a 10739/5/2014. számú – 2015. április 27-én kelt – határozatával szerencsejátékban való részvételt biztosító közvetítői tevékenység miatt 500 000 forint bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben fellelt automata használata esetén az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt szerencsejáték fogalom mindhárom eleme: a tétfizetés, a nyereségre való jogosultság és a véletlen egyaránt jelen van. A berendezést használó ugyanis 100 forint bedobásával – az automatában elhelyezett golyók színétől függően – vagyoni értékű nyereségre válhat jogosulttá. A bedobott 100 forinttal tétfizetésre kerül sor, mivel a berendezésbe helyezett összeg és a golyó színe alapján kapható áru kereskedelmi forgalomban szokásos értéke között feltűnő értékkülönbség van. Erre tekintettel a hatóság megállapította, hogy a pénzfizetés nem kizárólag és nem teljes egészében az áru árának ellenértékeként jelenik meg, hanem az értékkülönbözet tétként funkcionál. A hatóság a véletlen szerepét vizsgálva megállapította azt is, hogy az automata használója az észszerűség szabályai szerint abban a reményben veszi igénybe a berendezést, hogy az abba bedobott 100 forintért cserébe egy hasonló vagy nagyobb értékkel rendelkező tárgyat tudhat majd magáénak.
- [4] Az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben ezért olyan automata működött, amelyen az ellenőrök próbajáték során tétet tettek fel, játékjogot szereztek, a játék kimenetelét (a golyók leesésének sorrendjét) nem tudták befolyásolni, a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függött, valamint fennállt a nyereség elérésének lehetősége, így az automata – az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt meghatározás alapján pénznyerő automatának – minősül.
- [5] Az adóhatóság határozata szerint az indítványozót – mint a vendéglátó egység üzemeltetőjét – felelősség terheli azért, hogy közvetítői tevékenységével lehetővé tette az automatának az állami adóhatóság engedélye nélküli üzemeltetését és szerencsejátékban való részvételt biztosított. Ezzel a tevékenységével megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdésében foglaltakat.
- [6] Az indítványozó az adóhatóság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel elutasított.

- [7] A bíróság megállapította – utalva a Kúria közzétett eseti döntésére (KGD 2013.115) is –, hogy a keresettel támadott adóhatósági határozat nem sérti sem az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében, sem az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [8] A bíróság utalt arra, hogy az Szjtv. 26. § (1) bekezdése értelmében pénznyerő automatának minősül a tétfizetés fejében játék céljára alkalmas mechanikusan vagy elektronikusan vezérelt berendezés, ha a nyeresé esetén a játékos bármely formában vagyoni értékű nyereséményre válhat jogosulttá. A rendelkezés második mondata szerint az állami adóhatóság dönt abban a kérdésben, hogy valamely berendezés pénznyerő automatának minősül-e.
- [9] A bíróság megállapította, hogy a pénznyerő automata hivatkozott fogalom-meghatározása magában hordozza az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték minősítés törvényi konjunktív fogalmi elemeit. Ehhez mérten az állami adóhatóság a határozatában megállapított tények alapján helytállóan minősítette az automatát az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében definiált pénznyerő automatának.
- [10] A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdése alapján nem folytatható belföldön vagy külföldön szervezett szerencsejátékban történő részvételre Magyarországon értékesítési szervező, közvetítói tevékenység, ha a szerencsejáték szervezésére az állami adóhatóság nem adott engedélyt. A bíróság álláspontja szerint az adóhatóság a helyszíni ellenőrzés során feltárta, hogy az indítványozó – mint a vendéglátóipari egység üzemeltetője – biztosította az automata működtetéséhez szükséges feltételeket. A bíróság kiemelte azt is: nincs jelentősége annak, hogy a perbeli berendezést üzemeltető kft. szerencsejáték szervezői tevékenység miatt korábban már szankcionálásra került. Az Szjtv. ugyanis a közvetítőt önálló felelőssége okán nevesíti. Erre, valamint az Alaptörvény 28. cikkében rögzített gazdaságos cél érvényesülésére, a saját „távoli” szerepére, valamint a jogalkotó feltételezett céljára hivatkozással az indítványozó nem mentesülhetett a vele szemben közvetítói tevékenység folytatása miatt jogszerűen kiszabott bírság alól.
- [11] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.34.461/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [12] Az indítványozó másodlagosan kérte az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az Szjtv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [13] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett pénznyerő automatát üzemeltető kft. 1999-ben kezdte el a Goliath Li elnevezésű automaták forgalmazását és üzemeltetését. A berendezés működésének a lényege, hogy a vásárló pénzérmét dob a gépbe, elfordít egy kart, a gép pedig az adagolón keresztül egy golyót ad ki. A golyó színe alapján a vásárló egy termékhez jut.
- [14] Az üzemeltető kft. 1999. november 30-án állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletet ellátó hatóságtól (a továbbiakban szerencsejáték felügyelet, illetve állami adóhatóság) a berendezés üzemeltetésével kapcsolatban. A szerencsejáték felügyelet 2000. január 4-én kelt válaszában arról tájékoztatta az üzemeltetőt, hogy az automata nem tartozik az Szjtv. hatálya alá, amennyiben csak árut, terméket tartalmazó kapszulát ad ki a vásárló részére. Az üzemeltető kft. – egy hatósági ellenőrzést követően – a 2006-ban ismételten állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletről. A hatóság állásfoglalásában megállapította, hogy „[a]z ellenőrzés alkalmával a munkatársak próbajátékot végeztek, melynek során megbizonyosodtak az árukiadó automata működési sajátosságairól. Az ellenőrzés tapasztalatai alapján megállapítást nyert, hogy a berendezés nem minősíthető sem pénznyerő automatának, sem játék automatának”.
- [15] Az indítványozó utalt arra, hogy az Szjtv. a Goliath Li típusú automaták üzemeltetésének megkezdése óta számtalanszor módosult, azonban a szerencsejáték fogalma [Szjtv. 1. § (1) bekezdés] nem változott. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet 2013. március 26-án tájékoztatót tett közzé „Tájékoztató a hatóságunk által fellelt egyes berendezések, illetve »zsákbamacska« típusú játékok üzemeltetéséről” címmel. A közzétett tájékoztató szerint a hatóság megváltoztatta a Goliath Li típusú berendezések működésének megítélését. Az indítványozó utalt arra, hogy a szerencsejáték felügyelet 2013. május 30-án értesítette az üzemeltető kft.-t, hogy a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltaknak megfelelően „biztosítsa a berendezés jogszabályban foglaltaknak való megfeleléseit”.
- [16] Az indítványozó előadta azt is, hogy a szerencsejáték felügyelet a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltakat 2013. március 28-án kiegészítette a következőkkel: „Amennyiben a berendezés

használója, vagy egy szervezett tevékenységben részt vevő személy előre tudja, hogy az általa befizetett pénzösszegért cserébe milyen garantált dolgot kap, szerencsejáték nem valósul meg, mivel ezekben az esetekben a véletlen, mint az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték fogalmi elem hiányzik, ilyen esetekben termékértékesítés valósul meg”.

- [17] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ennek a tájékoztatásnak megfelelően az üzemeltető kft. megváltoztatta a berendezés működését, és az automata olyan átlátszó külső borítást kapott, melyen keresztül a soron következő golyó színét és ezáltal a megvásárolható terméket be lehet azonosítani. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet az üzemeltető kft.-vel és a vele szerződésben álló, vendéglátó egységet működtető szervezetekkel és egyéni vállalkozókkal szemben összesen 62 000 000 forint bírságot szabott ki.
- [18] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében meghozott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával és a felkészülési idő hiányával összefüggésben. Az adott ügyben ugyanis a hatóság úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó meg sem változtatta a jogszabályt. Az indítványozó megítélése szerint, ha a jogalkotó nem változtatja meg a jogszabályt, akkor a jogalkalmazó állami szerv sem nyilváníthat valamely korábban jogszerűnek minősített magatartást jogellenessé. A jogalkalmazó szervek jogértelmezési korlátaival összefüggésben hivatkozott a 2/2016. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is. Hivatkozással a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban foglaltakra, előadta, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”. Az adott ügyben azonban az állam – a szerencsejáték felügyelet döntése folytán – teljesen kizárja a Goliath Li automaták működtetésének a lehetőségét. Ezzel az ilyen berendezés üzemeltetésével vagy az üzemeltetésben való részvétellel foglalkozó gazdasági szereplők ilyen tevékenységét ellehetetlenítette. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által *Vékony kontra Magyarország* ügyben meghozott ítéletben foglaltakra is.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés folytán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert a hatóság – a jogszabályok megváltozása nélkül – egy korábban jogszerűnek tartott tevékenységet jogellenesnek minősített. A tisztességes eljárás követelményét sérti az, ha a jogkövető személy jogismérete és az állami szerv ezt alátámasztó magatartása hosszú évekig azonos alapokon nyugszik, majd anélkül, hogy a jogi környezet vagy a személy jogkövető magatartása megváltozna, az állami szerv szankcionálni kezdi a személy magatartását.
- [21] 1.5. Az indítványozó álláspontja szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az indítványozó megítélése szerint ugyanis szerencsejáték ügyekben az Szjtv. által biztosított bírósági eljárás formális, mert ha az adóhatóság egy berendezésről megállapítja, hogy az pénznyerő automata, nincs olyan állami szerv, amely azt érdemben felülbírálná. Érvelése szerint „annak megállapítása, hogy egy berendezés megfelel-e a pénznyerő automata törvényi kritériumainak (van-e tétfizetés, játék céljára alkalmas-e, beszélhetünk-e nyereményről, fennáll-e véletlenszerűség), korántsem objektív ismérveken, hanem az eljáró hatóság nagyfokú mérlegelésén múlik”. Összességében az indítványozó meglátása szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltaknak az a következménye, hogy „az adóhatóság döntése megkérdőjelezhetetlen”.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [23] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bek.] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 26–27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.
- [24] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon

vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [25] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította: „[...] az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {26/2013 (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]}.
- [26] Az adott esetben megállapítható, hogy az indítványozó felelősségét az állami adóhatóság azért állapította meg, mert az általa üzemeltetett vendéglátó egységben biztosította a pénznyerő automata üzemeltetéséhez szükséges feltételeket. Ezáltal az Szjtv. 2. § (7) bekezdésébe ütközően szerencsejátékban való részvételt tett lehetővé.
- [27] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenesség a vállalkozás szabadságával összefüggésben nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a pénznyerő automaták üzemeltetőjének vonatkozásában merülhet fel. A pénznyerő automatákat ugyanis nem az indítványozó, hanem az üzemeltető kft. működtette. A közvetítői tevékenység miatti felelősség kérdése – amely a megelőző peres eljárásban a jogvita tárgyát képezte – a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmával nem áll összefüggésben. Az indítványozó ezzel kapcsolatban előadott indokai alapján ezért nem vizsgálható érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenessége, és nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.
- [28] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét lényegében azért állította, mert az állami adóhatóság a 2013. március 26-án és 28-án közzétett tájékoztató dokumentumokban úgy változtatta meg az Szjtv. 1. §-nak értelmezését, hogy ennek következtében a korábban szerencsejátéknak nem minősülő tevékenységek is szerencsejátéknak minősülnek. Ebből következően az általa üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata a tájékoztató dokumentumban foglalt jogértelmezés folytán pénznyerő automatának minősül, amelynek üzemeltetésére azonban az állami adóhatóság nem adott hatósági engedélyt. Azzal, hogy az indítványozó biztosította a pénznyerő automata elhelyezését és működtetését, szerencsejáték szervezéshez lehetőségét biztosító közvetítői tevékenységet valósított meg, és ezzel megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdését.
- [29] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett automata üzemeltetését a hatóság folyamatosan ellenőrizte, és azt jogszerűnek találta. Az állami adóhatóság a jogszabályi környezet megváltozása nélkül egy, a korábbtól teljesen eltérő jogértelmezést alakított ki, amelynek következtében a korábban jogellenesnek nem minősített tevékenysége jogellenessé vált. Az állami adóhatóság tehát úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó az irányadó jogszabályt megváltoztatta volna.
- [30] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján a következőket hangsúlyozza.
- [31] Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva – a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem az állami adóhatóság jogértelmezését, és nem az adóhatóság által kibocsátott tájékoztató dokumentumok tartalmát vizsgálta, hanem azt, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak megalapozzák-e a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.

- [32] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadott érveit tartalma alapján vizsgálta, és azokat – mivel a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét állították – nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte.
- [33] Ehhez mérten az adott ügyben megállapítható: a bíróság ítéletében egyértelműen indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során részletesen áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és az indítványozó perbeli érveire is figyelemmel részletesen megindokolta az Szjtv. 2. § (7) bekezdése szerinti felelősség fennállását.
- [34] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [35] A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírói eljáráshoz való joggal összefüggésben sem merült fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételessége, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozná.
- [36] 4. Az indítványozó az Szjtv. 26. § (1) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és (7) bekezdésével összefüggésben állította, mert álláspontja szerint az Szjtv. e rendelkezése kizárja, hogy a bíróság felülmérlegelje az adóhatóság határozatát.
- [37] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten azt hangsúlyozza, hogy a bíróság ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és ahhoz mérten – önálló mérlegelési jogkörben – hozta meg döntését.
- [38] Az indítványozó által felhozott érvek ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben.
- [39] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [40] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem döntött az indítványozónak az Abtv. 61. § (1) bekezdésére alapított kérelme tárgyában.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/272/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3038/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.32.539/2016/5. számú ítélete, valamint a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján – Tóth Balázs Gergely Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Tóth Balázs Gergely, 1056 Budapest, Fővám tér 2–3., IV. emelet 4.) – alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.32.539/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó másodlagosan – az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmének megalapozatlansága esetére – kérte a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a perben felperes) által üzemeltett vendéglátó egységben az állami adóhatóság ellenőrei megállapították, hogy a helyszínen elhelyezett Goliath Li típusú automata szerencsejáték folytatására alkalmas.
- [3] Az állami adóhatóság a 30564552050. számú – 2015. április 17-én kelt – határozatával szerencsejátékban való részvételt biztosító közvetítői tevékenység miatt 500 000 forint bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata használata esetén az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt szerencsejáték fogalom mindhárom eleme (a tétfizetés, a nyereményre való jogosultság és a véletlen) kimutatható. Az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben ugyanis olyan automata működött, amelyen az ellenőrök próbajáték során tétet tettek fel, játékjogot szereztek, a játék kimenetelét (az automatában elhelyezett golyók leesésének sorrendjét) nem tudták befolyásolni, a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függött, valamint fennállt a nyeremény elérésének lehetősége. Az automata ezért – az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt meghatározás alapján – pénznyerő automatának minősül.
- [4] Az adóhatóság határozatában utalt arra is, hogy az automata használata az indítványozó tevékenysége (az elhelyezés engedélyezése) folytán vált lehetővé. Az adóhatóság határozata szerint az indítványozót – mint a vendéglátó egység üzemeltetőjét – felelősség terheli azért, hogy közvetítői tevékenységével biztosította az automata használatának az állami adóhatóság engedélye nélküli üzemeltetését és szerencsejátékban való részvételt biztosított. Ezzel a tevékenységével megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdésében foglaltakat.
- [5] Az indítványozó az adóhatóság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel elutasított.
- [6] A bíróság – utalva az egységesen követett bírói gyakorlatára (KGD 2013.115) – megállapította, hogy a keresettel támadott adóhatósági határozat nem sérti sem az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében, sem az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [7] A bíróság utalt arra, hogy az Szjtv. 26. § (1) bekezdése értelmében pénznyerő automatának minősül a tétfizetés fejében játék céljára alkalmas mechanikusan vagy elektronikusan vezérelt berendezés, ha a nyereség esetén a játékos bármely formában vagyoni értékű nyereményre válhat jogosulttá. A rendelkezés második mondata szerint az állami adóhatóság dönt abban a kérdésben, hogy valamely berendezés pénznyerő automatának minősül-e.
- [8] A bíróság megállapította, hogy a pénznyerő automata hivatkozott fogalom-meghatározása magában hordozza az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték minősítés törvényi konjunktív fogalmi elemeit. Ehhez mérten

az állami adóhatóság a határozatában megállapított tények alapján helytállóan minősítette az automatát az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében definiált pénznyerő automatának. Nem érinti az automata minősítésének kérdését az, hogy a berendezés esetleg más célokra is alkalmas volt, illetve az sem, hogy a berendezést használó személynek mi volt a szubjektív megítélése a gép használatával kapcsolatban. Meghatározó jelentősége annak van, hogy a berendezés szerencsejáték folytatására alkalmas volt.

- [9] A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdése alapján nem folytatható belföldön vagy külföldön szervezett szerencsejátékban történő részvételre Magyarországon értékesítési szervező, közvetítői tevékenység, ha a szerencsejáték szervezésére az állami adóhatóság nem adott engedélyt. A bíróság álláspontja szerint az adóhatóság a helyszíni ellenőrzés során feltárta, hogy az indítványozó – mint a vendéglátóipari egység üzemeltetője – biztosította az automata működtetéséhez szükséges feltételeket. A bíróság kiemelte azt is, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdésének megsértésével összefüggésben közömbös az a körülmény, hogy a szóban forgó berendezésnek nem az indítványozó volt a tulajdonosa. A bíróság kifejezetten utalt arra is, hogy ha a berendezés tulajdonosa a berendezés elhelyezésével az indítványozónak kárt vagy egyéb hátrányt okozott, az ebből eredő igényét egy másik eljárásban érvényesítheti.
- [10] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 3.K.32.539/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [11] Az indítványozó másodlagosan kérte az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az Szjtv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [12] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett pénznyerő automatát üzemeltető kft. 1999-ben kezdte el a Goliath Li elnevezésű automaták forgalmazását és üzemeltetését. A berendezés működésének a lényege, hogy a vásárló pénzermét dob a gépbe, elfordít egy kart, a gép pedig az adagolón keresztül egy golyót ad ki. A golyó színe alapján a vásárló egy termékhez jut.
- [13] Az üzemeltető kft. 1999. november 30-án állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyelet ellátó hatóságtól (a továbbiakban szerencsejáték felügyelet, illetve állami adóhatóság) a berendezés üzemeltetésével kapcsolatban. A szerencsejáték felügyelet 2000. január 4-én kelt válaszában arról tájékoztatta az üzemeltetőt, hogy az automata nem tartozik az Szjtv. hatálya alá, amennyiben csak árut, terméket tartalmazó kapszulát ad ki a vásárló részére. Az üzemeltető kft. – egy hatósági ellenőrzést követően – a 2006-ban ismételt állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletről. A hatóság állásfoglalásában megállapította, hogy „[a]z ellenőrzés alkalmával a munkatársak próbajátékot végeztek, melynek során megbizonyosodtak az árukiadó automata működési sajátosságairól. Az ellenőrzés tapasztalatai alapján megállapítást nyert, hogy a berendezés nem minősíthető sem pénznyerő automatának, sem játékautomatának”.
- [14] Az indítványozó utalt arra, hogy az Szjtv. a Goliath Li típusú automaták üzemeltetésének megkezdése óta számtalanszor módosult, azonban a szerencsejáték fogalma [Szjtv. 1. § (1) bekezdés] nem változott. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet 2013. március 26-án tájékoztatót tett közzé „Tájékoztató a hatóságunk által fellelt egyes berendezések, illetve »zsákbamacska« típusú játékok üzemeltetéséről” címmel. A közzétett tájékoztató szerint a hatóság megváltoztatta a Goliath Li típusú berendezések működésének megítélését. Az indítványozó utalt arra, hogy a szerencsejáték felügyelet 2013. május 30-án értesítette az üzemeltető kft.-t, hogy a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltaknak megfelelően „biztosítsa a berendezés jogszabályban foglaltaknak való megfelelését”.
- [15] Az indítványozó előadta azt is, hogy a szerencsejáték felügyelet a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltakat 2013. március 28-án kiegészítette a következőkkel: „Amennyiben a berendezés használója, vagy egy szervezett tevékenységben részt vevő személy előre tudja, hogy az általa befizetett pénzüsszegért cserébe milyen garantált dolgot kap, szerencsejáték nem valósul meg, mivel ezekben az esetekben a véletlen, mint az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték fogalmi elem hiányzik, ilyen esetekben termékértékesítés valósul meg”.
- [16] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ennek a tájékoztatásnak megfelelően az üzemeltető kft. megváltoztatta a berendezés működését, és az automata olyan átlátszó külső borítást kapott, melyen keresztül a soron következő golyó színét és ezáltal a megvásárolható terméket be lehet azonosítani. Ennek ellenére a szerencsejáték

felügyelet az üzemeltető kft.-vel és a vele szerződésben álló, vendéglátó egységet működtető szervezetekkel és egyéni vállalkozókkal szemben összesen 62 000 000 forint bírságot szabott ki.

- [17] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében meghozott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával és a felkészülési idő hiányával összefüggésben. Az adott ügyben ugyanis a hatóság úgy várt el a korábitól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó meg sem változtatta a jogszabályt. Az indítványozó megítélése szerint, ha a jogalkotó nem változtatja meg a jogszabályt, akkor a jogalkalmazó állami szerv sem nyilváníthat valamely korábban jogszerűnek minősített magatartást jogellenessé. A jogalkalmazó szervek jogértelmezési korlátaival összefüggésben hivatkozott a 2/2016. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is.
- [18] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is. Hivatkozással a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban foglaltakra, előadta, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”. Az adott ügyben azonban az állam – a szerencsejáték felügyelet döntése folytán – teljesen kizárja a Goliath Li automaták működtetésének a lehetőségét. Ezzel az ilyen berendezés üzemeltetésével vagy az üzemeltetésben való részvétellel foglalkozó gazdasági szereplők ilyen tevékenységét ellehetetlenítette. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által *Vékony kontra Magyarország* ügyben meghozott ítéletben foglaltakra is.
- [19] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés folytán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert a hatóság – a jogszabályok megváltozása nélkül – egy korábban jogszerűnek tartott tevékenységet jogellenesnek minősített. A tisztességes eljárás követelményét sérti az, ha a jogkövető személy jogismereite és az állami szerv ezt alátámasztó magatartása hosszú évekig azonos alapokon nyugszik, majd anélkül, hogy a jogi környezet vagy a személy jogkövető magatartása megváltozna, az állami szerv szankcionálni kezdi a személy magatartását.
- [20] 1.5. Az indítványozó álláspontja szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata sérti a tisztességes bírói eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az indítványozó megítélése szerint ugyanis szerencsejáték ügyekben az Szjtv. által biztosított bírói eljárás formális, mert ha az adóhatóság egy berendezésről megállapítja, hogy az pénznyerő automata, nincs olyan állami szerv, amely azt érdemben felülbírálna. Érvéle szerint „annak megállapítása, hogy egy berendezés megfelel-e a pénznyerő automata törvényi kritériumainak (van-e tétfizetés, játék céljára alkalmas-e, beszélhetünk-e nyereményről, fennáll-e véletlenszerűség), korántsem objektív ismerveken, hanem az eljáró hatóság nagyfokú mérlegelésén múlik”. Összességében az indítványozó meglátása szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltaknak az a következménye, hogy „az adóhatóság döntése megkérdőjelezhetetlen”.
- [21] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [22] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bek.] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 26–27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.
- [23] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította: „[...] az Alkotmánybíróság

gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást {26/2013 (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]}.

- [25] Az adott esetben megállapítható, hogy az indítványozó felelősségét az állami adóhatóság azért állapította meg, mert az általa üzemeltetett vendéglátó egységben biztosította a pénznyerő automata üzemeltetéséhez szükséges feltételeket. Ezáltal az Szjtv. 2. § (7) bekezdésébe ütközően szerencsejátékban való részvételt tett lehetővé.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezért hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenesség a vállalkozás szabadságával összefüggésben nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a pénznyerő automata üzemeltetőjének vonatkozásában merülhet fel. A pénznyerő automatakat ugyanis nem az indítványozó, hanem az üzemeltető kft. működtette. A közvetítői tevékenység miatti felelősség kérdése – amely a megelőző peres eljárásban a jogvita tárgyát képezte – a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmával nem áll összefüggésben. Az indítványozó ezzel kapcsolatban előadott indokai alapján ezért nem vizsgálható érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenessége, és nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.
- [27] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét lényegében azért állította, mert az állami adóhatóság a 2013. március 26-án és 28-án közzétett tájékoztató dokumentumokban úgy változtatta meg az Szjtv. 1. §-nak értelmezését, hogy ennek következtében a korábban szerencsejátéknak nem minősülő tevékenységek is szerencsejátéknak minősülnek. Ebből következően az általa üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata a tájékoztató dokumentumban foglalt jogértelmezés folytán pénznyerő automatának minősül, amelynek üzemeltetésére azonban az állami adóhatóság nem adott hatósági engedélyt. Azzal, hogy az indítványozó biztosította a pénznyerő automata elhelyezését és működtetését, szerencsejáték szervezéshez lehetőséget biztosító közvetítői tevékenységet valósított meg, és ezzel megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdését.
- [28] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett automata üzemeltetését a hatóság folyamatosan ellenőrizte, és azt jogszerűnek találta. Az állami adóhatóság a jogszabályi környezet megváltozása nélkül egy, a korábbtól teljesen eltérő jogértelmezést alakított ki, amelynek következtében a korábban jogellenesnek nem minősített tevékenysége jogellenessé vált. Az állami adóhatóság tehát úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó az irányadó jogszabályt megváltoztatta volna.
- [29] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján a következőket hangsúlyozza.
- [30] Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva – a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem az állami adóhatóság jogértelmezését, és nem az adóhatóság által kibocsátott tájékoztató dokumentumok tartalmát vizsgálta, hanem azt, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak megalapozzák-e a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadott érveit tartalma alapján vizsgálta, és azokat – mivel a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét állították – nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte.
- [32] Ehhez mérten az adott ügyben megállapítható: a bíróság ítéletében egyértelműen indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során részletesen áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és az indítványozó perbeli érveire is figyelemmel részletesen megindokolta az Szjtv. 2. § (7) bekezdése szerinti felelősség fennállását.

- [33] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].
- [34] A kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben sem merült fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kéte-lye, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozná.
- [35] 4. Az indítványozó az Szjtv. 26. § (1) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és (7) bekezdésével összefüggésben állította, mert álláspontja szerint az Szjtv. e rendelkezése kizárja, hogy a bíróság felülmérlegelje az adóhatóság határozatát.
- [36] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten azt hangsúlyozza, hogy a bíróság ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és ahhoz mérten – önálló mérlegelési jogkörben – hozta meg döntését.
- [37] Az indítványozó által felhozott érvek ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben.
- [38] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [39] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem döntött az indítványozónak az Abtv. 61. § (1) bekezdésére alapított kérelme tárgyában.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1075/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3039/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.31.913/2016/7. számú ítélete, valamint a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő útján – Tóth Balázs Gergely Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Tóth Balázs Gergely, 1056 Budapest, Fővám tér 2–3. IV., emelet 4.) – alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.31.913/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó másodlagosan – az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmének megalapozatlansága esetére – kérte a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Szjtv.) 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó (a perben felperes) által üzemeltett vendéglátó egységben az állami adóhatóság ellenőrei megállapították, hogy a helyszínen elhelyezett Goliath Li típusú automata szerencsejáték folytatására alkalmas.
- [3] Az állami adóhatóság a 10262/9/2014. számú – 2015. április 22-én kelt – határozatával szerencsejátékban való részvételt biztosító közvetítői tevékenység miatt 500 000 forint bírságot szabott ki az indítványozóval szemben. Határozatának indokolásában megállapította, hogy az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata használata esetén az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében foglalt szerencsejáték fogalom mindhárom eleme (a tétfizetés, a nyereményre való jogosultság és a véletlenszerűség) jelen van. A hatóság rámutatott, hogy az automatába bedobott 100 forinttal tétfizetésre került sor, mert a berendezésben elhelyezett golyók színe alapján olyan áru kapható, amelynek a kereskedelmi forgalomban szokásos értéke nagyobb (több ezer forint), mint a bedobott összeg. A véletlen szerepét vizsgálva megállapíthatónak tartotta, hogy az automata használója az észszerűség szabályai szerint abban a reményben veszi igénybe a berendezést, hogy az abba bedobott 100 forintért cserébe egy hasonló vagy nagyobb vagyoni értékkel rendelkező tárgyat tudhat majd magáénak. A berendezés működésére kétségtelenül jellemző véletlenszerűségnek az egyéni pénzbehelyezéshez képest időben elnyújtott érvényesülése jelentkezik.
- [4] Az indítványozó által üzemeltetett vendéglátó egységben ezért olyan automata működött, amelyen az ellenőrök próbajáték során tétet tettek fel, játékjogot szereztek, a játék kimenetelét (a golyók leesésének sorrendjét) nem tudták befolyásolni, a nyereség vagy veszteség kizárólag a véletlentől függött, valamint fennállt a nyeremény elérésének lehetősége, így az automata – az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt meghatározás alapján pénznyerő automatának – minősül.
- [5] Az adóhatóság határozata szerint az indítványozót – mint a vendéglátó egység üzemeltetőjét – felelősség terheli azért, hogy közvetítői tevékenységével biztosította az automatának az állami adóhatóság engedélye nélküli üzemeltetését és szerencsejátékban való részvételt biztosított. Ezzel a tevékenységével megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdésében foglaltakat.
- [6] Az indítványozó az adóhatóság határozata ellen keresetet nyújtott be, amelyet a bíróság az alkotmányjogi panasszal támadott ítélettel elutasított.
- [7] A bíróság – figyelemmel a Kúria közzétett eseti döntésére (KGD 2013.115) is – megállapította, hogy a keresettel támadott adóhatósági határozat nem sérti sem az Szjtv. 1. § (1) bekezdésében, sem az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltakat.

- [8] A bíróság utalt arra, hogy az Szjtv. 26. § (1) bekezdése értelmében pénznyerő automatának minősül a tétfizetés fejében játék céljára alkalmas mechanikusan vagy elektronikusan vezérelt berendezés, ha a nyeres esetén a játékos bármely formában vagyoni értékű nyereségre válhat jogosulttá. A rendelkezés második mondata szerint az állami adóhatóság dönt abban a kérdésben, hogy valamely berendezés pénznyerő automatának minősül-e.
- [9] A bíróság az automata működési jellemzőire tekintettel rámutatott, hogy a bedobott 100 forinthez képest a használó jellemzően alacsonyabb értékű terméket (pl. cukor, rágó) kap. A használó ennek a különbözethez megfizetésével járul hozzá a magasabb értékű termékek fedezetéhez. Erre tekintettel az értékkülönbözet tétként funkcionál. A bíróság utalt arra is, hogy a berendezés használója a 100 forinthez képest nagyobb értéket képviselő terméket szerezhet meg a bedobott összeg ellenében. A nagyobb értékű termék és a bedobott összeg között feltűnő, aránytalan különbözet nyereséynek minősül. A játékciklus hosszát illetően a bíróság hangsúlyozta, hogy egy játékszakas ott kezdődik, amikor a felhasználó a működtetéshez szükséges pénzösszeget bedobja és ott végződik, amikor további pénzbedobás nélkül a készülék már nem forog tovább, semmilyen működési tevékenységet nem végez az automata. A jelent esetben ezért a 100 forint bedobásával kezdődik a ciklus, a játékos a látható golyót megkapja, majd a berendezésben még egy mozzanat történik: láthatóvá válik a következő golyó, és csak ekkor zárul le a ciklus. A véletlen tehát a perbeli esetben a 100 forint bedobásakor még nem látható, de a ciklus végén felbukkanó (második) golyó alapján járó termék értékében realizálódik.
- [10] A bíróság ezért megállapította, hogy a pénznyerő automata hivatkozott fogalom-meghatározása magában hordozza az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték minősítés törvényi konjunktív fogalmi elemeit. Ehhez mérten az állami adóhatóság a határozatában megállapított tények alapján helytállóan minősítette az automatát az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében definiált pénznyerő automatának.
- [11] A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az Szjtv. 2. § (7) bekezdése alapján nem folytatható belföldön vagy külföldön szervezett szerencsejátékban történő részvételre Magyarországon értékesítési szervező, közvetítői tevékenység, ha a szerencsejáték szervezésére az állami adóhatóság nem adott engedélyt. A bíróság álláspontja szerint az adóhatóság a helyszíni ellenőrzés során feltárta, hogy az indítványozó – mint a vendéglátóipari egység üzemeltetője – biztosította az automata működtetéséhez szükséges feltételeket. A bíróság utalt arra is, hogy a jogkövetkezményt a hatóságnak mérlegelést nem engedő törvényi rendelkezések alapján kellett alkalmaznia az indítványozóval szemben.
- [12] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsődlegesen a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.31.913/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mert álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XII. cikk (1) bekezdését és a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [13] Az indítványozó másodlagosan kérte az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint az Szjtv. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [14] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett pénznyerő automatát üzemeltető kft. 1999-ben kezdte el a Goliath Li elnevezésű automaták forgalmazását és üzemeltetését. A berendezés működésének a lényege, hogy a vásárló pénzérmét dob a gépbe, elfordít egy kart, a gép pedig az adagolón keresztül egy golyót ad ki. A golyó színe alapján a vásárló egy termékhez jut.
- [15] Az üzemeltető kft. 1999. november 30-án állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletet ellátó hatóságtól (a továbbiakban szerencsejáték felügyelet, illetve állami adóhatóság) a berendezés üzemeltetésével kapcsolatban. A szerencsejáték felügyelet 2000. január 4-én kelt válaszában arról tájékoztatta az üzemeltetőt, hogy az automata nem tartozik az Szjtv. hatálya alá, amennyiben csak árut, terméket tartalmazó kapszulát ad ki a vásárló részére. Az üzemeltető kft. – egy hatósági ellenőrzést követően – a 2006-ban ismételten állásfoglalást kért a szerencsejáték felügyeletről. A hatóság állásfoglalásában megállapította, hogy „[a]z ellenőrzés alkalmával a munkatársak próbajátékot végeztek, melynek során megbizonyosodtak az árukiadó automata működési sajátosságairól. Az ellenőrzés tapasztalatai alapján megállapítást nyert, hogy a berendezés nem minősíthető sem pénznyerő automatának, sem játék automatának”.
- [16] Az indítványozó utalt arra, hogy az Szjtv. a Goliath Li típusú automaták üzemeltetésének megkezdése óta számtalanszor módosult, azonban a szerencsejáték fogalma [Szjtv. 1. § (1) bekezdés] nem változott. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet 2013. március 26-án tájékoztatót tett közzé „Tájékoztató a hatóságunk által fellelt egyes berendezések, illetve »zsákbamacska« típusú játékok üzemeltetéséről” címmel. A közzétett tájékoztató szerint a hatóság megváltoztatta a Goliath Li típusú berendezések működésének megítélését. Az indítványozó

utalt arra, hogy a szerencsejáték felügyelet 2013. május 30-án értesítette az üzemeltető kft.-t, hogy a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltaknak megfelelően „biztosítsa a berendezés jogszabályban foglaltaknak való megfelelését”.

- [17] Az indítványozó előadta azt is, hogy a szerencsejáték felügyelet a 2013. március 26-án közzétett tájékoztató dokumentumban foglaltakat 2013. március 28-án kiegészítette a következőkkel: „Amennyiben a berendezés használója, vagy egy szervezett tevékenységben részt vevő személy előre tudja, hogy az általa befizetett pénzösszegért cserébe milyen garantált dolgot kap, szerencsejáték nem valósul meg, mivel ezekben az esetekben a véletlen, mint az Szjtv. 1. § (1) bekezdés szerinti szerencsejáték fogalmi elem hiányzik, ilyen esetekben termékértékesítés valósul meg”.
- [18] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy ennek a tájékoztatásnak megfelelően az üzemeltető kft. megváltoztatta a berendezés működését, és az automata olyan átlátszó külső borítást kapott, melyen keresztül a soron következő golyó színét és ezáltal a megvásárolható terméket be lehet azonosítani. Ennek ellenére a szerencsejáték felügyelet az üzemeltető kft.-vel és a vele szerződésben álló, vendéglátó egységet működtető szervezetekkel és egyéni vállalkozókkal szemben összesen 62 000 000 forint bírságot szabott ki.
- [19] 1.4. Az indítványozó álláspontja szerint az ügyében meghozott bírói döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával és a felkészülési idő hiányával összefüggésben. Az adott ügyben ugyanis a hatóság úgy várt el a korábitól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó meg sem változtatta a jogszabályt. Az indítványozó megítélése szerint, ha a jogalkotó nem változtatja meg a jogszabályt, akkor a jogalkalmazó állami szerv sem nyilváníthat valamely korábban jogszerűnek minősített magatartást jogellenessé. A jogalkalmazó szervek jogértelmezési korlátaival összefüggésben hivatkozott a 2/2016. (II. 18.) AB határozatban foglaltakra is.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is. Hivatkozással a 26/2013. (X. 4.) AB határozatban foglaltakra, előadta, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást”. Az adott ügyben azonban az állam – a szerencsejáték felügyelet döntése folytán – teljesen kizárja a Goliath Li automaták működtetésének a lehetőségét. Ezzel az ilyen berendezés üzemeltetésével vagy az üzemeltetésben való részvétellel foglalkozó gazdasági szereplők ilyen tevékenységét ellehetetlenítette. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bírósága által meghozott Vékony kontra Magyarország ügyben meghozott ítéletben foglaltakra is.
- [21] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés folytán az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése azért sérül, mert a hatóság – a jogszabályok megváltozása nélkül – egy korábban jogszerűnek tartott tevékenységet jogellenesnek minősített. A tisztességes eljárás követelményét sérti az, ha a jogkövető személy jogismerte és az állami szerv ezt alátámasztó magatartása hosszú évekig azonos alapokon nyugszik, majd anélkül, hogy a jogi környezet vagy a személy jogkövető magatartása megváltozna, az állami szerv szankcionálni kezdi a személy magatartását.
- [22] 1.5. Az indítványozó álláspontja szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdés második mondata sérti a tisztességes bírói eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az indítványozó megítélése szerint ugyanis szerencsejáték ügyekben az Szjtv. által biztosított bírói eljárás formális, mert ha az adóhatóság egy berendezésről megállapítja, hogy az pénznyerő automata, nincs olyan állami szerv, amely azt érdemben felülbírálná. Érvéle szerint „annak megállapítása, hogy egy berendezés megfelel-e a pénznyerő automata törvényi kritériumainak (van-e tétfizetés, játék céljára alkalmas-e, beszélhetünk-e nyereményről, fennáll-e véletlenszerűség), korántsem objektív ismerveken, hanem az eljáró hatóság nagyfokú mérlegelésén múlik”. Összességében az indítványozó meglátása szerint az Szjtv. 26. § (1) bekezdésében foglaltaknak az a következménye, hogy „az adóhatóság döntése megkérdőjelezhetetlen”.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bek.] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi fel-

tételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá a befogadhatóság Abtv. 26–27. §-ában foglalt követelményeinek eleget tesz.

- [25] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [26] 3.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott a 26/2013. (X. 4.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította: „[...] az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a vállalkozáshoz való jog alapjog, mely azt jelenti, hogy bárkinek Alaptörvényben biztosított joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga azonban egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolútizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást [26/2013 (X. 4.) AB határozat, Indokolás [176]].
- [27] Az adott esetben megállapítható, hogy az indítványozó felelősségét az állami adóhatóság azért állapította meg, mert az általa üzemeltetett vendéglátó egységben biztosította a pénznyerő automata üzemeltetéséhez szükséges feltételeket. Ezáltal az Szjtv. 2. § (7) bekezdésébe ütközően szerencsejátékban való részvételt tett lehetővé.
- [28] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panaszban állított alaptörvény-ellenesség a vállalkozás szabadságával összefüggésben nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a pénznyerő automaták üzemeltetőjének vonatkozásában merülhet fel. A pénznyerő automatákat ugyanis nem az indítványozó, hanem az üzemeltető kft. működtette. A közvetítői tevékenység miatti felelősség kérdése – amely a megelőző peres eljárásban a jogvita tárgyát képezte – a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmával nem áll összefüggésben. Az indítványozó ezzel kapcsolatban előadott indokai alapján ezért nem vizsgálható érdemben a bírói döntés alaptörvény-ellenessége, és nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem.
- [29] 3.2. Az indítványozó a jogbiztonság [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] és a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérelmét lényegében azért állította, mert az állami adóhatóság a 2013. március 26-án és 28-án közzétett tájékoztató dokumentumokban úgy változtatta meg az Szjtv. 1. §-nak értelmezését, hogy ennek következtében a korábban szerencsejátéknak nem minősülő tevékenységek is szerencsejátéknak minősülnek. Ebből következően az általa üzemeltetett vendéglátó egységben elhelyezett automata a tájékoztató dokumentumban foglalt jogértelmezés folytán pénznyerő automatának minősül, amelynek üzemeltetésére azonban az állami adóhatóság nem adott hatósági engedélyt. Azzal, hogy az indítványozó biztosította a pénznyerő automata elhelyezését és működtetését, szerencsejáték szervezéshez lehetőséget biztosító közvetítői tevékenységet valósított meg, és ezzel megsértette az Szjtv. 2. § (7) bekezdését.
- [30] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy a vendéglátó egységében elhelyezett automata üzemeltetését a hatóság folyamatosan ellenőrizte, és azt jogszerűnek találta. Az állami adóhatóság a jogszabályi környezet megváltozása nélkül egy, a korábbtól teljesen eltérő jogértelmezést alakított ki, amelynek következtében a korábban jogellenesnek nem minősített tevékenysége jogellenessé vált. Az állami adóhatóság tehát úgy várt el a korábbtól eltérő magatartásformát, hogy a jogalkotó az irányadó jogszabályt megváltoztatta volna.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványban foglaltak alapján a következőket hangsúlyozza.
- [32] Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva – a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem az állami adóhatóság jogértelmezését, és nem az adóhatóság által kibocsátott tájékoztató dokumentumok tartalmát vizsgálta, hanem azt, hogy az alkotmányjogi panaszban foglaltak megalapozzák-e a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési

- kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban előadott érveit tartalma alapján vizsgálta, és azokat – mivel a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét állították – nem a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelte.
- [34] Ehhez mérten az adott ügyben megállapítható: a bíróság ítéletében egyértelműen indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során részletesen áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és az indítványozó perbeli érveire is figyelemmel részletesen megindokolta az Szjtv. 2. § (7) bekezdése szerinti felelősség fennállását.
- [35] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [36] A kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tisztességes bírói eljáráshoz való jog összefüggésben sem merült fel olyan, a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kétegye, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely az alkotmányjogi panasz befogadását megalapozná.
- [37] 4. Az indítványozó az Szjtv. 26. § (1) bekezdés utolsó mondatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével és (7) bekezdésével összefüggésben állította, mert álláspontja szerint az Szjtv. e rendelkezése kizárja, hogy a bíróság felülmérlegelje az adóhatóság határozatát.
- [38] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten azt hangsúlyozza, hogy a bíróság ítéletében részletes indokát adta annak, hogy az indítványozó által keresettel támadott jogerős hatósági határozat miért nem jogszabálysértő. Ennek során áttekintette az Szjtv. 1. §-ának a bírói gyakorlatban kialakult értelmezését, és ahhoz mérten – önálló mérlegelési jogkörben – hozta meg döntését.
- [39] Az indítványozó által felhozott érvek ezért nem vetnek fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, sem a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben.
- [40] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [41] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel nem döntött az indítványozónak az Abtv. 61. § (1) bekezdésére alapított kérelme tárgyában.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1420/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3040/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 2017. december 31. napjáig hatályos 370/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Gödöllői Járásbíróság bírója az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – a 10.P.20.063/2017. szám alatt folyamatban levő per felfüggesztése mellett – egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 370/B. §-át (a továbbiakban: Pp.) érintően.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló ügyben deviza alapú kölcsönszerződés pénzügyi intézmény általi felmondását követően indult végrehajtási eljárás a felperesek ellen. A felperesek pert indítottak a végrehajtás megszüntetése iránt, s mivel keresetüket a Pp. 369. § a) pontjára hivatkozással nyújtották be, a bíróság a Pp. 370/B. §-ában foglaltak szerint felhívta őket arra, hogy a szerződés érvénytelensége tárgyában is terjesszenek elő keresetet. A 10.P.20.063/2017/4. számú hiánypótlási felhívás szerint a felpereseknek az alperessel való „elszámolásra kiterjedő és összegszerűen megjelölt kereseti kérelmet kell előterjeszteniük”. A végzés szerint ez azt jelenti, hogy a felpereseknek csatolniuk kell az „az egyes elszámolási időszakokra lebontva tételelesen kifejtett, a bíróság számára érthető módon matematikailag levezethető elszámolást”, amely tartalmazza az esedékes törlesztőrészleteket, a felperesek által teljesített részleteket, az érvénytelen rendelkezés figyelmen kívül hagyásával állított esedékes törlesztőrészleteket, valamint a felperesek összesített tartozásának/túlfizetésének az összegét.
- [3] A felperesek a 10.P.20.063/2017/5. számú előkészítő iratukban arra hivatkoztak, hogy a Pp. 370/B. § alkalmazása jogsérelmet okoz számukra, ugyanis e rendelkezésből az következik, hogy esetleges pervesztességük esetében a „bírói perköltségen kívül többlet perköltséget, a végrehajtást kérőn kívül újólapon perbevonott további alperesek perköltségét” is nekik kell megfizetniük. Ezért az Alaptörvény XV. cikkét, XXVIII. cikkét és 28. cikkét megjelölve azt kérték a bíróságtól, hogy kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását.
- [4] Az eljáró bíró az Alkotmánybírósághoz fordult, indítványát azzal indokolva, hogy „a Pp. 370/B. §-ban foglaltak teljesítése esetén, az összegszerűség megjelölése vonatkozásában az alperes, illetve a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény közreműködése szükséges, amely a felperesek, mint adósok részére jelentős többletköltséget eredményez, enélkül a felhívásban foglaltaknak eleget tenni nem tudnak”. Az Alkotmánybíróság által az Abtv. 52. § (1b) bekezdésére hivatkozással kibocsátott hiánypótlási felhívásra válaszul a bíró úgy nyilatkozott, hogy a támadott Pp.-rendelkezés álláspontja szerint az Alaptörvény XXV. cikkét sérti (e rendelkezés szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez). A konkrét normakontroll indítvány indokolását pedig úgy pontosította, hogy a Pp. 370/B. §-a azért sérti az Alaptörvény XXV. cikkét, mert „egy átlagos fogyasztó nem rendelkezik olyan informatikai programokkal és apparátussal, hogy pontosan kiszámítsa tartozása összegszerűségét, nem tud, illetve jelentős költségkiadás árán tud eleget tenni a fenti szakasz szerinti keresetlevél benyújtásának, így a bírósághoz való fordulás joga sérül”.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróságnak állandó gyakorlata szerint mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv.-ben írt formai és tartalmi feltételeknek {pl. 3192/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [13]–[19], 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [4]–[10], 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24], a legutóbbi gyakorlatból ld. pl. 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]}.

- [6] Az Abtv. 52. § (1) bekezdésében rögzített határozott kérelem követelménye akkor teljesül, ha az indítvány eleget tesz Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített konjunktív feltételeknek. E feltételeket áttekintve jelen ügyben a következők állapíthatók meg.
- [7] A bírói kezdeményezés tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét a megfelelő Abtv. rendelkezés [Abtv. 25. § (1) bekezdés] feltüntetésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány kitér az eljárás megindításának indokára: a bíró kérelmében leírja az alaptörvény-ellenesnek vélt norma és az egyedi ügy konkrét kapcsolatát, bemutatva e körben, hogy a támadott eljárási rendelkezést miképpen kell alkalmaznia az előtte fekvő egyedi ügyben [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. A kérelem megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezést, a Pp. 370/B. §-át [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését, a XXV. cikket [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Megjegyzendő, hogy az indítvány elbírálásának az Abtv. 41. § (3) bekezdése és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: új Pp.) 630. § (1) és (6) bekezdései figyelembe vételével nem akadály, hogy az eljárás alatt az új Pp. 633. §-a 2018. január 1-jei hatállyal a Pp.-t hatályon kívül helyezte.
- [8] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó nem tett eleget ennek a követelménynek, és nem terjesztett elő olyan okfejtést, illetve nem mutatott rá olyan alkotmányjogi összefüggésre, amelyet az Alaptörvény XXV. cikke – amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panaszszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez – és a Pp. támadott 370/B. §-a vonatkozásában érdemi vizsgálat tárgyává lehetett volna tenni a következő két ok miatt.
- [9] Egyrészt a normakontroll indítvány kifejezetten és kizárólag a Pp. 370/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását kéri, mindazonáltal e rendelkezéssel összefüggésben nem tartalmaz indokolást. A bíró nem fejt ki, hogy miért tartja alaptörvény-ellenesnek azt az (1) bekezdésben szereplő előírást [és ennek a (2)–(6) bekezdésben szereplő eljárási részletszabályait], amely szerint, ha a felperes a végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben a Pp. 369. § a) pontjában foglaltakra, érvénytelenségre alapítva hivatkozik, akkor ebben a perben a végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt szerződés vagy végrehajtási záradékkal ellátott okiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat esetén az annak alapjául szolgáló szerződés érvénytelensége tárgyában is keresetet kell előterjeszteni.
- [10] Az elszámolásra kiterjedő és összegszerűen megjelölt kereseti kérelem előterjesztésének a kötelezettsége nem az indítványozó által támadott Pp.-szabályból következik, ahogy arra a bíró által a felperesek részére kibocsátott 10.P.20.063/2017/4. számú hiánypótlási felhívás is rámutatott.
- [11] A Pp. 370/B. §-án kívül azonban a bíró más jogszabályt nem jelölt meg kérelmében és nem támadott. Az indítványhoz kötöttség Abtv. 51. § (1) bekezdéséből következő elve alapján nincs lehetőség arra, hogy az indítványozó által támadott jogszabály vizsgálata helyett az Alkotmánybíróság egy másik – az indítványban nem említett – jogszabály vizsgálatára térjen át {az indítványhoz kötöttség elvét és a tartalmi elbírálás követelményének korlátait érintően vö. pl. 3232/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [25]; 16/2017. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [23]; 36/2015. (XII. 16.) AB határozat, Indokolás [29]–[30]; 3082/2015. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [23]–[24]}.
- [12] Amellett, hogy az indítvány tartalmilag nem a támadott jogszabályi rendelkezésre vonatkozik, az érdemi elbírálás másik akadály, hogy bár az Alaptörvény XXV. cikke egyrészt „magában foglalja a kérelem, panasz, illetve javaslat benyújtásának lehetőségét, másrészt pedig a közhatalmat gyakorló szerv válaszadási kötelezettségét” {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [20]}, e petíciós jog (vagy más néven panaszjog) a bírósági és hatósági eljáráson kívüli kérelmek, panaszok, javaslatok vonatkozásában biztosított {3079/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [21]; 3315/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [19], vö. még: 2013. évi CLXV. törvény a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről, 1. § (2)–(3) bekezdés}. Jelen ügyben az indítványozó nem indokolta meg, hogy az előtte folyamatban lévő bírósági eljárásban kibocsátott hiánypótlási felhívás jogalapjaként megjelölt norma milyen összefüggésben áll ezzel a petíciós joggal. Az Alkotmánybíróság e körben is hangsúlyozza: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}

[13] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának meg nem felelő bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § d) pontja alapján a rendelkező részben foglaltak szerint visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2000/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3041/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 57.Pf.640.033/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Noerr és Társai Iroda, 1011 Budapest, Fő utca 14–18.; eljáró ügyvéd: Dr. Bajorfi Ákos) eljáró indítványozók alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Azt kérték, hogy az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 57.Pf.640.033/2016/5. számú ítéletét semmisítse meg, mivel az sérti az Alaptörvényt.
- [2] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 1.1. A három indítványozó egyike vevőként ingatlan adásvételi előszerződést kötött 2006. szeptember 25-én, amely ügy rendelkezett, hogy az eladóval adásvételi szerződést fognak kötni egy társasházban az eladó által kialakítandó és az ingatlan- nyilvántartásba bejegyzendő lakás tekintetében. A két másik indítványozó az érintett ingatlanon hasznélvezeti jogot kívánt szerezni, ezért az előszerződésben mint hasznélvezeti vevők kerültek feltüntetésre. Az előszerződésben a felek többek között abban is megállapodtak, hogy az adásvételi szerződést a lakás használatbavételi engedélyének kézhezvételét követő 30 napon belül kötik meg egymással. Kikötötték, hogy az indítványozók elállhatnak a szerződéstől, ha az eladó mulasztása miatt a használatbavételi engedély nem kerül kiadásra, valamint a vételár 10%-ának megfelelő megfiúsulási kötbért kötöttek ki. A felek rögzítették, hogy az építési munkákat várhatóan 2007. március 31-ig befejezi az eladó. A késedelmes befejezés miatti kártérítési kötelezettséget azonban az előszerződés 7.1 pontjában, figyelemmel az ingatlan kedvező vételárára, kizárták. Az eladó kötelezettséget vállalt arra, hogy beszerzi a használatbavételi engedélyt 2007. június 30-ig.
- [4] Az eladó nem szerezte be a lakás használatbavételi engedélyét az előbbi időpontig. Azt a másodfokú bíróság jogerős ítéletének a meghozataláig sem tette meg. Az indítványozók nem éltek elállási jogukkal a jogerős ítélet meghozatala napjáig.
- [5] A vevő és az egyik hasznélvezeti vevő CHF alapú, 24 000 000 forintnak megfelelő összegű lakásvásárlási kölcsönszerződést kötött 2007. augusztus 6-án egy bankkal annak érdekében, hogy a lakás utolsó vételárrészt finanszírozzák. A bank a kölcsönösszeget forintban a felperesek rendelkezésére tartotta egy technikai számlán, amelyről rendelkezni az eladó javára lehetett volna a vételár teljesítése érdekében. A technikai számlán jóváírt forint összeg után a bank évi 7,4%-os betéti kamatot fizetett az adósoknak, míg ők forintban teljesítették az évi 5,61%-os THM-el rendelkező devizakölcsön havi törlesztő részleteit.
- [6] Az adósok és a bank 2012. július 7-én megállapodtak abban, hogy a kölcsönszerződést közös megegyezéssel megszüntetik. A megállapodás értelmében a még fennálló 28 047 780,4 forintnyi tartozásból az adósok 17 321 676,91 forintot fizettek meg a banknak.
- [7] 1.2. Ezt követően az indítványozók felperesként keresetet nyújtottak be a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), amelyben az eladóval, mint alperessel szemben kártérítési igényt terjesztettek elő. Egyrészt a kölcsön törlesztéséből és az ahhoz kapcsolódó közjegyzői díj megfizetéséből eredő tényleges kárukot, másrészt a lakás bérbeadásának elmaradásából fakadó elmaradt hasznot mint kárt követelték a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 318. §-a alapján.
- [8] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította a következő érvekkel. Az előszerződés 7.1 pontja kizárja a kártérítést. Az indítványozók nyilvánvaló alperesi késedelem ellenére kötötték meg a kölcsönszerződést a bankkal,

amely az indítványozók üzleti kockázatát jelenti. Míg a betéti kamatokon nyertek volna, addig a bekövetkezett árfolyamkockázat miatt káruk keletkezett. Az adekvát kauzalitás tanának megfelelően nem tudták visszavezetni a bérbeadás megghiúsulását az alperes jogellenes magatartására. Ez az elmélet ugyanis azt követeli meg, hogy a jogellenes magatartás és a kár közti oksági kapcsolatnak olyan közelségűnek kell lennie, amely a kár bekövetkeztét egyértelműen és kizárólagosan az alperesi magatartásra vezeti vissza. Ez azonban különösen azért nem teljesült, mert az indítványozók nem folytattak a bérleti szerződés megkötése érdekében előrehaladott tárgyalásokat.

- [9] 1.3. Az indítványozók fellebbezéssel fordultak a másodfokú bírósághoz, amely az elsőfokú bíróság kijavított ítéletét helybenhagyta. A kijavításra szavak felcserélése miatt került sor.
- [10] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság indoklásával egy tekintetben nem értett egyet. Az előszerződés 7.1 pontjából csak az következik, hogy a felek az építési munkák késedelmes befejezése miatt zárták ki az eladó kártérítési felelősségét. Ez a rendelkezés a használatbavételi engedély késedelmes megszerzésére nem vonatkozik. Az eladó kártérítési kötelezettsége tehát fennállhat, amennyiben az ahhoz szükséges elemeket a felperesek bizonyítani tudják. Ugyanakkor a másodfokú bíróság is megállapította, hogy az eladó kártérítéssel nem tartozik a közvetlen okozati összefüggés hiánya miatt. A kölcsön felvétele ugyanis nem az alperes szerződészegésével áll közvetlen oksági kapcsolatban, hanem az indítványozók üzleti jellegű döntésével.
- [11] Az elmaradt bérleti díj körében sem megalapozott az indítványozók kártérítési igénye. Bizonyítani egyrészt köztudomásra való hivatkozással (Budapesten a lakások bérbe adhatók), másrészt más ingatlanokra vonatkozó bérleti szerződések csatolásával kívántak. A másodfokú bíróság megállapította, hogy köztudomás bérbeadási lehetőségeket illetően még a budapesti lakások tekintetében sem áll fenn. A benyújtott bizonyítás anyagát pedig nem tartotta elégségesnek annak igazolására, hogy az ingatlan ténylegesen bérbe adható lett volna és a kérdéses időszakban megszakítás nélkül bérbe lehetett volna adni.
- [12] 2. Az indítványozók a másodfokú bíróság ítéletét alkotmányjogi panasszal támadták. Az alkotmányjogi panasz lényege a következő három pontban foglalható össze.
- [13] 2.1. Az indítványban írtak szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XIII. cikkében lefektetett tulajdonhoz való jogot. Az Alkotmánybíróság ugyanis megállapította az egyik határozatában (800/B/1993. AB határozat, ABH 1996, 420.), hogy a kártérítés és az alkotmányos tulajdonvédelem között van kapcsolat, mégpedig az, hogy a törvényhozónak a kártérítési rendszer kialakítása során mind a károsulti, mind a károkozó pozíció körültekintően és a tulajdonvédelem szempontjából egyenlő súllyal kell mérlegelnie, vagyis figyelemmel kell lennie arra, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem mindkét félre egyaránt vonatkozik. Az Alkotmánybíróság azt is levezette már, hogy az alkotmányos tulajdonvédelem nem esik egybe a polgári jogi tulajdon fogalmával. A jogalkotó egy kiegyensúlyozott kártérítési rendszert hozott létre a magánjogban. Az indítványozók állítólagos sérelmét tehát nem a szabályozás, hanem a másodfokú bírósági ítélet okozta a következő érvelés szerint.
- [14] Tulajdonhoz való joguk sérelme „egyrészt abban áll, hogy az állag- és haszonélvezeti vevők nem tudtak hozzájutni a lakáshoz, másrészt készen kellett tartaniuk a vételárat, ami akkor is költségekkel jár, ha azt nem bankhitelből, hanem más módon (például saját forrásból, de a lekötött betéti kamatoktól így elesve) fedezik”. A másodfokú bíróság az okozati összefüggés és a kár mértéke körében teljesíthetetlen feltételeket írt elő a kártérítés megítéléséhez. Az elmaradt haszon körében azonban ez a teljesíthetetlen rendszer a gyakorlat. Ennek következtében a „mindent vagy semmit” elve értelmében kártérítési igényüket teljes egészében elutasította a másodfokú bíróság. Ez a döntés kiüresíti a kötelmi jogi szankciórendszert.
- [15] 2.2. Az indítványban írtak szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikkének részét képező tisztességes eljáráshoz való jogot is, „hiszen lehetetlen bizonyítást írt elő. [...] normál piaci körülmények között a bíróság által elvárt iratok nem keletkeznek. Életszerűtlen azt feltételezni, hogy egy hatékony bérleti piac mellett valaki már jó előre bérleti előszerződést köt, vagy ezzel kapcsolatban tárgyalásokat folytat”.
- [16] 2.3. Az indítvány az Alaptörvény M) cikkének a sérelmével kapcsolatban mindösszesen a következő mondatot tartalmazza: „[a] másodfokú ítélet hatályban tartása ugyanis nem csak a szerződési kötelezettségekre vonatkozó szabályokat üresítené ki, de alapvetően vonná kétségbe az Alaptörvény M) cikkének rendelkezéseit (valamint az Alkotmány 9. §-át)”.

- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben lefektetett feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 3.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokú ítélet kézbesítése (2017. április 26.) és az alkotmányjogi panasz benyújtása (2017. június 26.) között 61 nap telt el, de a 60. nap munkaszüneti napra esett, ezért az azt követő napon benyújtott panasz határidőben érkezettnek minősül. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság eljárására hatáskört biztosító rendelkezéseket. Az indítványozók érintettek, hiszen az alapul szolgáló eljárásban felperesként szerepeltek. Jogorvoslati jogukat kimerítették, amikor fellebbezéssel éltek az elsőfokú bíróság ítéletével szemben. A másodfokú bíróság ítélete a bírósági eljárást jogerősen befejezte.
- [19] Ezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában, 30. §-ában, 52. § (1b) bekezdés a) pontjában szabályozott, fentebb elbírált formai feltételeknek.
- [20] 3.2. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a kérelem akkor felel meg a határozottság követelményének, ha egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, valamint indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadályja, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3102/2015. (V. 26.) AB végzés, Indokolás [24], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény M) cikke sérelmével kapcsolatban indokolást nem adott elő. Mindösszesen e cikk sérelmét állította magyarázat nélkül (ld. Indokolás [16]).
- [22] Emiatt a panasz az Alaptörvény M) cikke sérelmére vonatkozó részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban lefektetett határozottság követelményének.
- [23] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a tulajdonhoz való joggal és a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben előterjesztett panaszelemek annak ellenére megfelelnek a határozottság követelményének, hogy nem jelölik meg az Alaptörvény felhívott cikkén belül a releváns alapjogot tartalmazó bekezdést. Az indítványozók érvelése tartalmilag egyértelműen mindkét cikk esetében az (1) bekezdésen alapul. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban rámutat arra, hogy az indítványozók nem a bírósági indokolás alaposságát vitatták, hanem a bizonyítékok értékelését vonták kétségbe.
- [24] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [25] Jelen ügyben az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz kapcsán az Abtv. 29. §-ának egyik feltétele sem teljesült.
- [26] A kártérítés és az alkotmányos tulajdonvédelem összefüggése tekintetében az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy korábbi határozataiban már megállapította, hogy a kártérítéshez való jog nem vezethető le alapjogként az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdéséből {32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [135]}. Ezt a megállapítást a következőképpen erősítette meg az Alkotmánybíróság másik döntése: „[a] kötelmi igényből eredő kártérítéshez való jog, illetve kártérítési kötelezettség nem része az alkotmányos tulajdon fogalmának. A tulajdonhoz való jog alkotmányos szintű védelméből nem lehet levezetni a tulajdon polgári jogi sérelmének kártérítési értékgaranciáját, a polgári jogi kártérítés nem a tulajdon alkotmányos értékgaranciája és alkotmányosan nem is kell, hogy az legyen.” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [28]}
- [27] Az előbbi megállapításból az következik, hogy az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem támasztható alá önmagában azzal, hogy az indítványozók elveszítették a kártérítési pert, mert nincsen kártérítéshez való alapjoguk. A szóban forgó alkotmányjogi panaszelemet azonban erre alapították. Ennek megfelelően a tulajdonhoz való jog állítólagos sérelme körében nem azonosíthatók be az Abtv. 29. §-ába foglalt feltételek.
- [28] A tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével] összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az általános hatáskörrel rendelkező bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok döntéseit, és tartózkodik attól is, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések törvényességéről állást foglaljon. „Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e,

mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}." {Az idézett gyakorlat összefoglalását lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; az egyik legutóbbi kapcsolódó döntés: 3298/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [23].}

- [29] Az Alkotmánybíróság legutóbb egy kártérítési per alkotmányossági felülvizsgálata során szintén megerősítette azt, hogy „a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel. [...] a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata.” {3299/2017. (XI. 20.) AB végzés, Indokolás [24]}
- [30] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy állandó ítélkezési gyakorlata szerint egyebek mellett a tisztességes eljárás alapjoga sem teremthet alapot arra, hogy „a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {lásd először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; legutóbb: 3325/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [29]}. Emlékeztet továbbá a következő megállapításra is: „az, hogy az indítványozó a konkrét ügyében – a jogorvoslat ellenére – peresztes lett, azaz a jogerős határozatot hozó bíróság nem osztotta (jogi) álláspontját egy konkrét kérdésben, nem teszi az eljárást tisztességtelenné [...]” {3327/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [15]; lásd még például 3069/2017. (IV. 4.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [31] Figyelemmel az Alkotmánybíróság fentebb ismertetett gyakorlatára és az indítvány tartalmára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében sem tartalmaz olyan kérdést, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét felvetné vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősülne. Az indítványozók ugyanis a bírói döntést abban a tekintetben vitatták, hogy mivel (mely bizonyítékokkal) és mit (kauzalitást) kellett volna bizonyítaniuk a pernyertesség érdekében. A bizonyítási eljárás jogszerűségének kontrollja, illetve a bizonyítékok értékelésének jogszerűsége kívül esik az alkotmányossági felülvizsgálat hatókörén.
- [32] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 50. § (1) bekezdése alapján tanácsban eljárva – megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a törvényi feltételeknek, és emiatt a rendelkező részben írtak szerint – az Abtv. 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjai, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján – annak visszautasításáról döntött.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1467/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3042/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.291/2016/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók (Roczkó Lászlóné, illetve dr. Roczkó Zita, jogi képviselőjük: dr. Baumgartner Péter, 1036 Budapest, Lajos utca 127., III/15.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján – az elsőfokú bíróság útján – alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Törvényszék 31.Bf.XV.12.920/2015/8. számú ítélete és a Kúria Bfv.III.1.291/2016/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] 2.1. Az első fokon eljáró Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság az indítványozókat, mint a büntetőügy I. és II. rendű vádlottjait a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 372. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő sikkasztás büntetében bűnösnek találta, és próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre és vagyonekobzásra ítélte.
- [4] Az indítványozók fellebbezésére másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 31.Bf.XV.12.920/2015/8. számú ítéletével az elsőfokú döntést megváltoztatta: a vádlottak cselekményét információs rendszer felhasználásával elkövetett csalás [Btk. 375. § (1) és (2) bekezdés a) pontja] büntetnének minősítette, a szabadságvesztés büntetését mindkét terhelt esetében mérsékelte, valamint a vagyonekobzást mellőzte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [5] Az indítványozók a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő a Be. 416. § (1) bekezdés a), b) és c) pontjára hivatkozással. A Kúria részletesen vizsgálta a vádon túlterjeszkedésre, az ügyészség megkeresésének mellőzésére és a vád törvényteleniségére vonatkozó, valamint a felülvizsgálati kérelemben szereplő egyéb aggályokat, és megállapította, hogy az alapügyben eljáró bíróságok nem követték el a kérelemben megjelölt eljárási szabálysértéseket. A Kúria álláspontja szerint a másodfokú döntés ugyan tévesen minősítette a terheltek cselekményét információs rendszer felhasználásával elkövetett csalásnak, ugyanakkor – az azonos büntetési tételek okán – a büntetés kiszabását nem találta törvénytelennek. A fentiek szerint a Kúria Bfv.III.1.291/2016/10. számú végzése az ítéletet hatályában fenntartotta.
- [6] 2.2. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszukban és annak kiegészítésében ismertették – a felülvizsgálati eljárás során már előadott – álláspontjukat az általuk törvénytelennek vélt minősítéssel és feltételezett eljárási hibákkal kapcsolatban.
- [7] Az indítványozók szerint személyükhöz semmiféle tényállási magatartási cselekmény nem köthető. Álláspontjuk szerint az eljárás tisztességtelenségét érintő törvénytelennek minősül az, hogy a másodfokú bíróság a vádhatóság megkeresése nélkül a vádtól eltérően minősítette a történeti tényállást, illetve a Be. 267. § (1) bekezdés k) pontja szerint az eljárást nem szüntette meg. Az indítványozók előadták, hogy a bíróságok megsértették a vádhoz kötöttség elvét, ezért nem volt lehetőségük arra, hogy az ellenük felhozott vádat megismerjék és az ellen megfelelően védekezni tudjanak.
- [8] A panaszosok mindezek alapján az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 26. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét jelölték meg alapjogi sérelemként. Az indítvá-

nyozók szerint az ügy büntetőjogi elbírálásra teljes mértékben alkalmatlan és polgári peres útra kellett volna utasítani. Ennek megállapítását is kérték az indítványozók az Alkotmánybíróságtól.

- [9] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [10] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [11] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz érintettől és a benyújtásra jogosulttól, azaz a panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás terheltjeitől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés].
- [12] Az indítvány jelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §). Megjelöli a konkrét bírói döntéseket és kifejezett kérelmet fogalmaz meg azok megsemmisítésére, valamint felsorolja az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Az eljárás során az indítványozók jogorvoslati lehetőségüket kimerítették, a panaszindítvány a jogerős ítélet, valamint a felülvizsgálati eljárás során született végzés ellen irányul [Abtv. 27. § b) pont].
- [13] 3.2. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [14] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelmére, azonban az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen – az Alaptörvény Alapvetés című részében található – rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozóknak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti, a 28. cikke pedig egy a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabálynak tekinthető. Olyan alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ezek a panaszban megjelölt rendelkezések nem deklarálnak, amelyeknek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]}.
- [16] A fentiekben kifejtettek tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény a 26. cikk (1) bekezdésével és a 28. cikkével, valamint R) cikk (2) bekezdésével összefüggésben nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek, ezért e rendelkezésekkel összefüggésben az Abtv. 27. § a) pontja alapján az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [17] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is, mely nem a bírósági eljárásokra, hanem a hatósági eljárásokra vonatkozik, így az indítványozó által hivatkozott alaptörvényi rendelkezés és a támadott bírói döntések között a jelen ügyben nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az említett összefüggés hiánya az indítvány befogadásának tartalmi akadályává {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [18] 3.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] Az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény – ugyancsak megjelölt – XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vonatkozásában az indítványban előadott érvek megalapozhatják-e az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatát.
- [20] Az Alkotmánybíróság főtítkára felhívta az indítványozót panaszindítványa kiegészítésére, mivel az nem tartalmazott kellő alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntések az Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sértik. A tájékoztató levél külön kiemelte, hogy a hiánypótlás indokolásának célszerű kiterjednie az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott valamennyi rendelkezésére. A fenti előzmények után az indítványozó által benyújtott indítványkiegészítés azonban nem tartalmazott új, alkotmányjogilag értékelhető indokolást, tartalmilag a már előadott aggályokat ismételte meg. Az indítvány tehát nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételeknek.

- [21] Másfelől az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban támadott bírói döntésekkel szemben megfogalmazott indítványozói érvek a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének vonatkozásában a bíróságok jogértelmezésére és jogi következtetéseire irányulnak, azok megalapozottságát vitatják, vagyis arra irányulnak, hogy az Alkotmánybíróság törvényességi szempontból vizsgálja felül a bíróságok döntését.
- [22] A bírósági döntésekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [23] Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasa egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletekben foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}. Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntések érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [24] 4. Mindezek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában, 27. § *a*) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1073/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3043/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 29.Szef.81/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gellér Balázs József ügyvéd, székhelye: 1114 Budapest, Kemenes utca 6., félemelet 2.) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 29.Szef.81/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztette elő panaszát.
- [3] Az indítványozó álláspontja szerint a végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (7) bekezdésben rögzített jogorvoslathoz való jogot.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
 - [5] 2.1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) 2016. március 2. napján kelt végzésével – meghallgatás nélküli eljárásban – megállapította, hogy az indítványozó szándékos rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértést követett el, amely miatt 20 000 Ft pénzbírsággal sújtotta.
 - [6] A végzés ellen előterjesztett, tárgyalás tartására irányuló kérelem alapján 16.Sze.7863/2016. számon hozott döntést a PKKB. A 2016. szeptember 15. napján, tárgyalás keretében szóban kihirdetett végzésében a bíróság a korábbi végzését a joghátrány tekintetében megváltoztatta és pénzbírság helyett az indítványozót figyelmeztetésben részesítette, döntését röviden indokolta.
 - [7] A tárgyaláson mind az eljárás alá vont panaszos, mind jogi képviselője fellebbezést jelentett be.
 - [8] A Fővárosi Törvényszék 2016. október 21. napján kelt 29.Szef.81/2016/2. számú végzésében helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését.
 - [9] 2.2. A panaszos azt tartja sérelmesnek, hogy a jogerős határozat meghozatalára úgy került sor, hogy az elsőfokú végzést a PKKB elmulasztotta kézbesíteni az indítványozó és jogi képviselője részére.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint azzal, hogy a bíróság az elsőfokú indokolt végzést nem kézbesítette neki, illetve védője részére, viszont kézbesítette az előkészítő eljárást lefolytató szerv képviselője részére, megsértette a fegyverek egyenlőségének elvét, és ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [11] Az indítványozó nézete szerint a szóban kihirdetett döntés kézbesítés hiányában nem lehet olyan részletes és alapos, mint az ahhoz kapcsolódó írásbeli indokolás. Jelen eljárásban tehát a jogorvoslathoz való joga kiüresedett, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét idézte elő.
- [12] A fentiekén túl a panaszindítvány felveti a mulasztásos alkotmánysértés lehetőségét is azáltal, hogy a jogalkotó nem szabályozta egységesen az elsőfokú szabálysértési határozat közlésének kérdését, annak fogalmát, tartalmi elemeit és az eljárási szabályait nem adta meg.

- [13] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [14] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerinti feltételeit vizsgálta.
- [15] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó a törvényi határidőn túl terjesztette elő, ezért – főtítkári felhívásra – igazolási kérelemmel élt. Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 28. § (6) bekezdése szerint az igazolási kérelmet egyesbírói eljárásban vizsgálta, és annak IV/749-3/2017. számú végzésével helyt adott.
- [16] 3.2. A panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. A panasz kifejezett kérelmet tartalmaz a Törvényszék végzésének megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) § f) pont]. A panaszos megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói végzést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. A panaszos az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont].
- [17] 3.3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítvány eleget tesz-e az alkotmányjogi panasz befogadására a törvényben előírt feltételeknek.
- [18] A panaszos az Alaptörvényben foglalt jogai sérelmére hivatkozott, a panaszindítvány másodfokú, jogerős végzés ellen irányul, további jogorvoslati lehetőség az indítványozó számára nincs biztosítva. Az indítványozó a szabálysértési eljárásban eljárás alá vont személy, tehát az panaszban támadott egyedi ügyben való érintettsége megállapítható.
- [19] 3.4. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanakkor alkotmányellenes mulasztás is fennáll, mert a jogalkotó nem szabályozta egységesen az elsőfokú szabálysértési határozat közlésének kérdését. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ezen indítványi eleme tartalmában mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul, annak kezdeményezésére azonban az indítványozó nem jogosult. Az Abtv. 46. §-a értelmében mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására kizárólag hivatalból van mód [24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [99]; 3283/2014. (XI. 11.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [20] 3.5. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [21] Az Alkotmánybíróság e feltételek vizsgálata során az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügygel összefüggésben az alábbiaknak tulajdonított jelentőséget.
- [22] A tárgyalás keretében szóban kihirdetett végzésében a bíróság a korábbi végzését a joghátrány tekintetében megváltoztatta. A bizonyítási eljárás után a bíróság a felmerült enyhítő és súlyosító körülményeket is mérlegelve – a tárgyalás tartása iránt előterjesztett kérelemben előadott érvek ismeretében – a korábban megállapított pénzbírság helyett figyelmeztetés, mint legenyhébb súlyú intézkedés alkalmazása mellett döntött, döntését pedig röviden indokolta. A végzés kihirdetése után az indítványozó képviselője – élve a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséggel – fellebbezést jelentett be a határozat megváltoztatása és az eljárás megszüntetése érdekében.
- [23] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság kellő alapossággal tárta fel a tényállás szempontjából releváns bizonyítékokat, majd azokat mindenre kiterjedően, nagyfokú alapossággal mérlegelte.
- [24] Az indítványozó szerint a bíróság azáltal, hogy csak az előkészítő eljárást lefolytató szerv képviselője részére kézbesítette a végzést, megsértette a fegyverek egyenlőségének elvét. Ugyanakkor az előkészítő eljárást lefolytató hatóság e végzéssel szemben nem élt fellebbezéssel, így a fegyveregyelőséget érintő joghátrány a panaszost nem érthette, és ilyenre – a kézbesítés elmaradásán túl – maga sem hivatkozott.

- [25] Azt sem igazolta a panaszos, hogy a fellebbezésében olyan érveket kívánt volna előadni, amelyekre az eljárás korábbi szakaszában nem hivatkozott, illetve amelyek alapján a jogerős döntés tartalma más, számára még kedvezőbb lett volna.
- [26] A tisztességes bírósági eljárás sérelmét egy eljárási jogszabálysértésre hivatkozva állította a panaszos, de az általa előadott indokok alapján e körben sem állapítható meg az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételek egyike sem. Az panaszos nem támasztotta alá alkotmányjogilag értékelhető indokolással azt, hogy a kézbesítés elmaradásában rejlő eljárási törvénysértés – figyelemmel a panaszossal szemben megállapított legenyhébb szabálysértési szankcióra is – miért tette az eljárás egészét tisztességtelenné, illetve miért és mennyiben merül fel ugyanezen okból a jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye.
- [27] Az Alkotmánybíróság a fentiek kapcsán ismételten hangsúlyozza, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az indítványozó által körülírt vélt alapjogsértés az eljáró bíróságok által elkövetett eljárási jogszabálysértésből adódott, amely – a konkrét ügy sajátosságait figyelembe véve – nem eredményezte szükségszerűen a teljes eljárás tisztességtelenségét, az indítványozó pedig nem állított az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.
- [28] Az Alkotmánybíróság számos alkalommal, többféle szempontból foglalkozott a jogorvoslati jog alkotmányos tartalmával. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége [lásd: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16], legutóbb megerősítve: 3059/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [15]].
- [29] A jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el (513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 734.). Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186., 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]; megerősítve: 24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [30] Az alapul fekvő ügyben a jogorvoslat biztosítva volt, az eljárás alá vont indítványozó és védője a szóban közölt és indokolt bírói döntés ellen élhetett fellebbezési jogával, és kifejezetten fellebbezése következtében került sor a másodfokú eljárás lefolytatásra. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó élhetett és ténylegesen élt is a rendes jogorvoslati lehetőségével, nem támasztotta alá alkotmányjogilag értékelhető indokolással azt, hogy a kézbesítés elmaradása az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben miért és mennyiben veti fel az ügyében meghozott jogerős bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességének a kételyét.
- [31] 4. Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és c) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [32] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz visszautasításával, mert álláspontom szerint az indítványban állított jogsértést érdemben kellett volna vizsgálni.
- [33] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapjogsértés körében a következő tényállási elemeket emelte ki. A megelőző szabálysértési ügyben eljáró elsőfokú bíróság a 2016. szeptember 15. napján szóban kihirdetett végzésével a korábban, meghallgatás nélküli eljárásban meghozott végzését hatályában fenntartotta, azonban a joghátrányt pénzbírság helyett figyelmeztetésre változtatta meg. Döntését „nagyon röviden szóban megindokolta”. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hangsúlyozta, hogy a tárgyaláson mind ő, mind pedig a jogi képviselője szóban fellebbezést jelentett be, azzal, hogy a fellebbezés részletes indokolását az írásba foglalt végzés kézhezvételét követően terjesztik elő. Ezzel szemben az írásba foglalt – indokolással ellátott – végzést az elsőfokú bíróság sem a részére, sem pedig a jogi képviselő részére nem küldte meg. A másodfokú bíróság a fellebbezés részletes indokainak megismerése nélkül hozta meg döntését.
- [34] Az indítványozó álláspontja szerint az elsőfokú bíróság azzal, hogy részére az indokolással ellátott döntés nem kézbesítette, és ennek folytán nem tudott írásban indokolt fellebbezést benyújtani, megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], és a jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés].
- [35] Az indítványozó utalt arra is, hogy az ügyben érintett másodfokú bíróságnál panaszt nyújtott be, amely alapján a bíróság kollégium-vezető helyezettése „elismerte a panasz részbeni megalapozottságát”, azonban a sérelem orvoslására törvényes lehetőség nem látott.
- [36] Álláspontom szerint a fenti körülmények megalapozzák annak körütekintő mérlegelését, hogy az indítvány érdemi elbírálásának a feltételei akár a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, akár a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben fennállnak-e.
- [37] 2. Álláspontom szerint megalapozottan hivatkozik arra az indítványozó, hogy az ügyében az indokolási kötelezettség – mint a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa – nagymértékben összefügg az indítványozót megilleti hatékony jogorvoslati jog érvényesülésével. Az eljárásban résztvevő személyek ugyanis a jogorvoslati jogukat kizárólag akkor tudják hatékonyan gyakorolni, ha ismerik annak a bírósági döntésnek a részletes indokait, amely velük szemben jogkövetkezményt állapít meg. Erre tekintettel úgy gondolom, hogy az indítványozó által állított jogsérelmeket egymással összefüggésben, és a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalmára tekintettel kellett vizsgálni.
- [38] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [39] Az Alkotmánybíróság legutóbb a 18/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglalta össze a jogorvoslathoz való jog alkotmányos követelményeit. Eszerint az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „[a] jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyat tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni.” {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}
- [40] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. Az Alaptörvény megköveteli, hogy a jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékony legyen, vagyis ténylegesen érvényesüljön és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.
- [41] Az Alkotmánybíróság kiemelte azt is, hogy a jogorvoslatot elbíráló szerv nem köteles a kérelemnek minden körülmények között helyt adni, az azonban feltétlenül szükséges, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]}.
- [42] Az Alkotmánybíróság tehát jellemzően hangsúlyozza, hogy a jogorvoslati jog hatékony érvényesülésének szükségképpen feltétele, hogy az érintett bíróság a jogorvoslati kérelemben felhozott indokokat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálja.

[43] Az adott esetben az a körülmény, hogy az indítványozónak az eljáró bíróság mulasztására visszavezethető okból nem volt lehetősége arra, hogy a jogorvoslati kérelmének részletes indokait előadja, és a másodfokú bíróság ezek ismerete nélkül hozta meg a döntését, felveti annak érdemi vizsgálatának szükségét, hogy az indítványozó által állított, a támadott bírói döntés érdemét befolyásoló jogsérelem – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben – megalapozott-e. Erre tekintettel, úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 29. §-a alapján be kellett volna fogadnia.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Cziné Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/749/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3044/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 4.Pkf.27.328/2016/2. sorszámú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. György Sándor (a továbbiakban: indítványozó; jogi képviselője: dr. ifj. Lomnici Zoltán ügyvéd, 1188 Budapest, Bocskai utca 41/b., földszint 3. szám) a Fővárosi Törvényszék útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla perújítás megengedhetősége tárgyában meghozott 4.Pkf.27.328/2016/2. sorszámú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék e végzés alapjául szolgáló, 71.P.21704/2015/25. sorszámú végzése sértik az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében foglalt előírást, amely szerint a bírósági jogalkalmazás egységességét a Kúria biztosítja, az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében foglalt, a bírák függetlenségét és törvény alá vetettséget kimondó alkotmányos garanciát, az Alaptörvény 28. cikkében a bíróságok számára előírt jogértelmezési mércét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszeréből fakadó egyes alapvető jogokat, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános jogegyenlőségi szabályt és ugyanezen cikk (4) bekezdésében írt esélyegyenlőségi klauzulát. Az indítványozó ezen kívül kezdeményezte, hogy az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 359/C. § (2) bekezdése alapján hívja fel az elsőfokú bíróságot az alkotmányjogi panaszban támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló perújítási kérelem elbírálására irányuló eljárásban az indítványozó perújító felperesként szerepel. A perújítást megelőző, ingatlan tulajdonjogával összefüggő vagyoni jogi természetű polgári peres eljárásban a felperes pereszes lett, és ezen ítélet megváltoztatása érdekében terjesztett elő perújítási kérelmet. Az indítványozó a perújításának alapjaként arra hivatkozott, hogy az alapeljárásban kirendelt igazságügyi szakértő által készített ingatlanszakértői vélemény pontatlan, nem megalapozott, és ennek igazolásához az indítványozó egy újabb szakértői véleményt szerzett be. Az első fokon eljáró bíróság a perújítási kérelmet, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította. Végzésének indokai szerint az indítványozó az eljárási törvényben előírt hat hónapos határidőn túl, vagyis elkészen terjesztette elő a perújítási kérelmet. Emellett az elsőfokú bíróság a döntésének indokai között arra is rámutatott, hogy az alapeljárásban eljáró bíróság nem állapította meg a kereset jogalapját, így a szóban forgó szakvélemény nem is tartozott az alapeljárás során elbírálendő tények köréhez (erről lásd: Fővárosi Törvényszék 71.P.21704/2015/25. sorszámú végzésének 4–5. oldalait).
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon a Fővárosi Ítéltábla járt el. Az indítványozó a fellebbezésében vitatta az első fokon eljáró törvényszék azon megállapítását, amely szerint az alapeljárásban eljáró bíróságok a szakvéleményt nem használták fel. A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezését nem találta alaposnak, és a Fővárosi Törvényszék által meghozott végzést helybenhagyta. A végzésében kifejtett indokok szerint az indítványozó a perújítás okát az alapperben hozott ítélet jogerőre emelkedésének időpontjában már ismerte, így a perújítási kérelem benyújtására nyitva álló hat hónapos határidőt az ítélet jogerőre emelkedésétől kell számítani, ami egyúttal azt is jelenti, hogy a törvényszék helytálló megállapítása szerint az indítványozó elkészen terjesztette elő a perújítási kérelmet. Az ítéltábla emellett azt is megjegyezte, hogy az alapeljárásban szakértői bizonyítást érintő kérdés nem merült fel, mert az indítványozó keresetét jogalap hiánya miatt utasították el (erről lásd: Fővárosi Ítéltábla 4.Pkf.27.328/2016/2. sorszámú végzésének 2–3. oldalait).

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó azért kezdeményezi az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárást, mert álláspontja szerint a perújítás megengedhetőségének kérdésében meghozott bírósági döntés egyfelől nincsen összhangban az irányadó bírói gyakorlattal, másfelől pedig az eljárási törvény számos rendelkezését nem veszi figyelembe. Az indítványozó emellett vitatja az eljáró bíróságok azon megállapításait, amely szerint a kérdéses szakvéleményt a perújítási kérelem előterjesztését megelőző alapeljárás során nem használták fel. Az indítványozó ezzel összefüggésben kifogásolja, hogy a bíróságok nem vetették össze az alapeljárás keretében készített, majd pedig az általa, később beszerzett szakértői véleményeket. Ezen kívül az indítványozó azt is sérelmezi, hogy a kifogásolt bírósági döntések nem tartalmazznak kellő indokolást. Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés ezen okok alapján sérti az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében foglalt előírást, amely szerint a bírósági jogalkalmazás egységességét a Kúria biztosítja, az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének a bírák függetlenségét és törvény alá vettségét kimondó alkotmányos garanciáját, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési elvet, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárásból fakadó követelményrendszert, valamint ezek mellett az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében biztosított általános jogegyenlőségi szabályt, illetve ugyan ezen cikk (4) bekezdésében írt esélyegyenlőségi klauzulát.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az Abtv. 27. § a) pontja, és ezzel összhangban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért, vagyis alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részben az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében, illetve az Alaptörvény 28. cikkben foglalt szabályok vélt sérelmére hivatkozik. Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében előírtak szerint „[a] Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz”, míg az Alaptörvény 28. cikkében foglalt szabály a bíróságok számára írja elő alkotmányos kötelezettségként, hogy ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény e szabályainak egyike sem Alaptörvényben biztosított jog, így ennek megfelelően vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz sem alapítható {elsőként lásd az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének tekintetében a 3065/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [20]; illetve az Alaptörvény 28. cikk tekintetében a 3381/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [11]; legutóbb megerősítette: 3119/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [26]; illetve 3266/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [8]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezekben a részekben nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményének.
- [8] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdésének előírása szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai szerint az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (4) bekezdései tekintetében nem felel meg az indítvány határozottságára vonatkozó követelménynek. Az indítványozó ugyanis egyáltalán nem ad elő olyan releváns alkotmányjogi érvelést, amelyből kitűnik, hogy milyen kapcsolatban áll a támadott bírói döntés azon felhívott alaptörvényi szabályokkal, amelyek egyfelől a bírák függetlenségének garanciáját, másfelől pedig a jogegyenlőségi és az esélyegyenlőségi klauzulákat tartalmazzák. Ebből következően az indítvány ebben a részben nem tartalmaz olyan indokolást, amelyből kitűnhet, hogy a kifogásolt bírói döntés miért sérti a felhívott alaptörvényi szabályokat, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban foglalt követelményeknek {elsőként lásd: 3183/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [23]; legutóbb megerősítette: 3266/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [9] 3.3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [10] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszerének sérelmére elsősorban az eljáró bíróságok jogértelmezésével, illetve ténymegállapításaival összefüggésben hivatkozik, amikor a perújítás megengedhetőségének feltételeiről kialakított jogi álláspont, valamint az alapügyben eljáró bíróságok vizsgálatának terjedelméről elfogadott ténymegállapítás helytállóságát vonja kétségbe. Az Alkotmánybíróság előbbieken felidézett következetes gyakorlata értelmében az ítélező bíróság ténymegállapítási és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje és ezzel együtt jogági minősítésüket illetően szabadon alakíthassa ki jogi álláspontját. Az eljáró bíróság által elfogadott jogértelmezés és a bizonyítékok mérlegelésének illetően felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelt jogot nem sért {legutóbb: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának ebben a részében ugyanakkor ilyen pontosan körülírt alaptörvény-ellenességre nem hivatkozik, ehelyett az Alkotmánybíróság megítélése szerint a panasz a bírói döntések ismételt felülbírálatára irányul, amikor a perújítás törvényi feltételeinek helytelen bírói értelmezését, valamint a perújítás felől döntő bíróság alapügyben eljáró bíróságok vizsgálatának kereteiről kialakított megállapításait kifogásolja. A másodfokú bíróság döntésének indokolásában kifejezetten hangsúlyozta, hogy a per adatai alapján egyértelműen megállapítható: az indítványozónak már az alapperben is tudomással kellett bírnia a perújítás okáról, vagyis arról, hogy a perrel érintett társaság jelentős összegű tartozást halmozott fel, hiszen a társaságnak tagja volt. A másodfokú bíróság erre alapítottan megállapította, hogy mivel az indítvány a perújítás okát az alapperben hozott ítélet jogerőre emelkedésekor is ismerte, így a Pp. 261. § (1) bekezdésében meghatározott perújításra nyitva álló hat hónapos határidőt elmulasztotta.
- [12] Az indítványozó emellett hivatkozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert indokolási kötelezettség megsértésére is. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ugyanakkor ez a kifogás jelen ügyben azért nem vet fel alaptörvény-ellenességi kételyt, mert mind az első, mind pedig a másodfokú bíróság számot adott a perújítási kérelem elutasításának okairól (erről lásd: Fővárosi Törvényszék 71.P.21704/2015/25. sorszámú végzésének 4–5. oldalait, valamint a Fővárosi Ítéltábla 4.Pkf.27.328/2016/2. sorszámú végzésének 2–3. oldalait). Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmeként előadott kifogások nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amely érdemi alkotmánybírói eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pont-

jai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította. Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, okafigyottá vált az indítványozó abbéli kezdeményezése, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az első fokon eljáró bíróságot a panaszban támadott bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztésére {elsőként lásd: 3097/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [21]; majd legutóbb: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [11]}.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1204/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3045/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 2.Bf.533/2016/9. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Szalai Zoltánné Marek Mária (a továbbiakban: indítványozó) a Debreceni Törvényszék 2.Bf.533/2016/9. sorszámú ítéletével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Debreceni Törvényszék 2.Bf.533/2016/9. sorszámú ítélete, valamint ebben az ítéletben felülvizsgált Debreceni Járásbíróság 53.B.1200/2014/233. sorszámú ítélete sérti az Alaptörvény II. cikkében elismert emberi méltóságot, az Alaptörvény III. cikkében tilalmazott kínzást, illetve embertelen, vagy megalázó bánásmódot, az Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben garantált személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogot, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogegyenlőség klauzuláját és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelményeit, illetve ez utóbbi cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez fűződő jogot. Az indítványozó ilyen okok alapján kezdeményezi a hivatkozott bírói döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó bűnügyben az indítványozó elsőrendű terheltként szerepel. A büntetőeljárás során az első fokon eljáró Debreceni Járásbíróság 53.B.1200/2014/233. sorszámú ítéletében megállapított és a későbbi eljárás során irányadó tényállás rövid lényege szerint az indítványozó tapasztalt pályázatírónak és a Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt. munkatársának adta ki magát, és társának segítségével az őt megbízó személyeknek sikeres pályázatok elkészítésére tett ígéretet. Az indítványozó pályázati ügyintézés fejében több tucat megbízótól különböző értékben vett át pénzüsszegeket. Az indítványozónak ugyanakkor a pályázatok elkészítése és benyújtása nem állt szándékában, az őt megbízó sértetteket hamis ígéretekkel ejtette tévedésbe és rendszeres haszonszerzésre törekedve okozott kárt nekik. A Debreceni Járásbíróság ilyen tényállás alapján az indítványozót bűnösnek mondta ki a korábban hatályos Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 318. § (1) bekezdésébe ütköző és ugyanezen szakasz (2) bekezdés c) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő jelentős kárt okozó üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében és más bűncselekményekben (erről lásd: Debreceni Járásbíróság 53.B.1200/2014/233. sorszámú ítéletének 4–22., illetve 40. oldalait).
- [4] A védelmi fellebbezés alapján másodfokon a Debreceni Törvényszék járt el. Az indítványozó többek között eljárási szabálysértésekre hivatkozva azért kifogásolta az elsőfokú bíróság döntését, mert a nyomozás során nehézkesen tudott konzultálni az érdekében kirendelt védővel, illetve később, a bíróság előtti eljárás során nem idézték a meghatalmazott védőjét, hanem ehelyett új védőt rendeltek ki érdekében. Az indítványozó álláspontja szerint ezért sérült a védelemhez fűződő joga. Az indítványozó emellett eljárási szabálysértésként kifogásolta, hogy több, ellene folyamatban lévő büntetőeljárás egyesítése elmaradt. A Debreceni Törvényszék a hivatkozott határozatában a járásbíróság ítéletét a megállapított tényállás jogi minősítése, a kiszabott büntetés, valamint a polgári jogi igény elbírálása tekintetében megváltoztatta, egyebekben azonban az ítéletet helyben hagyta. Ítéleti indokolásában a törvényszék részletesen számot adott az indítványozó eljárási kifogásairól, és ennek során megállapította, hogy a nyomozás során az indítványozó érdekében kirendelt védő járt el, majd pedig a büntetőbíróság eljárása során az indítványozó egyidejűleg több védőt is meghatalmazott. A bírósági eljárás egy későbbi szakaszában ugyanakkor a vezető védő bejelentette, hogy meghatalmazása megszűnt. Az első-

fokú bíróság azonban ahelyett, hogy a másik meghatalmazott védőt idézte volna, az indítványozó érdekében védő kirendeléséről döntött, és csak a kirendelt védőt idézte a tárgyalásra. A törvényszék ugyanakkor megállapította, hogy ezt az eljárási szabályértést a járásbíróság orvosolta, mert az ülnökök személyének változására tekintettel is, az elsőfokú bíróság a tárgyalást az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően előlről kezdte. Az előlről kezdett eljárás során az indítványozó meghatalmazott védője idézés ellenére nem jelent meg, így a járásbíróság a védelem jelenlétének kötelező törvényi előírása miatt védő kirendeléséről gondoskodott. A törvényszék az így feltárt előzmények alapján azt állapította meg, hogy a járásbíróság abszolút eljárási szabálysértés nélkül folytatta le a büntetőeljárást. Az indítványozónak a bűnügyek egyesítése körében előterjesztett kifogása alapján pedig a törvényszék arra mutatott rá, hogy az eljárási törvény rendelkezései értelmében az egyesítés nem kötelező, hanem arról az eljárást folytató bíróság mérleges alapján dönt (erről lásd: Debreceeni Törvényszék 2.Bf.533/2016/9. sorszámú ítéletének 4–7., illetve 12. oldalait).

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Indítványában az Alaptörvény II. cikkében elismert emberi méltóságot azért hívja fel, mert álláspontja szerint a bűnügyben eljáró bíróságok általánosságban nem tartották meg az irányadó törvényi rendelkezéseket, míg az Alaptörvény III. cikkében tilalmazott kínzás, illetve embertelen és megalázó bánásmódra, valamint az Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben garantált személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogra azért hivatkozik, mert a bűnügyben eljáró hatóságok nem egyesítették az ellene folyamatban lévő büntetőeljárásokat. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdéseiben foglalt jogegyenlőség klauzulájára és a hátrányos megkülönböztetés tilalmára szintén azért hivatkozik, mert az eljáró bíróságok nem tartották meg a törvényi szabályokat, különbséget tettek sértetti és terhelti jogok között, illetve más ügyben tett feljelentését késedelmesen bírálták el. Végül az indítványozói érvelés szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljárás követelménye, valamint ez utóbbi cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez fűződő jog elsősorban azért sérült, mert védőivel nehézkesen vehette fel a kapcsolatot, illetve később, a bíróság a meghatalmazott védőjét nem idézte a tárgyalásra. Emellett ezen alapvető jogokkal összefüggésben fejt ki az indítványozó, hogy a bűnügyben eljáró bíróságok a kialakult betegségeit nem kellő súllyal vették figyelembe az enyhítő körülmények között, illetve ezen kívül hivatkozik a bizonyítási eljárás és az ennek eredményeként megállapított tényállás megalapozatlanságára is. Az indítványozó e körben adja elő azt is, hogy a támadott bírósági ítéletek nem illeszkednek az irányadó bírósági gyakorlatba, vagyis sértik a jogegységet.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdésének előírása szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjai szerint az alkotmányjogi panasz akkor tartalmaz határozott kérelmet, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve egyértelmű indokolást ad elő arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény indítványban felhívott rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikke, az Alaptörvény III. cikke, az Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdései, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései tekintetében nem felel meg az indítvány határozottságára vonatkozó követelménynek. Az indítványozó ugyanis egyáltalán nem ad elő olyan releváns alkotmányjogi érvelést, amelyből kitűnik, hogy milyen kapcsolatban áll a támadott bírói döntés azon felhívott alaptörvényi szabályokkal, amelyek elismerik az emberi méltósághoz és a személyi szabadsághoz fűződő alapvető jogot, tilalmazzák a kínzást, az embertelen, illetve a megalázó bánásmódot, valamint előírják a jogegyenlőség klauzuláját és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. Az indítvány ehelyett ezen alaptörvényi szabályokkal összefüggésben, általánosságban utal az eljárás törvényességére. Ebből következően az indítvány ezekben a részeiben nem tartalmaz olyan indokolást, amelyből kitűnhet, hogy a kifogásolt bírói döntés miért sérti a felhívott alaptörvényi szabályokat, így nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglalt követelményeknek {elsőként lásd: 3183/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [23] és Indokolás [30]; legutóbb megerősítette: 3266/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [8] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi

jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja {elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

- [9] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja {erről lásd például: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [55]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszerének, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez fűződő jog sérelmére egyfelől azért hivatkozik, mert a védőjével való kapcsolatfelvétele nehézkes volt, illetve a bíróság a meghatalmazott védőjét elmulasztotta idézni a tárgyalásra, és ehelyett számára védőt rendelt ki. Az indítványozó ugyanakkor e sérelmére a büntetőbíróság előtt folyó eljárás során korábban, már a járásbíróság ítéletével szemben benyújtott fellebbezésében is hivatkozott. Az indítványozó e kifogását pedig a másodfokon eljáró törvényszék részletesen vizsgálta és ítéletének indokai között számot is adott arról, hogy a járásbíróság a meghatalmazott védő idézése helyett valóban védőt rendelt ki, azonban ezt az eljárási szabálysértést később azzal orvosolta, hogy a tárgyalást előlről kezdte (erről lásd: Debreceni Törvényszék 2.Bf.533/2016/9. sorszámú ítéletének 5–7. oldalakat). Az ügyben ítélező bíróság részletesen kifejtett álláspontjára is figyelemmel, az Alkotmánybíróság megítélése szerint a felhívott alapjogi kifogás nem vet fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely a támadott bírói döntést érdemben befolyásolhatta és emellett olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként sem értékelhető, amely érdemi alkotmánybírósági eljárásra adhatna okot {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3310/2017. (XI. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [11] Másfelől az indítványozó a tisztességes eljárás követelményrendszerének sérelmére az eljáró bíróságok jogértelmezésével, illetve ténymegállapításaival összefüggésben hivatkozik, amikor a tényállás megalapozottságának és ezzel összefüggésben a bizonyítékok értékelésének, valamint a büntetés kiszabása során irányadó szempontok mérlegelésének helytállóságát vonja kétségbe, valamint vitatja, hogy a kifogásolt ítéletek összhangban állnak a bírói gyakorlattal. Az Alkotmánybíróság előbbieken is felidézett következetes álláspontja értelmében az ítélező bíróság ténymegállapítási és jogértelmezési szabadságához tartozik, hogy a bizonyítékokat meggyőződése szerint mérlegelje és ezzel együtt jogági minősítésüket illetően szabadon alakíthassa ki jogi álláspontját. Az eljáró bíróság által elfogadott jogértelmezés és a bizonyítékok mérlegelésének felülvizsgálatától pedig az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik, amíg a jogértelmezés pontosan körülírt, Alaptörvényben védelt jogot nem sért {legutóbbról lásd: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának ebben a részében ugyanakkor ilyen pontosan körülírt alaptörvény-ellenességre nem hivatkozik, ehelyett az Alkotmánybíróság megítélése szerint a panasz a bírói döntések ismételt felülbírlatára irányul, amikor a tényállás megalapozottságával, a büntetés kiszabása során mérlegre tett szempontokkal, valamint a szóban forgó ítéletek bírói gyakorlattal való összhangjával kapcsolatban általános jelleggel fogalmaz meg aggályokat. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panaszban a tisztességes eljárás követelményeinek sérelmeként előadott kifogások nem vetnek fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely érdemben befolyásolhatta a támadott bírói döntést. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekként sem, amely érdemi alkotmánybírósági eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3316/2017. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [10]}.

- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1028/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3046/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.698/2016/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Otthonházakért Érdekvédelmi Egyesület) jogi képviselője útján (dr. Dobrossy István ügyvéd, 4025 Debrecen, Simonffy utca 57.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.698/2016/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az sérti az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglalt egyes alapelveket, I. cikk (4) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy az elsőfokú hatóság bejelentés alapján eljárást indított annak megállapítása iránt, hogy egy debreceni ingatlanban szociális intézmény működik-e és az ingatlan az indítványozó képviselője-e a tulajdonosa. Az elsőfokú hatóság az indítványozót (az alapügy felperesét) arra kötelezte, hogy mint a szociális szolgáltatás megszervezője és működtetője az ingatlanban a bejegyzés hiányában nyújtott szociális szolgáltatást szüntesse meg és az igazgatási bírságot fizesse meg.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó a másodfokú közigazgatási határozat megváltoztatása iránt keresetet terjesztett elő a bíróságon arra hivatkozva, hogy az ingatlanba beköltözött személyekkel semmilyen jogviszonyban nem áll, részükre se nem nyújt, se nem szervez szociális szolgáltatást. Az ingatlan lakói a lakhatás jogán kívül egyéb szolgáltatásra nem jogosultak, és háztartási alkalmazottak látják el mindazt a feladatot, amit a hatóság neki tulajdonít. A szociális szolgáltatás szervezeti és személyi háttere hiányzik, nincs műszakbeosztás, illetve utasítási jog, így az intézményi keret nem állapítható meg. Az ingatlanban dolgozó háztartási alkalmazottak munkabérét a gondozottak fizetik meg.
- [6] A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság megállapította, hogy a helyszíni ellenőrzés jegyzőkönyvei, a háztartási alkalmazottak nyilatkozatai és a népegészségügyi osztály vizsgálata alapján az eljáró hatóságok helyesen, jogszabálysértés nélkül helyezkedtek arra az álláspontra, hogy a perbeli ingatlanban önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek kerültek elhelyezésre. A hozzátartozók nyilatkozatai megerősítették, hogy a bentlakók elhelyezésére azért került sor, mert a hozzátartozók így biztosították számukra a teljes körű gondozást, ápolást és felügyeletet. Az ingatlan az indítványozó képviselőjének a kizárólagos tulajdonát képezi. A hozzátartozói nyilatkozatok azt támasztották alá, hogy több ellátott esetében az egyesületi elnökhöz kellett fordulni az elhelyezéssel kapcsolatban, továbbá a próbavásárlás személyes találkozója alkalmával is ő jelent meg.
- [7] A kifejtettekre tekintettel a bíróság megállapította, hogy a hatóság teljes körű tényállás-feltárási kötelezettségének eleget téve és a rendelkezésre álló bizonyítékokat helyesen mérlegelve állapította meg, hogy az indítványozó az ingatlanban a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 67. § (1) bekezdése szerinti tevékenységet megvalósítja, így téves az indítványozó azon hivatkozása, hogy kizárólag lakhatást nyújt az ingatlanban és ezért az Szt. 3. § (8) bekezdése alapján nem tartozik a törvény hatálya alá. Mindezekre tekintettel az indítványozó az Szt. 92/L. § (1) bekezdés a) pontja alapján bírsághozható.
- [8] Az Szt. 92/L. § (1) bekezdése alapján nem jogszabálysértő a hatóság álláspontja a tekintetben, hogy magánszeméllyel és jogi személlyel szemben egyidejűleg, ugyanazon tevékenység miatt bírság szabható ki, a jogszabály

nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy az Szt. 67. § (1) bekezdése szerinti szociális ellátás megállapítására egy időben, kizárólag vagy magánszemély vagy jogi személy esetében kerülhetne sor.

- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.698/2016/19. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezését kérte. Az indítványozó szerint a támadott döntés sérti az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglalt egyes alapelveket, I. cikk (4) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [10] Az indítványozó szerint azért sérült a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga, mert a bíróság nem tisztázta a tényállást, abból téves következtetést vont le, illetve azt rosszul állapította meg, és így a valósággal ellentétes döntést hozott. A bíróság számos, a tényállás feltárása szempontjából releváns körülményt figyelmen kívül hagyott, így azt, hogy ő nem szervezett és nem nyújtott szociális szolgáltatást. Kifogásolta, hogy olyan tevékenységért lett megbírságolva, amit nem követett el, hiszen ő nem tartozik az Szt. hatálya alá. A bíróság döntése méltánytalan és igazságtalan. A támadott ítélet sérti az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdését is, mivel az ingatlan lakói a döntés következtében utcára kerülnek, hajléktalanokká válnak. Sérül továbbá a bentlakók magánélethez és tartózkodási hely szabad megválasztásához való joga, mivel szabad akaratukból választották a perbeli ingatlant otthonuknak, spontán szerveződő lakóközösségként élnek ott, amit a bíróság döntése miatt el kell hagyniuk.
- [11] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz nem fogadható be az alábbiak szerint.
- [13] Az Abtv. 27. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, I. cikke és 28. cikke. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]; 3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [14] Az Abtv. 52. §-a továbbá kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}. Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget, ezen alaptörvényi cikket érintően ugyanis a panaszos nem terjesztett elő érvelést.
- [15] Az Abtv. 27. §-a értelmében alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság követelményeinek vizsgálata során az indítványozó érintettségével összefüggésben a következőket állapította meg. Az indítványozó az Alaptörvény több rendelkezésének sérelmét állította panaszában, így többek között megjelölte a magánélethez való jogot rögzítő VI. cikk (1) bekezdését és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogot megállapító XXVII. cikk (1) bekezdését. Ezen Alaptörvényben biztosított jogok azonban nem közvetlenül az indítványozó egyesület számára jelentenek jogosultságot, hanem az indítványozó által a perbeli ingatlanban önmaguk ellátására nem vagy csak folyamatos segítséggel képes (természetes) személyek számára, ezen Alaptörvényben biztosított jogok tekintetében érintettséget kizárólag ők állíthatnának megalapozottan. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában maga is rámutat, hogy a panasz alapjául szolgáló eljárás tárgya az, hogy az indítványozó a szociális szolgáltatás megszervezője és működtetője-e, és ezáltal az Szt. hatálya alá tartozik-e, bírságható-e. Ugyanakkor szerinte nem hagyható figyelmen kívül az ítélet hatása, ami már a bentlakókat is érinti, azaz, hogy ők nem lesznek jogosultak a lakhatás igénybevételére. Ez azonban az indítványozó személyes és közvetlen érintettségét nem alapozza meg, az indítványozó egyesület érintettsége csak akkor lenne megállapítható, ha a támadott bírósági döntés közvetlenül az egyesület tevékenységével kapcsolatos jogaira vonatkozna, jelen ügyben azonban az indítványozó egyedi érintettsége ezen Alaptörvényben biztosított jogok tekintetében nem

állapítható meg {3238/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [3]–[4], 3133/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [9]}.

- [16] A tisztességes hatósági, illetve bírósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés és XXVIII. cikk (1) bekezdés] tekintetében azonban az indítványozó érintettsége megállapítható, ezen indítványi kérelemre tekintettel az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az indítvány befogadásának további feltételei fennállnak-e.
- [17] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] Az indítványozó alapvetően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásra, hanem a hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány leginkább a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eljárásával és ítéletével kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el. A bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasz a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. A kifejtettek tekintettel az indítványozó által a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme kapcsán felvetett érvek nem minősülnek az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [20] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében, valamint 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1178/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3047/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.699/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Dobrossy István ügyvéd, 4025 Debrecen, Simonffy utca 57.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.699/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az sérti az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglalt egyes alapelveket, I. cikk (1)–(2) bekezdését, II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye, hogy a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya bejelentés alapján eljárást indított annak megállapítása iránt, hogy egy debreceni ingatlanban szociális intézmény működik-e. Az elsőfokú hatóság az indítványozót (az alapügy felperesét) arra kötelezte, hogy mint a szociális szolgáltatás megszervezője és működtetője az ingatlanban a bejegyzés hiányában nyújtott szociális szolgáltatást szüntesse meg és az igazgatási bírságot fizesse meg.
- [4] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [5] Az indítványozó a másodfokú közigazgatási határozat megváltoztatása iránt keresetet terjesztett elő a bíróságon arra hivatkozva, hogy az ingatlanba beköltözött személyekkel semmilyen jogviszonyban nem áll, részükre se nem nyújt, se nem szervez szociális szolgáltatást. Az ingatlan lakói a lakhatás jogán kívül egyéb szolgáltatásra nem jogosultak, és háztartási alkalmazottak látják el mindazt a feladatot, amit a hatóság neki tulajdonít. Kifejtette, hogy nem lát el intézményvezetői feladatokat, pénzt nem kezel, az ingatlanban egy irányítást nélkülöző, spontán szerveződő lakóközösség él.
- [6] A Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság megállapította, hogy jelen ügyben azt kellett vizsgálnia, hogy a perbeli ingatlanban ténylegesen a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 67. § (1) bekezdése szerinti szociális ellátási tevékenység folyik-e, illetve, hogy az indítványozó eljáró személynek minősül-e.
- [7] Az Szt. 67. § (1) bekezdése értelmében az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg. Az Szt. 92/L. § (1) bekezdése szerint a működést engedélyező szerv szociális igazgatási bírságot szabhat ki szociális szolgáltatást a szolgáltatói nyilvántartásba történő jogerős bejegyzés nélkül vagy a szolgáltatói nyilvántartásból történő, végrehajtható törlést követően nyújtó, illetve ilyen szolgáltatást működtető vagy szervező személlyel, szervezettel és az ilyen szervezet nevében – különösen a szolgáltatás iránt érdeklődőknél, illetve az igénybe vevőknél – eljáró személlyel szemben.
- [8] A bíróság megállapította, hogy helytálló volt az eljáró hatóságok azon következtetése, hogy a perbeli ingatlanban önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek ápolása, gondozása történik, és hogy az ingatlan szociális intézményként való működtetésre engedéllyel nem rendelkezett. Helytállóan hivatkozott továbbá az alperes arra, hogy az indítványozó nem csak a lakhatás biztosítása érdekében működött közre, hanem ezen túl többlet tevékenységet is végzett. Ezt bizonyítja, hogy a helyszíni ellenőrzés során az egyik

ápolást biztosító munkavállaló az indítványozót nevezte meg az intézmény vezetőjeként, továbbá az indítványozó által bemutatott nyilatkozatok szerint őt az ellátás szervezőjének is lehetett tekinteni.

- [9] A kifejtettekre tekintettel a bíróság megállapította, hogy a hatóságok tényállás-tisztázási kötelezettségüknek eleget téve állapították meg azt, hogy az indítványozó az ingatlanban az Szt. 67. § (1) bekezdése szerinti tevékenységet megvalósítja és az Szt. 92/L. § (1) bekezdés a) pontja alapján bírságható.
- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 8.K.27.699/2016/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint az ügyben eljáró bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezését kérte. Az indítványozó szerint a támadott döntés sérti az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásában foglalt egyes alapelveket, I. cikk (1)–(2) bekezdését, II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [11] Az indítványozó szerint azért sérült a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga, mert a bíróság nem tisztázta a tényállást, abból téves következtetést vont le, illetve azt rosszul állapította meg, és így a valósággal ellentétes döntést hozott. A bíróság számos, a tényállás feltárása szempontjából releváns körülményt figyelmen kívül hagyott, így azt, hogy nem ő a tulajdonosa a perbeli ingatlanoknak, a bentlakók és közte semmiféle jogviszony nem állt fent, a rászorulókat háztartási alkalmazottakat vehettek igénybe, akiknek nem ő a munkáltatója. Kifogásolta azt is, hogy egy másik ítéletben ugyanezen tényállásra alapítottnak, ugyanezen tevékenység miatt azon egyesületet is elmarasztalta a bíróság, amely nevében az indítványozó eljár. Álláspontja szerint, ha az egyesület végezte a szociális szolgáltatást, akkor őt mint magánszemélyt nem lehetett volna megbírságotlani. A bíróság döntése méltánytalan és igazságtalan, sérti az emberi méltósághoz és a jó hírnévhez való jogát, mivel olyan jogsértésért kell felelnie, amit nem követett el. A bíróság rá nézve kedvezőtlen döntést hozott, valótlan képet fest róla, mivel ő nem szervezett és nem nyújtott szociális szolgáltatást.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [14] Az Abtv. 27. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, I. cikke és 28. cikke. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye [3127/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [19]; 3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [15] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert nem tartalmaz az Alaptörvény II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. Az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot.
- [16] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [17] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [18] Az indítványozó alapvetően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozott, mely nem a bírósági eljárásra, hanem a hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány leginkább a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság eljárásával és ítéletével kapcsolatban tartalmaz indokokat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el. A bírósági ítélettel

kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszja valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszja a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. A kifejtettek tekintetével az indítványozó által a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme kapcsán felvetett érvek nem minősülnek az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [20] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy egy másik ítéletben ugyanezen tényállásra alapítottan azon egyesületet is elmarasztalta a bíróság, amely nevében az indítványozó eljár. Álláspontja szerint, ha az egyesület végezte a szociális szolgáltatást, akkor őt, mint magánszemélyt nem lehetett volna megbírságotolni. Az Alkotmánybíróság ezen indítványozói felvetéssel kapcsolatban megjegyzi, hogy a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.27.698/2016/19. számú ítéletében megállapította, hogy az Szt. 92/L. § (1) bekezdése alapján magánszeméllyel és jogi személlyel szemben egyidejűleg, ugyanazon tevékenység miatt bírság szabható ki, a jogszabály tehát nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy az Szt. 67. § (1) bekezdése szerinti szociális ellátás megállapítására egy időben, kizárólag vagy magánszemély vagy jogi személy esetében kerülhetne sor.
- [21] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § *a*) pontjában, 52. § (1b) bekezdésében, valamint 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1240/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3048/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.919/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 27. § alapján – a Kúria Pfv.IV.20.919/2016/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. A perbeli tényállás szerint az indítványozóval szemben kézírásos bejelentés alapján állatvédelmi hatósági eljárás indult. A bejelentést iktató elsőfokú hatóság az eljárás lefolytatásából történő kizárását kérte, mivel az indítványozó korábban feljelentést tett az önkormányzat jegyzője, a közigazgatási iroda vezetője és az állattartási ügyintéző ellen. Az érintett kormányhivatal az eljárás lefolytatására egy másik kerületi önkormányzat jegyzőjét jelölte ki. Az állatvédelmi hatósági eljárás keretében lefolytatott helyszíni szemlét követően az indítványozó e-mailben kérte, hogy a hatósági eljárást folytató önkormányzat az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján adjon tájékoztatást az indítványozó tárolt személyes adatairól, valamint az indítványozó kérte még személyes adatai törlését és az ügy teljes iratanyaga másolatának megküldését.
- [4] Ezt követően az indítványozó keresetében kérte, hogy az állatvédelmi hatósági eljárást folytató önkormányzat mint a per alperese adjon teljes körű tájékoztatást személyes adatainak kezeléséről, arról, hogy honnan szerezte meg személyes adatait, az adatok forrásáról, személyes adatai kezelésének jogi alajáról, okáról és céljáról, a kezelés időtartamáról, arról, hogy azokat harmadik félnek továbbadta-e, és ha igen, mikor, kinek, milyen célból és milyen jogszabály alapján. Az iratbetekintés során az indítványozó birtokába került anonim bejelentést tartalmazó iraton szerepelt a laccíme, ezért kérte alperest arra kötelezni, hogy adjon tájékoztatást arra vonatkozóan, hogy e laccímadatnak mi a forrása és hogyan került a birtokába. Indítványozó tiltakozott személyes adatai kezelése ellen, és kérte azok törlését is. Álláspontja szerint nem közigazgatási hatósági eljárás folyt vele szemben, mivel az eljárás megindításáról az alperes nem hozott végzést.
- [5] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék kötelezte az alperest, hogy közölje az indítványozóval, hogy születési helyére, idejére, anyja nevére vonatkozó adatait pontosan milyen adattartalommal kezeli. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a hatósági eljárás folyamatban van, az ügyfél értesítésének elmulasztása ennek ellenkezőjét nem jelenti. Az alperes az indítványozó személyes adatait a hatósági eljárásban a kötelező adatkezelés körében kezeli, ezért az ellen nem tiltakozhat, illetve nem kérheti személyes adatainak törlését sem.
- [6] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett rendelkezését helyben hagyta. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a közigazgatási eljárás folyamatban létével kapcsolatban. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes az Infotv. 5. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti kötelező adatkezelés körében kezeli az indítványozó személyes adatait, ebből következően az Infotv. 21. §-a alapján az adatkezelés ellen nem tiltakozhat, és nem kérheti személyes adatai törlését sem az Infotv. 17. § (2) bekezdése és a 14. § c) pontja szerint.
- [7] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet. Az indítványozó álláspontja szerint a jogerős ítélet sértette a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 3. §-át, mivel nem bírálta el, hogy a hatósági eljárás megindításának alapjaként szolgáló bejelentésben szereplő személyes adatok forrását

- ki kell-e adni az indítványozónak. Megsértette az ítélet tábla az indokolási kötelezettségét, mert nem indokolta meg, hogy miért nem köteles az alperes az Infotv. alapján kiadni az indítványozó személyes adatainak forrását.
- [8] A Kúria ítélete szerint a felülvizsgálati kérelem megalapozatlan volt. A Kúria felhívta a figyelmet, hogy az Infotv. 15. § (1) bekezdésében írt, az adatkezelőnek a kezelt adatok forrására vonatkozó tájékoztatási kötelezettsége nem jelenti és nem eredményezheti azt, hogy egy hatósági eljárást kezdeményező bejelentő személyes adataihoz e jogszabályi rendelkezésre hivatkozással az érintett hozzájuthasson. Az Infotv. e szabályozásának nem ez a célja, továbbá a bejelentő személyes adatainak védelme is ezt indokolja. A Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróságok helyesen jutottak arra a következtetésre, hogy az adatkezelő nem köteles a forrás megjelölésére. A Kúria hangsúlyozta, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében írtakkal szemben az ítélet tábla elbírálta az indítványozó teljes kereseti kérelmét, valamint az eljáró bíróságok ítéleteiket kellően megindokolták.
- [9] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a Kúria ítélete ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésével.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek azért sértik az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való jogát, mivel valamely szervezet vagy személy az indítványozó személyes adatait tárolja, és az indítványozó nem ismerheti meg e személy vagy szervezet kilétét a bíróságok döntései következtében. Emiatt az indítványozó nem rendelkezhet a meg nem ismert személlynél vagy szervezetnél tárolt személyes adatai felett.
- [11] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [12] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a támadott bírósági döntést, a Kúria Pfv.IV.20.919/2016/6. számú ítéletét 2017. március 13-án vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2017. május 2-án nyújtotta be. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [VI. cikk (2) bekezdése], a támadott bírói döntést, a Kúria Pfv.IV.20.919/2016/6. számú ítéletét, továbbá az alaptörvény-ellenességre vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére.
- [13] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [14] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [15] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányosági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára [...] [3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [16] Az indítványozó panaszában és annak kiegészítésében felvetett kérdés nem alkotmányossági, hanem törvényességi jellegű. Az indítványozó a bírósági döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Valójában az indítványozó nem ért egyet azzal, hogy a bejelentő, a hatósági eljárást kezdeményező személy személyes adataihoz nem férhet hozzá. A hatósági eljárás lefolytatásakor hatályban volt, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 68–69/B. §-ai rendelkeztek az eljárás irataiba való betekintésről. A Ket. 69. § (3) bekezdése szerint „[a]z iratbetekintési jog biztosítása érdekében a hatóság megismerhetetlenné teszi azokat a személyes és védett adatokat [...], amelyek megismerésére az iratbetekintésre jogosult személy egyébként nem jogosult.”

- [17] Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [18] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1122/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3049/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.28.268/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.28.268/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 2012. augusztus 16. napján az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal mezőgazdasági termelők indulásához a 2012. évben igényelhető támogatások részletes feltételéről szóló 57/2012. (VI. 21.) VM rendelet (a továbbiakban: VM rendelet) alapján fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtandó támogatás iránti kérelmet nyújtott be a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Közvetlen Támogatások Igazgatóságához, melynek az 2012. november 16. napján kelt határozatával helyt adott. A támogatás iránti kérelemben az indítványozó vállalta, hogy életvitelszerű tartózkodási helyként tanyára, vagy 1000 fő alatti lakosságú településre költözik a működtetési időszak első évének végére és ezt fenntartja a működtetési időszak végéig, valamint, hogy 82 % mértékben ökológiai gazdálkodást fog folytatni, továbbá úgy nyilatkozott, hogy a vállalt mezőgazdasági tevékenységével releváns termelői csoport tagja kíván lenni. Az indítványozó a kérelméhez csatolta az egyik kft.-vel (a továbbiakban: kft.) 2012. augusztus 2. napján kötött szándéknyilatkozatot a szerződésről, valamint egy szövetkezet (a továbbiakban: szövetkezet1.) 2012. augusztus 7. napján kiállított szándéknyilatkozatát a tagfelvételtől.
- [3] Az indítványozó kérelmére a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Közvetlen Támogatások Osztálya 2013. január 29. napján a támogatási összeg 90 %-ának kifizetéséről határozott, és összesen 10 522 800 Ft támogatási összeget állapított meg az indítványozó részére. Ezt követően az indítványozó 2015. május 29. napján a megítélt támogatási összeg fennmaradó 10 %-os mértékére vonatkozóan kifizetés iránti kérelmet nyújtott be. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal az indítványozót hiánypótlásra hívta fel, melyet követően 2015. december 18. napján kelt határozatával az indítványozó 10 %-os kifizetési kérelmének helyt adott és 1 262 160 Ft támogatási összeget állapított meg. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal azonban ezzel egyidejűleg azt is megállapította, hogy az indítványozó nem teljesítette a VM rendelet 4. § (1) bekezdés *d*) pontjában, és a 4. § (8)–(9) bekezdéseiben foglaltakat, és az ily módon jogosulatlanul igénybe vett támogatás összegét 2 630 700 Ft-ban határozta meg. Mindezek alapján a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal az indítványozót 1 368 540 Ft jogosulatlanul igénybe vett támogatás visszafizetésére kötelezte.
- [4] A támogatás egy része visszafizetését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal az alábbiakra tekintettel rendelte el. Az indítványozó a támogatási szerződés aláírásával vállalta, hogy legkésőbb a működtetési időszak első évének végétől, 2013. december 31. napjától életvitelszerűen tanyára vagy 1000 fő alatti lakosságú településre költözik, ehhez képest az indítványozó csak 2014 áprilisában jelentette be a K. településen levő lakcímét a hatósági nyilvántartásba. A határozat azt is megállapította, hogy az indítványozó ugyan 2013. május 24. napjától tulajdonosa egy másik településen található, 0,39 ha területű, szántó művelési ágú ingatlanak, azonban a földhasználati jog bejelentésére nem került sor, a kft. igazolása pedig kizárólag ezen szántó ellenőrzésére vonatkozott, ezáltal az indítványozó nem igazolta az ökológiai gazdálkodását. A határozat azt is rögzítette, hogy az indítványozó tagsága a szövetkezet1.-nél 2012. december 20. napjától 2014. december 29. nap-

- jáig állt fenn, 2014. december 30. napjától pedig egy másik szövetkezetben tag, mely szövetkezet azonban állami elismeréssel nem rendelkezett,
- [5] Az indítványozó fellebbezését követően a Miniszterelnökséget vezető miniszter 2016. április 18. napján kelt határozatával az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta.
- [6] 1.2. Az indítványozó a határozattal szemben keresetet terjesztett elő, kérve annak hatályon kívül helyezését és az alperes miniszter új eljárás lefolytatására való kötelezését. Arra hivatkozott, hogy a határozat sérti az Alaptörvény T) cikkét, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. §-ában, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 50. §-ában foglalt rendelkezéseket. Álláspontja szerint súlyosan jogsértő az a hatósági gyakorlat, mely szerint kizárólag a lakcímet igazoló hatósági igazolványból állapítják meg az életvitelszerű tartózkodási helyet, mert az ezt előíró, a határozatban hivatkozott 52/2015. (IV. 21.) MVH Közlemény nem jogszabály, és a Ket. 50. § (4) bekezdése alapján csak törvény előírása alapján alapíthatja határozatát bizonyítási eszközre a hatóság.
- [7] A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével az indítványozó kereseti kérelmét elutasította. A bíróság álláspontja szerint a VM rendelet 1. § 16. pontja egyértelműen rögzíti, hogy életvitelszerű tartózkodási hely „az ügyfél azon – bejelentett és a lakcímet igazoló hatósági igazolványban szereplő – állandó vagy ideiglenes tartózkodási helye, ahol az év nagyobb részét tölti, és rendszerint elérhető, amelyet életkörülményei is alátámasztanak.” A bíróság álláspontja szerint ez alapján a hatóság az életvitelszerű tartózkodási helyet a lakcímet igazoló hatósági igazolvány alapján ellenőrzi, márpedig az indítványozó sem vitatta, hogy az 1000 fő alatti településen levő tartózkodási helyét csak 2014. áprilisában jelentette be. Éppen ezért a bíróság szerint alaptalan az indítványozó azon hivatkozása, miszerint a hatóság nem tett eleget a Ket. 50. §-ában foglalt tényállás-tisztázási kötelezettségének. A bíróság szerint ugyancsak alaptalan az indítványozó azon érvelése is, miszerint az alperes miniszter határozata sérti az Alaptörvény T) cikkét és a Jat. 2. §-ában foglaltakat, tekintettel arra, hogy a VM rendelet szabályai egyértelműek, a VM rendelet pedig egy jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megállapított jogszabály.
- [8] Mindezekre tekintettel a bíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó keresete megalapozatlan, a keresetben megjelölt okokból az alperes miniszter határozata nem jogszabálysértő, a vonatkozó anyagi és eljárásjogi jogszabályoknak maradéktalanul megfelel.
- [9] 1.3. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését. Kérte továbbá a Miniszterelnökséget vezető miniszter JHÁT-JF/1412/2(2016) számú határozata, mint másodfokú közigazgatási határozat, valamint a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal 153056955 számú (helyesen: 1753281067 számú) határozata, mint elsőfokú közigazgatási határozat alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Álláspontja szerint az ítélet, illetőleg a határozatok sértik az Alaptörvény T) cikk (1) és (3) bekezdéseit, XXIV. cikkét és 18. cikkét. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtárgyára felhívására alkotmányjogi panaszát kiegészítette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) cikkének sérelmére vonatkozó hivatkozással is.
- [10] Az indítványozó érvelése szerint a támadott bírói döntés nem biztosította számára a jogai és kötelezettségei tisztességes tárgyaláson való elbírálását. Álláspontja szerint a bíróság annak ellenére nem nyújtott számára jogvédelmet, hogy a közigazgatási hatóság által megállapított kötelezettségzegését nem általánosan kötelező magatartási szabályból, hanem az 52/2015. (IV. 21.) MVH Közleményből vezette le, mely közlemény ráadásul a támogatási szerződés megkötését követően három évvel került elfogadásra. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a Ket. 50. § (5) bekezdése kizárólag törvényi felhatalmazás esetén teszi lehetővé egy bizonyos bizonyítási eszköz igénybevételét adott közigazgatási eljárásban úgy, hogy a többi bizonyítási eszközt abból kizárja, ebből következően az eljáró hatóságok nem alapozhatták volna a határozatukat kizárólag egy bizonyos bizonyítási eszközre. A hatóságok és az eljáró bíróság ezen túlmenően a jogalkotói akaratall ellentétesen értelmezték a VM rendelet „életvitelszerű tartózkodási hely” definícióját, melyek együttesen a támadott ítélet alaptörvény-ellenességhez vezettek. Az indítvány szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdése az Alaptörvény T) cikk (1) és (3) bekezdései, valamint 18. cikk (3) bekezdése sérelmére tekintettel sérült.

- [11] 2. Az Alkotmánybíróság tanácsa, az alkotmányjogi panasz törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek való megfelelését vizsgáló előzetes eljárásában, 2017. június 20-án az alkotmányjogi panasz befogadása mellett döntött, mert az ügy körülményeire tekintettel csak az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata alapján tartotta megállapíthatónak, hogy az eljárás során felmerült-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme a bírósági, illetőleg a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme a hatósági eljárás során. Ennek során az Alkotmánybíróság beszerezte a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól az alapügy iratait. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi, tartalmi vizsgálata során az alábbi következtetésekre jutott.
- [12] 2.1. Az Alaptörvény T) cikk (1) és (3) bekezdése, illetőleg 18. cikk (3) bekezdése nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait tartalmazzák, így azok nem vehetik fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogának sérelmét sem {A T) cikk vonatkozásában lásd: 26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [186], a 18. cikk (3) bekezdése vonatkozásában lásd: 3114/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [13] 2.2. Az indítványozó a XXIV. cikk (1) bekezdése, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét az alábbiakban jelölte meg. Az indítványozó álláspontja szerint mind a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, mind a Miniszterelnökséget vezető miniszter, mind pedig a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság döntésüket, melynek tárgya részben az indítványozó számára 2012. november 16. napján kelt, támogatási kérelemnek helyt adó határozat feltételrendszerének értelmezése volt, az 52/2015. (IV. 21.) MVH Közlemény rendelkezéseire alapozták, mely MVH Közlemény egyfelől nem minősül általánosan kötelező magatartási szabálynak, másfelől közel három évvel a támogatást megítélő határozat keltét követően került kibocsátásra. Az indítványozó ezen túlmenően arra is hivatkozott, hogy az eljáró hatóságok, illetőleg bíróság tévesen, szűkítően alkalmazták a VM rendeletben meghatározott „életvitelszerű tartózkodási hely” definícióját annak vizsgálata során, hogy az indítványozó teljesítette-e az „életvitelszerű tanyára vagy 1000 fő alatti településre költözés” feltételét.
- [14] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján a bírói döntéseket azok Alaptörvénnyel való összhangja szempontjából vizsgálja, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4], legutóbb például: 3205/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [20]]. Az indítványozó azon érve, melyben az „életvitelszerű tartózkodási hely” fogalmának téves értelmezését vitatja, ennek megfelelően valójában az alapügyben eljáró bíróság ítéletének felülbírálatára irányul, melyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [15] Az indítványozó azon érvét, mely szerint az eljáró hatóságok, illetőleg bíróság döntésüket a támogatási kérelemnek helyt adó határozat keltéhez képest későbbi MVH Közlemény rendelkezéseire alapozták, az Alkotmánybíróság az alapügy iratanyaga alapján vizsgálta meg. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal 1753281067 számú, 2015. december 18-án kelt elsőfokú határozatát az indítványozó állításával szemben kizárólag az 57/2012. (VI. 21.) VM rendelet rendelkezéseire alapította. A VM rendelet 2012. június 21. napján, azaz az indítványozó 2012. augusztus 16. napján benyújtott támogatási kérelmét megelőzően került elfogadásra, ekként annak alkalmazhatóságával kapcsolatosan kétely nem merül fel. Az indítványozó fellebbezése nyomán a másodfokon eljáró Miniszterelnökséget vezető miniszter JHÁT-JF/1412/2(2016) számú, 2016. április 18-án kelt határozatával az első fokon eljáró hatóság döntését helybenhagyta. A másodfokú határozat, miközben megismételte a VM rendelet vonatkozó rendelkezéseit, annak megítélése során, hogy az indítványozó teljesítette-e az „életvitelszerűen tanyára vagy 1000 fő alatti lakosságszámú településre költözés” feltételét, hivatkozott az 52/2015. (IV. 21.) MVH Közlemény rendelkezéseire is, mely közlemény IV. pontja értelmében a lakcímet igazoló hatósági igazolvány alapján kell megállapítani, hogy az ügyfél tanyára vagy 1000 fő alatti lakosságszámú településre költözött-e. A másodfokú hatóság ettől függetlenül is részletesen indokolta, hogy miért nem tekintette az életvitelszerű tartózkodási hely megállapítására alkalmasnak az indítványozó által becsatolt egyéb bizonyítékokat (adásvételi szerződés, helyi iparüzési adó befizetésének igazolása, három magánszemély nyilatkozata az indítványozó életvitelszerű tartózkodási helyére vonatkozóan), a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal szemben. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az indítványozó fellebbezése nyomán megállapította, hogy a VM rendelet 1. § 16. pontja alapján helyesen járt el mind az elsőfokú, mind a másodfokú hatóság, amikor a lakcímet igazoló hatósági igazolvány rendelkezései alapján vizsgálta az indítványozó tartózkodási helyét.

- [16] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.28.268/2016/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2004/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3050/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az Egre Törvényszék 2.Pf.20.083/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó szabályszerűen igazolt jogi képviselője útján nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Egri Járásbíróság 7.P.21.492/2016/19. számú ítéletével, és az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Pf.20.083/2017/9. számú ítéletével szemben.
- [2] 1.1. Az indítványozó (a támadott bírói döntés szerinti perben alperes) és egy gazdasági társaság (a továbbiakban: Bt.) között 2009. március 31-én váltószereződés jött létre. A Bt. a váltó kibocsátója volt, az alperes pedig az elfogadó, a váltó birtokosa. Mivel a váltó kifizetése nem teljesült, az indítványozó mint jogosult kérte fizetési meghagyás kibocsátását az egyetemleges kötelezettekkel, köztük a felperessel szemben. A fizetési meghagyást 2010. november 29-én bocsátották ki, amely 2011. január 5-én vált jogerőssé. Ez alapján az indítványozó kérelmére 2016. március 3-án 32014/Ü/70134/2016/4. sorszámon végrehajtási lap kibocsátására került sor. Az indítványozó kérelmére a felperessel szemben végrehajtási eljárás is indult egy másik 32014/Ü/30671/2010/6. számú határozat alapján. Az eljáró önálló bírósági végrehajtó a két ügyet egyesítette. A bírósági eljárásban a felperes kérte a 32014/Ü/70134/2016/4. számú végrehajtási lappal indult végrehajtás megszüntetését a követelés elévülésére tekintettel. Az elsőfokú bíróság az 1/1965. (I. 24.) IM rendelet 70. § (2) bekezdése alapján azt állapította meg, hogy a váltószereződésből fakadó követelés a váltó esedékességétől (2010. november 1.) számított 1 év alatt elévült, amely a konkrét esetben 2012. január 5-e volt, mert a fizetési meghagyásos eljárás az elévülést megszakította. Erre tekintettel a bíróság megszüntette a végrehajtási eljárást. Az ítélet ellen az indítványozó fellebbezést nyújtott be, amelyben kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a felperes kereseti kérelmének elutasítását. A másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A másodfokú bíróság is megállapította a követelés elévülését, azonban álláspontja szerint az elévülési időre az 1/1965. (I. 24.) IM rendelet 70. § (1) bekezdése szerinti 3 éves elévülési időt kell alkalmazni. A fizetési meghagyás kibocsátása 2010. november 29-én az elévülést megszakította, így az 2013. november 29-én következett be.
- [3] 1.2. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte a 32014/Ü/70134/2016/4. számú végrehajtási lappal indult végrehajtási eljárás megszüntetéséről rendelkező elsőfokú, és azt helybenhagyó másodfokú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Ezen kívül az Abtv. 53. § (4) bekezdése, valamint 61. §-a alapján kérte a jogerős ítélet, valamint a végrehajtási eljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezés végrehajtásának felfüggesztését. Indítványában elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a bíróságok több eljárási cselekménnyel megsértették a fegyverek egyenlőségének elvét. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében olyan bírósági végrehajtást is felfüggesztett, amely nem volt érintett a keresettel, és az ez ellen előterjesztett jogorvoslati kérelme pedig nem került elbírálásra. Előadta továbbá, hogy véleménye szerint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta az is, hogy az első tárgyalásra történő idézésről a tárgyalás megkezdését követően szerzett tudomást. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy az erre tett észrevételének elbírálása sem történt meg. Álláspontja szerint a bíróságok eljárásuk során megsértették az Alaptörvény R) cikkét, és nem tettek eleget az Alaptörvény 25. és 28. cikkében foglalt kötelezettségüknek. Az indítványozó álláspontja szerint a jogbiztonság sérelmével jár, valamint az Alaptörvény M) cikkében biztosított alapjogot is érinti, hogy az első- és a másodfokú bíróság eltérő elévülési időt állapított meg. Az indítványozó kifogásolta, hogy a bírósági ítéletek figyelmen kívül hagyták az Alkotmánybíró-

ság 1208/B/2010. AB határozatában foglaltakat, amelyben a testület azt állapította meg, hogy nem sérti a jogbiztonság követelményét, ha a jogalkotó a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény rendelkezésétől eltérően tíz évben határozza meg a követelés érvényesíthetőségének elévülési idejét. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmánybírósági határozat alapján a bírósági végrehajtási eljárás megindítására így 2021. január 5-éig lehetősége lenne, így a 2016. március 3-án történt végrehajtási lap kiállítása nem tekinthető az elévülés beállta utáni cselekménynek.

- [4] 1.3. Az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlási felhívás keretében kérte az indítványozótól, hogy jelölje meg egyértelműen az Alaptörvény XXVIII. cikke vonatkozásában, hogy pontosan mely szakaszok sérelmét állítja, valamint fejtse ki, hogy a sérelmezett döntések miért és mennyiben sértik az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát. Tájékoztatta továbbá az indítványozót, hogy alkotmányjogi panasz benyújtására az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben csak kivételesen – a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának, illetve a kellő felkészülési idő követelményének megsértése miatt – van lehetőség, ami jelen ügyben nem áll fenn. A főtitkár felhívta az indítványozó figyelmét arra is, hogy alkotmányjogi panasz csak Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az Alaptörvény M) és R) cikke nem minősül az Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alkotmányjogi panasz nem alapítható. Hasonlóképpen nem alapítható alkotmányjogi panasz az Alaptörvény bíróságok szervezetére és működésére vonatkozó előírásokat tartalmazó 25. és 28. cikkére. Az indítványozó a tájékoztatást és a hiánypótlásra való felhívást követően alkotmányjogi panasz indítványát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában tartotta fenn.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság tanácsa mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [6] 3. Jelen ügyben az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek, mely szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [7] 3.1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntésnek azonban kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [8] Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állította a bíróságok több eljárás cselekménye (a végrehajtási eljárás felfüggesztése, a felfüggesztés ellen előterjesztett fellebbezés el nem bírálása, a nem szabályszerű idézés és az arra előterjesztett észrevétel el nem bírálása) miatt. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra kerül sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. A bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie” {3325/2012. (XI.12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [9] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében a támadott bírósági határozatokkal, az azokban foglalt idézésre, az eljárás felfüggesztésére és a jogorvoslatokra vonatkozó mérlegelési és jogértelmezési kérdésekkel kapcsolatban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, ame-

lyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel.

- [10] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) cikkének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben is, hogy a bíróságok nem vették figyelembe az Alkotmánybíróság 1208/B/2010. AB határozatában foglaltakat a végrehajtási eljárás elévülési idejének meghatározásáról, valamint eltérően határozták meg az elévülési időt. Az indítvány okfejtése a végrehajtási eljárás alapjául szolgáló követelés elévülési ideje meghatározásáról szóló bírói döntés szakjogi felülvizsgálatára irányul. Az elévülési idő meghatározása azonban olyan szakjogi kérdés, amelynek vizsgálata és értelmezése nem az Alkotmánybíróság feladata. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során ugyanis az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5], 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25], 7/2013. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az elévülési idő értelmezése vonatkozásában nem tartalmaz olyan alkotmányjogi érveket és körülményeket, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében érdemi döntésre kiható alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi kérdést vetne fel.
- [12] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panasz a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1903/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3051/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény 114. § (1) bekezdése *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Rozgonyi Anna Júlia ügyvéd, 1136 Budapest, Hollán Ernő utca 4., III/1.) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a vele szemben jövedéki ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben alkalmazott, időközben, 2017. július 1. napjától hatályon kívül helyezett, a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: régi Jöt.) 114. § (1) bekezdése *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az indítványozó ezen felül kérte, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság megítélése szerint az ügyében a Kúria által felülvizsgálati eljárásban meghozott Kfv.III.35.251/2015/7. számú ítélete, valamint azzal összefüggésben a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.K.27.235/2014/15. számú ítélete alkotmányossága is kérdéses, úgy az Abtv. 28. § (2) bekezdésének alkalmazásával a bírói döntés(ek) alkotmányosságának vizsgálatát is folytassa le. Kérte továbbá a támadott ítéletek végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó által vezetett gépjárművet a NAV Bevetési Főosztály járőrei 2013. augusztus 9-én jövedéki ellenőrizés alá vonták, amelynek során annak rakterében több raklapnyi körülírázott, lezárt kekszes dobozban magyar zárjegy nélküli, ukrán zárjeggyel ellátott dohányárut találtak. A helyszínen az indítványozó úgy nyilatkozott, hogy a dobozokat lezárt állapotban helyezték el a gépjárműben, azok valódi tartalmáról nem tudott, csomagolásukat nem bontotta meg, továbbá megjelölte annak a raktárnak a pontos helyét, ahol a rakodás megtörtént. Az indítványozó a rakományról számlát, szállítólevelet, illetve a származást igazoló egyéb okmányt nem kapott. Az adóhatóság járőrei indítványozót a rakodás helyszínére visszakisérték. Ott a jármű rakományának tételes átvizsgálása során 8 680 csomag, a telephelyen pedig további magyar zárjegy nélküli dohányárut találtak. Mivel az előtalált dohánytermékek eredete a helyszínen semmilyen bizonylattal nem volt igazolható, azokat a pénzügyőrök a szállításra használt járművel együtt lefoglalták, az indítványozóval szemben pedig az illetékes elsőfokú jövedéki hatóság eljárást indított. Az elsőfokú hatóság határozatában megállapította, hogy a felperes adózás alól elvont jövedéki termék birtoklásával és szállításával jövedéki törvénysértést követett el, ezért 9 662 402 forint jövedéki bírság, valamint az eljárás tárgyát képező dohánytermék szállítására használt és lefoglalt gépjármű tárolása kapcsán felmerült 92 400 forint raktározási díj megfizetésére kötelezte. Döntését a régi Jöt. 4. §-a *a*) pontjára, 114. § (1), (2) és (3) bekezdésére, a 116/A. § (1)–(2) bekezdéseire, valamint a régi Jöt. 119. § (1) bekezdésére, (2) bekezdése *g*) pontjára, (6) bekezdése *e*) pontjára, (7) bekezdésére és (12) bekezdésére alapította. A határozat indokolása szerint a felperes felelőssége objektív, a régi Jöt. vonatkozó kógens rendelkezéseivel szemben a szubjektív tudati elemek nem vehetők figyelembe, ezért felperessel szemben a fenti törvényi rendelkezések alapján bírságot kellett kiszabni. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot helyben hagyta.
- [4] Az indítványozó a másodfokú hatósági határozat bírósági felülvizsgálata iránt keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon. A bíróság a keresetet elutasította. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Válaszul az indítványozó felülvizsgálati érvelésére a Kúria felülvizsgálati ítélete indokolásában – a kialakult bírói gyakorlatra történő hi-

vatkozással – megerősítette az adóhatósági határozatokban és a felülvizsgálni kért jogerős ítélet indokolásában a régi Jöt. objektív felelősséget megállapító 114. § (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban írottakat. Rögzítette, hogy az említett rendelkezéssel kapcsolatban kialakult ítélkezési gyakorlat szerint az abban foglalt birtoklás tekintetében a tényleges helyzetnek, azaz az adott dolog feletti tényleges hatalomnak, nem pedig a birtokos ezzel kapcsolatos szubjektív tudattartalmának van jelentősége; tekintettel a régi Jöt. szigorú felelősségi rendszerére a tényleges birtokos felelőségének megállapításához „nem szükséges annak vizsgálata, hogy annak tudata átfogja-e a birtokosi minőséget”. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy „[...] a szállító csak akkor hivatkozhat alappal a tudati tényezőkre, ha a szállítmány tartalmára vonatkozó, annak szállításához szükséges bizonylatokkal rendelkezik. Jelen ügyben [az indítványozó] szállítólevél, számla vagy a szállításra átvett áru származását igazoló egyéb dokumentumok nélkül végzett szállítást, melynek következtében a szállított áru származását, adózott voltát az ellenőrzés során a régi Jöt. 114. § (2) bekezdés *d), c)* pontjában előírt módon igazolni nem tudta. Saját felróható magatartása volt az, amely közrehatott a jövedéki törvénysértés elkövetésében.” Utalt arra is, hogy a birtokosi minőség tekintetében az indítványozó által vitatott jogértelmezés az indítványozó érvelésével ellentétben nem ellentétes a polgári jog szabályaival, mivel a birtok azok alapján is megszereshető a birtokos akaratán kívül is; az egyéb tudati elemeknek „csak a saját vagy idegen birtok létrejötte, illetve a birtokos szándékának minősítése (jó- vagy rosszhiszeműség) szempontjából van jelentősége”. Kiemelte, hogy a régi Jöt. objektív felelősségi rendszerének lényege a jövedéki törvénysértés megfelelő szankcionálása, a jogalkotó ezért nem biztosított a tudati elemek vizsgálatán alapuló kimentési lehetőséget. Mindezekre tekintettel úgy foglalt állást, hogy a régi Jöt. 114. § (1) bekezdése alkalmazásával összefüggésben nem állapítható meg olyan alapjogi sérelem, ami a jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatát indokolná, ezért az indítványozó azon indítványát, amely az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányult, elutasította. Szintén nem tartotta indokoltnak a vonatkozó ítélkezési gyakorlat felülvizsgálatát, illetve jogegységi eljárás kezdeményezését sem, amelyekre az indítványozó felülvizsgálati kérelme szintén kiterjedt.

- [5] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Indítványában, illetve annak kiegészítésében az azokban állított alapjogi sérelmeket alapvetően arra alapította, hogy az ügyében alkalmazandó – objektív felelősségi szabályokat megállapító – jogszabályi rendelkezések nem biztosítanak lehetőséget a „felelősségi vélelem” megdöntésére. Álláspontja szerint, ha erre abban az esetben sincs lehetőség, mikor az érintett tudata nem fogja át, hogy – mint ügyében is – az általa szállított rakomány (valódi) tartalma alapján számára a törvény – akár jelentős mértékű bírság megállapításával járó – felelősséget állapít meg, az a megjelölt Alaptörvényi rendelkezések sérelmét idézi elő. Az indítványozó hivatkozva a 60/2009. (V. 28.) AB határozat és a 498/D/2000. AB határozat objektív felelősséggel, illetve az az alóli mentesülés lehetőségével kapcsolatos egyes megállapításait, úgy foglalt állást, hogy a kifogásolt törvényi rendelkezés azáltal, hogy „egyáltalán nem ad lehetőséget a kimentésre, vétkességtől és tudattartalomtól függetlenül alkalmaz bírságot”, egyaránt sérti a tisztességes eljáráshoz [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés], valamint a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Ezzel összefüggésben kifogásolta továbbá, hogy noha az üggyel összefüggésben indult büntetőeljárás nem vele szemben indult, abban kizárólag tanúkénti meghallgatására került sor, a bírósággal és a hatósággal mindvégig együttműködött, a közigazgatási hatóság a büntető eljárás eredményét nem várja be, az ott feltárt bizonyítékokat nem használhatja fel; a kiszabott bírság alól pedig ezen eljárás eredményére, az ott tett megállapításokra tekintettel sem mentesülhet. Mindezekre tekintettel – mint az indítványozó fogalmaz – „az észszerű kimentés hiánya a jogszabályban mulasztásban megnyilvánuló jogsértést idéz elő”.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben foglalt feltételeinek az alábbiak okán nem tesz eleget.
- [7] Az indítványozó az eredetileg benyújtott alkotmányjogi panaszában – amelyben az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést nem jelölt meg – a támadott jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben az ügyében született bírósági döntéseket is sérelmezte. Indítványának főtítkári hiánypótlási felhívásra benyújtott kiegészítésében az indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét kifejezetten az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapította, az ezen rendelkezésre alapított alkotmányjogi panasz indítványban (formálisan) a régi Jöt. 114. § (1) bekezdésének *b)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az Alkotmánybíróság azonban ezzel kapcsolatban – visszautalva az indítvány és annak kiegészítése ismertetése körében írtakra – megállapította, hogy az indítványozó a régi Jöt. támadott rendelkezésével kapcsolatban tartalmilag mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítását kérte, amikor az objektív

felelősség alóli mentesülés lehetőségének hiányát sérelmezte. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján ugyanakkor erre irányulóan indítvány nem terjeszthető elő; Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapja a bírói eljárásban alkalmazott jogszabály alaptörvény-ellenessége lehet. Az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében a mulasztás kizárólag jogkövetkezményként jelenik meg, amelyet az Alkotmánybíróság – hatásköreiben eljárva – csak hivatalból állapíthat meg; ennek kezdeményezésére az indítványozónak nincs jogosultsága {Mindezekkel összefüggésben lásd. pl.: 3218/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [29], 3193/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [18]}.

- [8] Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a régi Jöt. 2017. július 1. napjával hatályát veszítette, helyébe a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény lépett. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy egyfelől hatályon kívül helyezett jogszabály kapcsán mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítására már hivatalból sem lenne lehetősége, másfelől viszont ezen körülménynek az indítványozó kérelmének mikénti elbírálása szempontjából tartalmi értelemben nincsen jelentősége, mivel – ezen jogkövetkezmény természetéből adódóan – a mulasztás még annak esetleges megállapítása esetén sincsen kihatással az Alkotmánybíróság eljárásának alapjául szolgáló ügyben meghozott bírói döntésre.
- [9] Az alkotmányjogi panasz eljárás alapjául szolgáló felülvizsgálati ítélet kapcsán az Alkotmánybíróság különös jelentőséget tulajdonított a Kúria azon indokolásbeli megállapításának, amely az indítványozó – a Kúria által a jövedéki törvénysértés tekintetében felróhatónak minősített – magatartásával állt összefüggésben. Ezzel összefüggésben ugyanis a Kúria kihangsúlyozta, hogy a szállító csak akkor hivatkozhat alappal a tudati tényezőkre, ha a szállítmánya tekintetében az azok szállításához szükséges okiratokkal rendelkezik. Az indítványozó azonban az esetlegesen megtévesztő (jövedéki terméknek nem látszó), sértetlenül lezárt csomagolásban felrakodott árura vonatkozóan sem rendelkezett a szállításhoz szükséges bizonylatokkal, szállítólevéllel, számlával, vagy a szállításra átvett áru származását igazoló egyéb dokumentummal; a Kúria ezt a körülményt értékelte az indítványozó által sérelmezett ítéletében a tudati tényezők figyelembevételét végső soron kizáró okként. Ebből az érvelésből ugyanakkor az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az is kiolvasható, hogy az ítélkezési gyakorlat a régi Jöt. támadott rendelkezésének alkalmazása tekintetében nem zárja (nem zárta) ki eleve a felelősség alóli mentesülés lehetőségét. Amennyiben viszont megállapítható, hogy a bírói gyakorlat alapján a szállító mentesülése az objektív felelősség alól abban az esetben nem kizárt, ha a szállító a rakománya tekintetében a tőle elvárható gondosságot a nem jövedékinek látszó termék csomagolásának sértetlenségén kívül azzal is alá tudja támasztani, hogy a szállításhoz szükséges – a megtévesztő csomagolásnak megfelelő termékre szabályszerűen kiállított – dokumentumok alapján tette lehetővé a rakománynak a járműre történő felrakodását, az a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét sem veti fel pusztán arra tekintettel, hogy az indítványozót a bíróság ilyen dokumentumok hiányában marasztalhatónak találta. Erre tekintettel – túl azon, hogy ilyen bírói jogértelmezés lehetőségének megjelenése az ítéletben az indítványozónak a támadott jogszabállyal szemben felhozott, a felelősség megdönthetlenségén alapuló érvelését is cáfolja – az Alkotmánybíróság nem látta szükségét a bírói döntés alkotmányossága Abtv. 28. § (2) bekezdésének alkalmazásával történő vizsgálatának sem.
- [10] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1089/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3052/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.444/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, jogi képviselője (Török Gyula Ügyvédi Iroda, 1081 Budapest, II. János Pál pápa tér 3. III. emelet, képviseli: dr. Török Gyula ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria Pfv.V.20.444/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Debreceni Ítéltábla Gf.II.30.615/2015/4. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság (az alapügy I. rendű alperese) 2013. szeptember 26. napján földhaszonbérleti pályázati kiírást tett közzé egyes meghatározott területek haszonbérbeadására 2014. szeptember 1. napjától 2024. augusztus 31. napjáig terjedő határozott időre. Valamennyi haszonbérbeadásra meghirdetett terület egyben Natura 2000 minősítésű országos jelentőségű természetvédelmi terület volt. Az egyik, HB-521/2013. pályázati azonosítójú pályázati felhívásra határidőben három pályázat érkezett, ezek egyikét az indítványozó nyújtotta be. A pályázatok értékelését egy háromtagú bizottság végezte el, az értékelési jegyzőkönyv tartalmazta a pályázati kiírásban szereplő szempontrendszert és a pályázók által megszerzett pontokat. Az indítványozó összesen 144 pontot kapott, míg egy másik pályázó (az alapügy II. rendű alperese) 147 pontot, a harmadik pályázó pedig 137 pontot ért el. Az értékelést követően a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság értesítette az indítványozót, hogy pályázata nem nyert, ugyanis a Nemzeti Park Igazgatója az értékelő bizottság javaslata alapján a legmagasabb pontszámot elért pályázót hirdette ki győztesként. A Nemzeti Park Igazgatóság 2014. január 6. napján kihirdette a pályázat eredményét, ezzel egyidejűleg pedig a nyertes pályázatot is közzétette, illetőleg gondoskodott a pályázók értesítéséről is. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014. május 27. napján kötötte meg a haszonbérleti szerződést a legmagasabb pontszámot elért pályázóval, a terület birtokbaadására pedig 2014. július 30. napján került sor.
- [3] 1.2. Az indítványozó 2014. december 17-én keresetet nyújtott be a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, mint I. rendű alperes és a pályázaton nyertes pályázatot benyújtó II. rendű alperes magánszeméllyel szemben, kérve annak megállapítását, hogy a pályázat, illetőleg az annak eredményeként a II. rendű alperessel megkötött szerződés jogsértő. Elsődleges kereseti kérelmében arra hivatkozott, hogy a pályázati eljárás sértette a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) egyes rendelkezéseit. Másodlagos kereseti kérelmében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 199. § és 200. § (2) bekezdés első fordulata (jogszabályba ütközés) alapján a semmisség megállapítását kérte, míg harmadlagos kereseti kérelmében a régi Ptk. 200. § (2) bekezdés második fordulata alapján kérte a semmisség megállapítását (jóerkölcsbe ütközés).
- [4] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Az elsődleges kereseti kérelmet a bíróság érdemben nem vizsgálta, mert a Tpv. alapján a perindításra 6 hónapos határidő áll rendelkezésre a pályázati eredmény közzétételétől számítva, mely határidőt az indítványozó elmulasztotta. A bíróság megítélése szerint az a körülmény, hogy az indítványozó a sajtóból értesült arról, hogy a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal ellenőrzést végez a pályázati eljárásokkal kapcsolatosan, nem eredményezte az elévülés nyugvását. A másodlagos kereseti kérelem alapján a bíróság megállapította, hogy a pályázati szabályok megsértése akkor eredményezi a megkötött szerződés érvénytelenségét, ha a szerződés tartalma jogszabályba ütközik, vagy egyébként az előírt értékelési mód meg-

sértéséhez a jogszabály a semmisség jogkövetkezményét fűzi, illetőleg a szerződés érvénytelensége egyéb ok (pl. jóerkölcsbe ütközés) miatt megállapítható. A konkrét esetben az ügyben alkalmazandó jogszabályok nem mondták ki az alkalmazandó eljárási szabályok megsértése esetén a szerződés semmisségét, és ez a régi Ptk. alapelveiből sem volt levezethető. A harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában a bíróság megállapította, hogy a pályázati eljárás során előforduló hiányosságok a pályázati eljárás jóerkölcsbe ütköző jellegének megállapítását nem indokolják.

- [5] 1.3. A másodfokú bíróság mindenben osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, és az elsőfokú ítéletet helyben hagyta. A jogerős ítélet értelmében az elsődleges kereseti kérelem érdemben nem vizsgálható, mert az indítványozó az igényérvényesítésre nyitva álló határidőt elmulasztotta. A jogerős ítélet szerint a másodlagos kereseti kérelem azért alaptalan, mert a pályázat, továbbá a versenyeztetési eljárás megfelelő volt, a bírói gyakorlat szerint pedig a pályáztatási szabályok megsértése a pályáztatás eredményeként kötött szerződés érvénytelenségét egyébként is csak akkor okozza, ha a szerződés tartalma ütközik jogszabályba, vagy pedig az előírt értékesítés mód megsértéséhez a jogszabály a semmisség jogkövetkezményét fűzi, illetőleg a szerződés érvénytelensége egyéb ok miatt állapítható meg, a konkrét ügyben azonban egyik eset sem áll fenn. A bíróság a harmadlagos kereseti kérelmet is alaptalannak ítélte, mert arra a következtetésre jutott, hogy a pályázati eljárásban előfordult hiányosságok a pályázati eljárás jóerkölcsbe ütköző jellegének megállapítását nem indokolták.
- [6] 1.4. Az ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Kúriához, mely megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő. Az elsődleges kereseti kérelem (Tpvt.-be ütközés) vonatkozásában az indítványozó arra hivatkozott, hogy az igényérvényesítésre nyitva álló határidőt nem mulasztotta el, miután a keresetere okot adó tény, nevezetesen az, hogy a pályáztatás tisztasága sérült, csak a KEHI vizsgálat lezárásával jutott az indítványozó tudomására, a határidőt pedig a tudomásszerzéstől kell számítani. Az indítványozó a másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában sérelmezte, hogy a bíróság az Abtv. 37. § (2) bekezdésének téves értelmezésével nem vizsgálta a 12/2012. (VI. 8.) VM utasítás jogszabályi rendelkezésekkel történő ütközését. Álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak nem azt kellett volna vizsgálnia, hogy az alperesek magatartása megfelelt-e a VM utasításban foglaltaknak, hanem azt kellett volna vizsgálnia, hogy megfelelt-e a jogszabályoknak. A harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában az indítványozó kifogásolta, hogy a jogerős ítéletből nem állapítható meg, hogy miért nem ütközik a társadalom általános értékítéletébe az alperesi magatartás.
- [7] A Kúria ítéletében az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában rögzítette, hogy helytállóan állapította meg a bíróság, hogy az indítványozó igényérvényesítése elkésett. A Kúria szerint téves az indítványozó azon álláspontja, hogy a rendes bíróságok hatáskörébe tartozna a közjogi szervezetszabályozó eszközök jogszabályba ütközésének vizsgálata, ez ugyanis az Alkotmánybíróság hatásköre. Ugyancsak az Alkotmánybíróság vizsgálhatja a normatív utasítás közjogi érvénytelenségét, közjogi érvénytelenség hiányában pedig az eljáró bíróságnak az érvényes 12/2012. (VI. 8.) VM utasításra tekintettel kellett vizsgálnia a pályázati eljárást. A másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában a Kúria szerint helytállóan vizsgálta a bíróság, hogy az indítványozó által állított jogszabálysértések fennállnak-e, ugyanis csak ezzel összefüggésben vethető fel a pályázati eljárás, illetve az az alapján megkötött szerződés érvénytelensége. A megkötött szerződés jóerkölcsbe ütközésével kapcsolatosan a Kúria rámutatott, hogy ebben a vonatkozásban nem azt szükséges vizsgálni, hogy a pályázaton nem nyertes fél a pályázat sikertelensége következtében érdeksérelmet szenvedett-e, hanem azt, hogy maga a pályáztatás, illetve a megkötött szerződés az általános társadalmi megítélés szerint tisztességesnek tekinthető-e.
- [8] 1.5. Az ítélettel szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapítva, kérve a Kúria Pfv.V.20.444/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, a Debreceni Ítéletábrá Gf.II.30.615/2015/4. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét. Az indítványozó érvelése szerint az alkotmányjogi panasz tárgyát képező ügy teljesen analog az Emberi Jogok Európai Bírósága által eldöntött *Vékony kontra Magyarország* ügygel, azzal a különbséggel, hogy annak az ügynek a tárgya egy dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultságot biztosító hosszú távú koncesszió, míg ennek az ügynek a tárgya egy hosszú távon haszonbérletbe vett termőföld, melynek szabálytalan pályázati eljárással történő elvesztése (külön is nevesítve a pályázati eljárás során tapasztalt „szubjektív pontozást”) sértette az indítványozó tulajdonhoz való jogát. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét abban jelölte meg, hogy az eljáró bíróságok a perbeli bizonyítékokat teljesen elmulasztották értékelni és az okirati bizonyítékokat és tanú-

vallomásokat nem vették figyelembe a döntésük meghozatala során, illetőleg az ítéletek az egyes kereseti kérelmek vonatkozásában nem tartalmaznak konkrét indokolást. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az eljáró bíróságok tévesen, a Tpvt. vonatkozó rendelkezéseit, illetőleg az Abtv. 37. § (2) bekezdését hibásan értelmezve hagyták figyelmen kívül az elsődleges kereseti kérelmet. A Tpvt. elévülésre vonatkozó rendelkezéseinek hibás értelmezése pedig egyben az indítványozó bírósághoz való hozzáféréseinek jogát is megszüntette azzal, hogy nem tette lehetővé az igény bírósági úton történő érvényesítését.

- [9] 2. Az Alkotmánybíróság tanácsa, az alkotmányjogi panasz törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek való megfelelését vizsgáló előzetes eljárásában, 2017. június 27-én az alkotmányjogi panasz befogadása mellett döntött, tekintettel arra, hogy az ügy körülményei alapján csak az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálata alapján tartotta megállapíthatónak, hogy az eljárás során felmerült-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme. Ennek során az Alkotmánybíróság beszerezte a Debreceni Törvényszéktől az alapügy iratait. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi, tartalmi vizsgálata során az alábbi következtetésekre jutott.
- [10] 2.1. Az Alaptörvény 28. cikke nem az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazza, hanem a bíróságoknak címzett jogértelmezési szabály, így az nem vetheti fel az indítványozó Alaptörvényben garantált jogának sérelmét sem {3223/2016. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [11] 2.2. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét részben a Tpvt. téves értelmezésében és ezáltal a bírói út kizárásában, részben az Abtv. hibás értelmezésében, részben a bírói döntések konkrét indokolásának hiányában, részben pedig a perbeli bizonyítékok figyelmen kívül hagyásában jelölte meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {elvi rögzítését lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz {3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az elévülés kezdő időpontjának, illetőleg megszakadásának és nyugvásának értelmezése a konkrét ügyben egyértelműen az alaptörvényi értelmezési tartományon belüli, szakjogi kérdésnek tekinthető. Az indítványozó azon érvei, melyek az eljáró bíróságok jogértelmezését vitatják, valójában az alapügyben született ítéletek felülbírálatára irányuló indítványi elemek, melyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3236/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [12] Az indokolás hiányával kapcsolatos kérdéseket az Alkotmánybíróság részletesen vizsgálta a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában, megállapítva, hogy az Alkotmánybíróság feladata annak vizsgálata, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy iratai alapján kétséget kizáróan megállapítható volt, hogy az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által elvárt mértékben eleget tettek, ekként az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme ebben a vonatkozásban sem merülhet fel. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [13] 2.3. Az indítványozó álláspontja szerint azzal, hogy egy eljárási szabálytalanságokat tartalmazó, és az eredményt szubjektív pontozással értékelő pályázati eljárás következtében elveszítette a korábban általa hasznóbér-

letbe vett termőföldet, sérült a XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt, tulajdonhoz való joga. Az Alkotmánybíróság ítélezési gyakorlata következetes a tekintetben, hogy különbséget kell tenni a polgári jogi és az alkotmányos tulajdonvédelem között: az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével {7/2015. (III. 19.) AB határozat, Indokolás [45]}. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdon, illetve kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint önmagában a gazdasági vagy rendszeres jövedelemszerző tevékenység, a vállalkozási tevékenység jövőbeni nyereségének reménye nem tekinthető az alkotmányos tulajdonjog által elismert és védett tulajdoni várománynak, vagyis nem áll az Alaptörvény XIII. cikkének oltalma alatt {3024/2014. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [43]–[44]}. A tulajdonhoz való jog sérelmének érdemi vizsgálhatósága ezért csak abban az esetben merülhet fel, ha az indítványozót az érvényesen fennálló haszonbérleti szerződése ellenére, egy szabálytalan pályázati eljárás keretében fosztotta volna meg az állam a további haszonbérlet lehetőségétől. Éppen ezért az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás iratanyaga alapján a tulajdonhoz való jog potenciális sérelme előkérdéseként az érintett területre vonatkozó jogszabályi szintű és konkrét haszonbérleti szabályozást kellett megvizsgálnia annak eldöntéséhez, hogy lehetett-e az indítványozónak tulajdoni várománya a pályázattal érintett, általa haszonbérlet területek vonatkozásában.

- [14] A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 18. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a Nemzeti Földalaphoz tartozó földrészleteket nyilvános pályázat útján történő haszonbérbe adással kell hasznosítani. A törvény (1a) bekezdése értelmében a haszonbérbe adás során a jogszabály alapján fennálló előhaszonbérleti jog sem gyakorolható. A törvény (2) bekezdése értelmében a haszonbérbe adás során előnyben kell részesíteni az élethivatásszerűen mezőgazdasági tevékenységet folytató személyeket. A pályázati eljárás részletes szabályait a 262/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet tartalmazza. A pályázatot megelőzően az indítványozó összesen 52 hektár nagyságú, az I. rendű alperes vagyongazdálkodásában levő földterületen rendelkezett 10 évre, határozott időre szóló haszonbérleti joggal, melynek fennállása során az indítványozó az I. rendű alperes nyilatkozata szerint is eleget tett a díjfizetési és hasznosítási kötelezettségének. A határozott időre szóló szerződés lejártát követően döntött az I. rendű alperes az új pályázati kiírásról, tekintettel arra is, hogy jogszabály zárja ki a korábban megkötött haszonbérleti szerződések időtartamának meghosszabbítását. A pályázati eljárás során a korábbi haszonbérleti jogviszony léte, illetőleg a jogviszonyból származó kötelezettségek teljesítésének figyelembevétele a jogszabályi előírásokból következően nem szerepelt az értékelési szempontok között. Ebből következően az indítványozó haszonbérleti szerződése nem az I. rendű alperes által kiírt pályázat következtében szűnt meg; ellenkezőleg, a pályázat kiírására a haszonbérleti szerződés megszűnése miatt került sor. Ebből következően az indítványozónak a pályázati kiírással érintett területre vonatkozóan nem lehetett semmilyen, alaptörvényi védelemben részesíthető várománya, és ekként a XIII. cikk (1) bekezdésének sérelme sem merülhet fel.

- [15] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.444/2016/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/57/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3053/2018. (II. 13.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 13. § (2) bekezdés *b*) pont *bc*) alpontjának „és a megengedett vagy kizárt rendeltetését” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 13. § (2) bekezdés *b*) pont *bc*) alpontjának „és a megengedett vagy kizárt rendeltetését” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az indítványozó – állítása szerint – Budapest XII. kerületében üdülő besorolású ingatlantulajdonnal rendelkezik. Előadta, hogy a környék a besorolás ellenére jelentős mértékben lakóházakkal beépített. Rámutatott arra, hogy a konkrét ingatlant illetően az elmúlt évtizedek sorozatos hatósági mulasztásaiból eredően jelentős eltérés van a bejegyzett és tényleges tulajdonosok számát és személyét illetően, aminek következtében sérülnek a tulajdonosi jogai. Ennek oka, hogy többszáz tulajdonostárs osztozik egy 3,8 hektáros területen, a telekalakítás pedig szinte lehetetlen. Ugyanezen ok miatt szerinte építési engedélyt is képtelenség benyújtani, mert ahhoz is szükséges lenne minden résztulajdonos aláírása.
- [3] Állítása szerint ezt az állapotot némileg enyhítette az egyszerűsített bejelentéssel végezhető építési tevékenység. Ez elvileg csak lakóházakra vonatkozik, de mivel az Étv. korábban hatályos rendelkezései értelmében a helyi építési szabályzatnak csak bizonyos rendelkezéseit kellett figyelembe venni, így nem volt akadálya szerinte üdülőterületre lakóházat építeni.
- [4] Az Étv. ezen szakaszát azonban az egyszerű bejelentés körének bővítésére és az építésügy területén érvényesítendő további bürokráciacsökkentésre vonatkozóan az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény módosításáról szóló 2016. évi CLXXIII. törvény 9. § *b*) pontja módosította. A módosítás értelmében az egyszerű bejelentéshez kötött építési tevékenység esetén a helyi építési szabályzatban meghatározott épület, valamint az önálló rendeltetési egység számát és a megengedett vagy kizárt rendeltetését is figyelembe kell venni.
- [5] Az indítványozó előadta, hogy a sérelmezett rendelkezés hatálybalépésével a tulajdonában álló ingatlan beépíthetatlenné vált. Ennek oka, hogy a kerületi szabályozás nem vette figyelembe azt a változást, hogy az üdülőtelep besorolású városrész a gyakorlatban jelentős mértékben lakóházakkal épült be. Az Étv. módosítása értelmében pedig a helyi építési szabályzat szerinti besorolást kell figyelembe venni, így a tulajdonában álló ingatlanra kizárólag üdülőépület építhető. Rámutatott arra, hogy a Földhivatal mulasztásából eredően jelentős eltérés van a bejegyzett és tényleges tulajdonosok számát és személyét illetően, aminek következtében sérülnek a tulajdonosi jogai.
- [6] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályi rendelkezés változása a kellő felkészülési idő hiányára tekintettel sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Úgy véli, hogy a jogszabály hatálybalépésére alaptörvény-ellenesen rövid határidővel került sor, ezért az érintettek nem tudtak felkészülni annak az alkalmazására. Kifejtette, hogy legalább három hónapos határidő lett volna elegendő az egyszerűsített bejelentés elké-

szítésére és benyújtására, ehelyett azonban csak két hét maradt erre, amibe ráadásul beletartoztak a karácsonyi és újévi ünnepnapok is.

- [7] 1.3. Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó kiegészítette az indítványát, amelyben hangsúlyozta az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonjog jelentőségét, majd ismételten kiemelte, hogy két hét alatt nem lehet felkészülni egy építési korlátozásra.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [10] 2.2. Az Alkotmánybíróság a panasz befogadhatóságának feltételeként vizsgálta az indítványozó érintettségét. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]}. „[A] panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Ha a norma címzettje harmadik személy [...], a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}.
- [11] 2.3. Az indítványozó azt állította, hogy a sérelmezett jogszabályi változás miatt a résztulajdonában álló ingatlan beépíthetlenné vált. Ezt az állítását azonban semmivel sem támasztotta alá. Az indítvány mindössze egy elméleti okfejtésen alapul, konkrét eljárás nélkül nem tudható, hogy valóban az indítványozó által állított eredménnyel járt volna az egyszerű bejelentés megtétele. Ráadásul maga az indítványozó sem állította, hogy az ingatlanán valóban építkezni akart volna (ezt semmilyen dokumentummal sem igazolta), mindössze arra utalt, hogy amennyiben előbb ismertté vált volna előtte a jogszabály változása, akkor még a hatálybalépés előtt szeretett volna élni az egyszerű bejelentés lehetőségével.
- [12] Ezek a körülmények cáfolják a konkrét jogviszony létét, az indítványozóval szemben való alkalmazás tényét, továbbá csak annyira laza személyes érintettségre utalnak, amelyet bármelyik ingatlantulajdonos igazolni tudna Magyarország területén és amelyek nem érik el az alkotmányjogi panasz benyújtásához szükséges érintettséget.
- [13] 2.4. Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az indítványozó nem igazolta, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések vele szemben alkalmazásra kerültek, vagy azok hatályosulása őt közvetlenül érintette. A közvetlen érintettség hiánya egyúttal azt is mutatja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések az indítványozót aktuálisan nem érintették, állított alapjogi sérelmei ténylegesen a panasz benyújtásáig nem következtek be.

- [14] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettségének hiányában az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, ezért azt a befogadhatóság egyéb feltételei vizsgálatának mellőzésével – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2018. február 6.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1288/2017.

HELYREIGAZÍTÁS

Az Alkotmánybíróság határozatai 2017. 9. számában megjelent 3075/2017. (IV. 18.) AB végzés száma helyesen: 3075/2017. (IV. 19.) AB végzés.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu
Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273